

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Programı

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARI, UYGULAMA
ÖĞRETMENLERİ VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Filiz Bacaksız

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2024

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye ... En İyiyeye ...

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Programı

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARI, UYGULAMA
ÖĞRETMENLERİ VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

AN INVESTIGATION ON TEACHER CANDIDATES, PRACTICUM TEACHERS AND
ACADEMICIANS' PERSPECTIVES ON TEACHING PRACTICUM

Filiz Bacaksız

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2024

Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne,

Filiz BACAKSIZ'ın hazırladığı “ğretmenlik Uygulaması Dersinin ğretmen Adayları, Uygulama ğretmenleri ve ğretim Elemanlarının Gr¼şlerine Göre İncelenmesi” başlıklı bu çalışma j¼rimiz tarafından **Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve ğretim Bilim Dalında Y¼ksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

J¼ri Başkanı   Prof. Dr. G¼lg¼n ALPAN   İmza

J¼ri Üyesi (Danışman)   Prof. Dr. Eda G¼RLEN   İmza

J¼ri Üyesi   Doç. Dr. Sevinç GELMEZ
BURAKGAZİ   İmza

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisans¼st¼ Eğitim, ğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri ¼yeleri tarafından 18/01/2024 tarihinde uygun gr¼lm¼ř ve Enstit¼ Yönetim Kurulunca ..... / ..... / ..... tarihi itibarıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail Hakkı MİRİCİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼r¼

Öz

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerine ulaşmak ve ulaşılan görüşler doğrultusunda programa önerilerde bulunmaktır. Çalışmada karma yöntem desenlerinden sıralı açıklayıcı desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Sakarya ilindeki bir devlet üniversitesinde 2022-2023 akademik yılında öğrenim gören 249 öğretmen adayı, görev yapan 51 uygulama öğretim elemanı ve öğretmenlik uygulaması yapılan okullarda görev yapan 62 uygulama öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen öğretmenlik uygulaması değerlendirme anketi ve yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Anketten elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikten, nitel bulguların analizinde ise içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda paydaşlar tarafından öğretmenlik uygulaması dersinin planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine yönelik bazı sorunların ve önerilerin belirtildiğine ulaşılmıştır. Bu çalışmanın sonuçları ile öğretmenlik uygulamasına yönelik yapılacak araştırmalara ve program geliştirme çalışmalarına katkı sağlanması beklenmektedir.

Anahtar sözcükler: öğretmenlik uygulaması, öğretmen adayı, uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı

Abstract

The aims of this study are to obtain the opinions of teacher candidates, mentor teachers, and practicum instructors regarding the teaching practicum course and to make recommendations for the program based on the gathered opinions. A sequential explanatory design from mixed-method research designs was used in this study. The study group consisted of 249 teacher candidates, 51 practicum instructors, and 62 mentor teachers who were enrolled in a state university in Sakarya during the 2022-2023 academic year. The data collection tools used in the study were the Teacher Practicum Evaluation Questionnaire and a semi-structured individual interview form developed by the researcher. The data obtained from the questionnaire were analyzed by descriptive statistics, while content analysis was used for the qualitative findings. According to the findings obtained from the research, it was determined that stakeholders identified certain problems and made recommendations regarding the planning, implementation, and evaluation processes of the teaching practicum course. The results of this study are expected to contribute to future research on teaching practicum and curriculum development process.

Keywords: teaching practicum, teacher candidate, mentor teacher, practicum instructor

Teşekkür

Öncelikle bu coğrafyada doğup yetişen bir kadın olarak kurduğu cumhuriyet ile bana var olma hakkı veren Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e sonsuz minnetlerimi sunmak isterim. Yaptığım her çalışmada onun kurduğu ülkeye katkı sağlama motivasyonunu içimde hissediyorum.

Tez sürecime danışmanlık eden, emeklerine ve özellikle hoşgörüsüne minnettar olduğum Prof. Dr. Eda GÜRLLEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Jürimde yer alıp sundukları öneriler ile tezime değerli katkılarını sunan Prof. Dr. Gülgün ALPAN ve Doç. Dr. Sevinç GELMEZ BURAKGAZİ'ye teşekkür ederim.

Benim hayatımda arkadaşlık en önemli değerlerden biri olmuştur ve kurduğum arkadaşlıklara her zaman önem göstermişimdir. Bu süreçte beni her zaman destekleyen ve motivasyon kaynağım olan arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunmak isterim. Lisans eğitimimin ilk yılında tanıştığım, zaman içinde en yakın arkadaşıma dönüşen ve geçtiğimiz yıl meslektaşım olan Arş. Gör. Ata Can SEZGİN'e iyi günümde kötü günümde beni hiç yalnız bırakmadığı ve zor birine dönüştüğüm dönemlerde bana katlandığı için teşekkür ederim. Yine lisans dönemimde tanıştığım, uzaklara gitse de bağımızın kopmayacağından emin olduğum, benim için adeta bir kız kardeşe dönüşen Aybüke ÖZCAN'a ve beni kızlarından ayırmayan ailesine teşekkür ederim. Ankara'ya gidemediğim zamanlarda tezimin belge işlerinde yardımlarını esirgemeyen Arş. Gör. Arda KAVVAL ve Arş. Gör. Nurşah ATAŞ'a çok teşekkür ederim.

İş hayatımın kazandırdığı arkadaşlarıma ayrıca teşekkür etmek isterim. Tez sürecimin özellikle son döneminde karamsarlığa kapıldığım anlarda beni motive eden ve kendisini bir rol model olarak gördüğüm mesai arkadaşım Arş. Gör. Burcu KOÇ'a teşekkür ederim. Ofis arkadaşlarım Arş. Gör. Mesude Seven GÜRÇEN ve Arş. Gör. Duygu GENÇASLAN'a desteklerinden ötürü teşekkür ederim. Tezimin özellikle yöntem kısmına desteklerini esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Levent ERTUNA'ya teşekkür ediyorum.

Canım ailem... Zaman zaman bunun farkında olamasam da benim için her zaman elinizden gelenin en iyisini bana sağlamaya çalıştığınızı biliyorum. Yetiştikleri ve içinde buldukları toplumun aksine beni özgür bir şekilde yetiştiren ve eğitimim için her zaman ellerinden gelenin fazlasını yapmaya hazır olan canım babam Mustafa BACAKSIZ ve canım anneciğim Gülay BACAKSIZ'a ne kadar teşekkür etsem az. Beni ben yapan sizsiniz. Kendimi bildim bileli ablayım. Ablalığın kişiliğimi şekillendirdiğini ve bana olumlu özellikler kazandırdığını düşünüyorum. Destekçim, sırdaşım, arkadaşım, canım kardeşim İsmail BACAKSIZ'a her zaman yanımda olduğu ve olacağı için teşekkür ediyorum. Eğitimime annem babam kadar destekçi olan ve özellikle ilköğretimim sürecinde verdiği harçlıklar için dedem İsmail BACAKSIZ'a ve kardeşim ve benim için her öğlen hazırladığı yemekler için babaannem Cennet BACAKSIZ'a teşekkür ederim.

Son olarak Bilim İnsanı Destekleme Programı ile yüksek lisans eğitimime destekte bulunan TÜBİTAK'a teşekkür ederim.

İçindekiler

Kabul ve Onay	ii
Öz.....	iii
Abstract	iv
Teşekkür.....	v
İçindekiler	vii
Tablolar Dizini.....	ix
Şekiller Dizini	ix
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini	xii
Bölüm 1 Giriş	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı ve Önemi	6
Araştırma Problemi	8
Sayıtlılar	9
Sınırlılıklar.....	9
Tanımlar.....	9
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar	11
Öğretmenlik Mesleği	11
Öğretmenliğin Meslek Olarak Gelişim Süreci	13
Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları	15
Öğretmen Rollerini	17
Öğretmenlik Mesleki Yeterlikleri	19
Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi	21
Öğretmenlik Uygulaması	27
İlgili Araştırmalar	31
Bölüm 3 Yöntem	39
Araştırmanın Türü	39
Araştırmanın Evreni ve Çalışma Grubu	40
Veri Toplama Süreci.....	46

Nicel veri toplama süreci	47
Nitel veri toplama süreci	47
Veri Toplama Araçları	48
Verilerin Analizi	54
Geçerlik ve Güvenirlik	56
Araştırmacının Rolü	58
Bölüm 4 Bulgular, Yorumlar ve Tartışma.....	60
Tartışma.....	140
Bölüm 5 Sonuç ve Öneriler	149
Kaynaklar.....	154
EK-A: ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİ DEĞERLENDİRME ANKETİ	171
EK-B: GÖRÜŞME FORMLARI.....	180
EK-C: GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU	186
EK-Ç: Araştırma Etik Komisyonu Onay Bildirimi.....	188
EK-D: Valilik Araştırma İzni	189
EK-E: Etik Beyanı	190
EK-F: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu	191
EK-G: Thesis/Dissertation Originality Report	192
EK-H: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı.....	193

Tablolar Dizini

Tablo 1 <i>Nicel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Öğretmen Adaylarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmen Eğitimi Program Türüne Göre Dağılımı</i>	41
Tablo 2 <i>Nicel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Uygulama Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri</i>	42
Tablo 3 <i>Nicel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Uygulama Öğretim Elemanlarının Kişisel Özellikleri</i>	43
Tablo 4 <i>Nitel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Öğretmen Adaylarına İlişkin Özellikler</i>	44
Tablo 5 <i>Nitel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Uygulama Öğretmenlerine İlişkin Özellikler</i>	45
Tablo 6 <i>Nitel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Uygulama Öğretim Elemanlarına İlişkin Özellikler</i>	45
Tablo 7 <i>Taslak Ankette Uzman Görüşü Sonrası Yapılan Değişiklik Örnekleri</i>	51
Tablo 8 <i>Taslak Görüşme Formunda Uzman Görüşü Sonrası Yapılan Değişiklik Örnekleri</i>	52
Tablo 9 <i>Veri Analizi</i>	55
Tablo 10 <i>Öğretmen Adaylarının “Planlama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	61
Tablo 11 <i>Uygulama Öğretmenlerinin “Planlama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	64
Tablo 12 <i>Uygulama Öğretim Elemanlarının “Planlama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	67
Tablo 13 <i>Öğretmen Adaylarının “Uygulama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	70
Tablo 14 <i>Uygulama Öğretmenlerinin “Uygulama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	78
Tablo 15 <i>Uygulama Öğretim Elemanlarının “Uygulama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	86
Tablo 16 <i>Öğretmen Adaylarının “Değerlendirme” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	96
Tablo 17 <i>Uygulama Öğretmenlerinin “Değerlendirme” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	99
Tablo 18 <i>Uygulama Öğretim Elemanlarının “Değerlendirme” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	102

Tablo 19 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlanma Boyutuna Yönelik Ki Kare Analiz Sonuçları	105
Tablo 20 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulama Boyutuna Yönelik Görüşlerin Paydaşlara Göre Dağılımı.....	106
Tablo 21 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirme Boyutuna Yönelik Görüşlerin Paydaşlara Göre Dağılımı.....	108
Tablo 22 Nitel bulgulardan ulaşılan temalar ve kod sayıları	109
Tablo 23 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlanması ile İlgili Öğretmen Adaylarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları	110
Tablo 24 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlanması ile İlgili Uygulama Öğretmenlerinden Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları	113
Tablo 25 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlanması ile İlgili Uygulama Öğretim Elemanlarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları.....	115
Tablo 26 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulanması ile İlgili Öğretmen Adaylarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları	118
Tablo 27 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulanması ile İlgili Uygulama Öğretmenlerinden Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları	122
Tablo 28 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulanması ile İlgili Uygulama Öğretim Elemanlarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları.....	124
Tablo 29 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirilmesi ile İlgili Öğretmen Adaylarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları.....	128
Tablo 30 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirilmesi ile İlgili Uygulama Öğretmeni Görüşlerinden Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları	130
Tablo 31 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirilmesi ile İlgili Uygulama Öğretim Elemanlarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları.....	132
Tablo 32 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yer Aldığı Dönemler ve Süresi ile İlgili Öğretmen Adaylarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları	136
Tablo 33 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yer Aldığı Dönemler ve Süresi ile İlgili Uygulama Öğretmenlerinden Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları	137
Tablo 34 Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yer Aldığı Dönemler ve Süresi ile İlgili Uygulama Öğretim Elemanlarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları	138

Şekiller Dizini

Şekil 1 <i>Anket Geliştirme Süreci</i>	50
---	----

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

Bölüm 1

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, sayılılar, tanımlar ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Eğitim insanlığın varoluşundan bu yana toplumların gerçekleştirdiği başlıca etkinlikler arasında yer almıştır. Öğretmenler, tarihsel süreç boyunca eğitimin en önemli unsuru konumunda bulunmuştur (Demirtaş ve diğerleri, 2014; Eskicumalı, 2002). Başlarda aile büyükleri ya da kabile liderleri tarafından benimsenen bu rol, zamanla alanda uzmanlaşma gerektiren bir mesleğe dönüşmüştür (Aslan, 2015; Oktay, 1991). Öğretmenlik kapsamında öğreticilik, rol modellik, rehberlik, liderlik, arabuluculuk ve ortam düzenleyicilik rolleri bulunan bir meslektir (Karataş, 2020). Ayrıca öğretmenlik mesleğinde bu rollerin getirdiği bazı sorumluluklar bulunmaktadır. Bu sorumluluklar arasında ders planı yapmak ve uygulamak, eğitim, öğretim ve yönetim işlerine etkin katılım göstermek, kanun ve yönetmelikleri takip etmek gibi görevler yer almaktadır (Bozbayındır, 2019; Coşkun, 2022). Her meslekte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinin de gerektirdiği yeterlikler bulunmaktadır. Ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından öğretmenlik mesleğine yönelik üç ana yeterlik alanı mesleki bilgi, mesleki beceri ve tutum ve değerler şeklinde belirlenmiştir (MEB, 2017). Bahsedilen bu rol, görev, sorumluluk ve yeterlik değişkenlerinde belirleyici rolü öğretmen eğitimi oynamaktadır (Baysal ve Ada, 2013).

Nitelikli öğretmen yetiştirme noktasında nitelikli hizmet öncesi eğitim programlarına sahip olmak önem arz etmektedir (Kozikoğlu & Senemoğlu, 2018). Öğretmen yetiştirme programlarının tarihi 175 yıl öncesine dayanmaktadır (Tangülü, 2022). Bu tarihsel süreçte pek çok olumlu ve olumsuz uygulamalar yer almıştır. Öğretmen eğitiminin niteliğini arttırmak için bu uygulamalardan ders çıkarmak gerekmektedir (Ergün, 2008).

Hizmet öncesi öğretmen eğitimi ile öğretmen adaylarına meslek bilgisi, alan bilgisi, tutum ve beceriler kazandırılmaktadır (Kozikoğlu & Senemoğlu, 2018). Ülkemizde 1980'lerden bu yana uygulanan eğitim programları bünyesinde genel kültür, alan bilgisi, meslek bilgisi ve öğretmenlik uygulaması derslerini barındırmaktadır (Demirel, 2017; Senemoğlu, 2011). Genel kültür, öğretmen adaylarının çok yönlü gelişimlerini destekleyen disiplinler arası bir alandır. Alan bilgisi dersleri, öğretmen adayının eğitim gördüğü alanın gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve davranışları kapsamaktadır. Meslek bilgisi dersleri ise sınıf yönetimi, öğrenciyi tanıma, öğrenci gelişimini takip etme, öğrenimini ölçme ve değerlendirme gibi pedagojik bilgi, beceri ve tutumları içermektedir (YÖK, 2018a).

Öğretmen eğitimi programlarının ortak noktalarından biri öğretmen adaylarına gerçek sınıf ortamını tanıtan öğretmenlik uygulaması dersidir (Grudnoff, 2011). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimleri süresince edindikleri kuramsal bilginin yanı sıra uygulama okullarında kazandıkları deneyimler mesleki gelişimleri açısından önem arz etmektedir (Gökçe ve Demirhan, 2005). Öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adayları sınıf içi ve dışında öğretmenlik mesleğini bütün noktaları ile deneyimlemektedirler (Farrell, 2001). Bu sayede öğretmen adayları eğitim öğretim süreçlerinin diğer paydaşları ile etkileşimde bulunarak okul ortamına aidiyet duygusu geliştirmektedirler (Wang ve diğerleri, 2022).

Öğretmenlik uygulaması dersi sayesinde yükseköğretim kurumları hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarında yer alan kuramsal bilgiler ile uygulama arasında bir köprü kurmaktadır. Kuram ve uygulama arasında bağlantı kurulurken, uygulama okulları aracılığı ile öğretmen adayları kitlesel olarak öğretmenlik mesleğine hazırlanmaktadır (Allsopp ve diğerleri, 2006). Bu bağlamda, öğretmenlik uygulaması dersinin hizmet öncesi öğretmen eğitiminde en önemli unsurlar arasında yer aldığı kabul edilmektedir (Paker, 2008). Ayrıca öğretmen adaylarının öğretmen olma yolunda gerçekleştirdikleri bir ön çalışmadır (Paker, 2008).

Hizmet öncesi öğretmen eğitimi sürecinde öğretmen adaylarını mesleklerinde yetkin bir şekilde yetiştirmede verilen akademik derslerin içeriği kadar öğretmenlik uygulamasının niteliği de önemli bir konudur (MEB, 2017). Öğretmen adayları alan ve meslek bilgisinin yanı sıra mesleki beceriler ile donatılmalıdır. Bu noktada öğretmen eğitimi hem kuramsal hem de uygulamaya dönük dersleri kapsamalıdır (Eurydice, 2015). Bu noktada öğretmenlik uygulaması dersi hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarının en önemli derslerinden biridir (YÖK, 1998b). Öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersi sayesinde eğitimleri boyunca öğrendikleri kuramsal bilgileri uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları rehberliğinde uygulayarak gerekli olan becerileri özümseme fırsatı bulmaktadır (Darling-Hammond, 2006).

Öğretmenlik uygulaması tüm kuramsal bilgilerin hayata geçirildiği bir süreçtir (Akpınar ve diğerleri, 2012). Öğretmenlik uygulaması sürecinde somut yaşantılar ile öğretmen adaylarının kuramsal bilgilerini işe koşmaları ve okul ortamını deneyimlemeleri amaçlanmaktadır (Akpınar ve diğerleri, 2012). Bu ders sayesinde öğretmen adayları kuramsal bilgilerini sergilemekte ve öğretme sürecine aktif katılım göstermektedirler. Öğretmenlik uygulaması öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazırlanmaları açısından altyapı oluşturmaktadır (Alakuş, 2005). Aynı zamanda öğretmen adaylarına güçlü ve zayıf yönlerini keşfetmesini sağlayarak öz değerlendirme yapma fırsatı sunmaktadır (Poulou, 2007).

Öğretmen adaylarının mesleki ve öz yeterlik algılarının oluşmasında öğretmenlik uygulaması süreci etkilidir (Danielewich, 2001). Öğretmen adayları uygulama süresince gerçek iş ortamında bulunarak mesleki özelliklerini değerlendirerek gereksinimlerinin farkına varmaktadır. Bu sayede gelecekte öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünen ve kendini geliştirmeye sürekli açık olan öğretmenler olmasına temel atılmaktadır (Yalın Uçar, 2012). Bir diğer yandan öğretmenlik uygulaması sayesinde öğretmen adayları mesleğe başladıklarında yaşayabilecekleri ani stres ve olumsuz yaşantılar önlenmektedir (Flores ve Day, 2006).

Öğretmenlik uygulaması yalnızca öğretmen adaylarından oluşan bir süreç değildir. Öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adayları bilgi ve becerilerini uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı rehberliğinde geliştirmektedir (Paker, 2008). Uygulama öğretmenleri, sınıf içi uygulamalara yoğunlaşarak dersin eğitim programı ile ilgili pratik bilgiler vermektedir (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Uygulama öğretim elemanları fakülte ve uygulama okulu arasında bir köprü görevi üstlenmektedir. Hem sınıf içi uygulamalarla hem de uygulamanın akademik yönüyle ilgilenmektedir. Öğretmen adaylarının profesyonel gelişimlerine yönelik ihtiyaç duyduğu teorik bilgileri sağlamak ve uygulama sürecinde yararlandıkları yöntem ve tekniklere alternatifler sunmaktadır (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının sürecin takip edilmesinde etkin rol oynamaları gerekmektedir. Bu sayede süreci kontrolü sağlanarak öğretmen adaylarının başarılarını keşfedilmekte, ortaya çıkan sorunlara çözüm üretilmekte ve öneriler sunularak sürecin niteliğini arttırılmaktadır (Hergüner ve diğerleri, 2002).

Öğretmenlik uygulaması dersi öğretmenlik lisans programlarının yedinci ve sekizinci dönemlerinde yer almaktadır (YÖK, 2018a). Dönemde 12 hafta sürmekte ve haftalık altı saat uygulama ve iki teoriden oluşmaktadır (YÖK, 2018a). Haftalık altı saat olan uygulama sürecinde öğretmen adaylarına uygulama öğretmenleri rehberlik ederken iki saat süren teorik kısım uygulama öğretim elemanları ve uygulama grubunda yer alan diğer öğretmen adaylarının katılım gösterdiği bir seminer şeklinde gerçekleşmektedir (MEB, 2021; YÖK, 2018b).

Yapılan ulusal ve uluslararası araştırmalar incelendiğinde öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Altıntaş ve Görgeç, 2014; Aslan ve Sağlam, 2018; Barnes, 2010; Ben-Peretz, 2001; Endedjik ve Vermunt, 2013; Glatter ve diğerleri, 2005; Görgeç ve diğerleri, 2012; Özyay Köse, 2014; Pitfielda ve Morrison, 2009). Öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adaylarının mesleği nasıl gerçekleştireceklerini keşfetmelerine fırsat buldukları vurgulanmıştır (Ben-Peretz, 2001). Öğretmen adaylarının gözlem ve uygulama yaparak

tecrübe kazanmalarında öğretmenlik uygulamasının altı çizilmiştir (Altıntaş ve Görgeç, 2014; Endedjik ve Vermunt, 2013). Öğretmenlik uygulaması sayesinde öğretmenlerin gerçek okul ortamı ile tanışarak profesyonel gelişim gösterme şansı yakaladıkları ve bu yüzden öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen yetiştirme programlarında mutlaka yer alması gerektiği ortaya konmuştur (Aslan ve Sağlam, 2018; Özay Köse, 2014).

Alan yazında öğretmenlik uygulaması dersinin olumlu etkilerini ortaya koyan çalışmaların yanı sıra paydaşların görüşleri doğrultusunda onların beklentilerini (Bektaş ve Ayvaz, 2012; Çelikkaya, 2011; Dursun ve Kuzu, 2018; Hudson ve Nguyen, 2008; Öner ve Aydın, 2016; Uzun ve Koparan, 2021) ve yaşadıkları sorunları ortaya çıkaran çalışmalar da bulunmaktadır (Aslan ve Sağlam, 2018; Boz ve Boz, 2006; Gömleksiz ve diğerleri, 2007; Görgeç ve diğerleri, 2012; Özay Köse, 2014; Seçer ve diğerleri, 2010; Şimşek ve diğerleri, 2013; Tonga ve Tantekin Erden, 2021; Yıldırım Yakar ve diğerleri, 2021; Yeşilyurt ve Semerci, 2012). Uygulama sürecindeki paydaşların beklentileri arasında uygulama öğretmenin hevesli, yardımsever ve kolay iletişim kurulabilen bir kişi olması (Hudson ve Nguyen, 2008), uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının süreçte ortaya çıkan sorunlar ile yakından ilgilenmesi (Çelikkaya, 2011; Dursun ve Kuzu, 2018), öğretmen adaylarının özgüven kazanması (Öner ve Aydın, 2016; Uzun ve Koparan, 2021) yer almaktadır. Uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlar ise uygulama öğretmenlerinin olumsuz tutum sergilemeleri (Seçer ve diğerleri, 2010), uygulamaya ayrılan sürenin yetersiz olması (Şimşek ve diğerleri, 2013), öğretmen adaylarının uygulama okunda öğretmen olarak benimsenmemesi (Boz ve Boz, 2006), öğretmen adaylarının sınıfta yalnız bırakılması (Tonga ve Tantekin Erden, 2021) ve öğretmen adaylarının düşük motivasyona sahip olması (Yıldırım Yakar ve diğerleri, 2021) ifade edilen sorunlar arasındadır.

Öğretmenlik mesleğine duyulan bağlılık ve mesleki tutum, öğretmenlerin başarısı ve öğrencilere sağladıkları katkı üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde edindikleri deneyimlerin, mesleki tutum ve davranışların öğretmenlik mesleğine yönelik sahip oldukları bağlılık düzeylerini nasıl

etkilediğini anlamak oldukça önemlidir. Bu konuda yapılan araştırmalar öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilmesi ve öğretmen adaylarının daha iyi bir şekilde profesyonel yaşama hazırlanması için önemli bulgular sunmaktadır. Özellikle öğretmenlik uygulaması programının öğretmen adaylarının meslekle olan bağlılıklarını artırmak için nasıl geliştirilebileceğini anlamak için bu alanda yapılan araştırmalar önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin daha başarılı olmalarını ve uzun vadeli bir öğretmenlik kariyeri için daha fazla motivasyona sahip olmalarını desteklemek için yapılacak eğitim ve destek programlarının da bu çalışmaların sonuçlarına dayandırılarak hazırlanması önemlidir. Sonuç olarak, öğretmenlik uygulaması dersinin ve öğretmen yetiştirme programlarının geliştirildiği süreçlerde bu alanda yapılan araştırmalar göz önünde bulundurulması, öğretmen adaylarının meslekle olan bağlılıklarını artırmak ve daha etkili öğretmenler olmalarını sağlamak amacıyla yapılacak çalışmalara ışık tutacaktır. Bu şekilde, eğitim sistemine daha nitelikli ve motivasyonu yüksek öğretmenler kazandırılmasına katkı sağlanması beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Öğretmenlik uygulaması öğretmen adaylarının mesleki gelişimini etkileyen en kritik süreçtir. Öğretmenlik uygulaması sayesinde öğretmen adayları kuramsal bilgilerini uygulama fırsatı bulmaktadır (Sünkür akmak, 2019). Bu uygulama sürecinin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi pek çok değişkene bağlıdır.

Sürece yer alan paydaşların yürüttüğü iş birliğinin niteliği öğretmenlik uygulamasının etkililiğini belirleyen temel unsurlardan biridir (Aydın ve Akgün, 2014). Başarılı bir öğretmenlik uygulaması sürecinin gerçekleşmesi için paydaşlar arasında iş birliği olmalıdır (Veal ve Rikard, 1998). Paydaşlar arasındaki etkileşim ve iş birliği öğretmenlik uygulaması dersinin niteliğini pozitif yönde etkilemektedir (Caires ve Almeida, 2007; Dursun ve Kuzu, 2008).

Pek çok sayıda araştırma öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının mesleki eğitim ve gelişimine olumlu katkı sağladığını ortaya koymuştur (Aslan, 2015; Avcı ve İbret, 2016; Başal ve diğerleri, 2017; Caires ve Almeida, 2005; Caner, 2018; Choy, 2014; Çiçek ve İnce, 2005; Gömleksiz vd., 2017; Görgeç vd., 2013; Kılıç, 2004; Özkılıç vd., 2008; Van Schagen Johnson vd., 2017; Yin, 2019). Bir diğer yandan öğretmenlik uygulaması dersinde yer alan üç paydaşın (öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı) görüşlerine yer verilen sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır (Aslan, 2015; Başal ve diğerleri, 2017; Görgeç vd., 2013; Yıldırım Yakar ve diğerleri 2021). Ayrıca yapılan araştırmalar öğretmenlik uygulaması ile ilgili önemli sonuçları ortaya çıkarsa da değerlendirme çalışmalarında süreklilik sağlanması ile elde edilen sonuçlar dikkate alınarak uygulamanın daha nitelikli hale getirilmesine katkı sağlanacaktır.

Bu çalışmanın önemi, ulaşılan bulgular ışığında hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarının ve bu programlarda yer alan öğretmenlik uygulaması dersinin geliştirilme sürecinde yol gösterici olması ve bu sürece katkı sağlamasıdır. Bu bağlamda, öğretmenlik uygulaması sürecinin öne çıkan paydaşları olmaları nedeni ile araştırmada Sakarya ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının, aynı fakültede görev yapan uygulama öğretim elemanlarının ve öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları okullarda görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerinin incelenmesi ve bu görüşler doğrultusunda öğretmenlik uygulaması dersinin programına yönelik önerilerde bulunulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma karma araştırma desenlerinden açıklayıcı ardışık desen ile tasarlanmıştır. Çalışmadan elde edilecek sonuçlar ile öğretmenlik uygulaması dersine yönelik gelecekte yapılacak program geliştirme çalışmalarına katkı sağlanması beklenmektedir.

Araştırma Problemi

Bu araştırmanın problemi “Eğitim fakültesi 4. sınıf öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

Alt Problemler

Bu çalışma ile aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

1. Öğretmenlik uygulaması dersinin planlama boyutuna ilişkin;
  - a. Öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
  - b. Uygulama öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
  - c. Uygulama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?
  - d. Öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama boyutuna ilişkin;
  - a. Öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
  - b. Uygulama öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
  - c. Uygulama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?
  - d. Öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirme boyutuna ilişkin;
  - a. Öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
  - b. Uygulama öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
  - c. Uygulama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

- d. Öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Sayıtlar

Bu araştırmada;

1. Örneklemede yer alan öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının anket maddelerine objektif olarak yanıt verdiği,
2. Örneklemede yer alan öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşme sorularına verdikleri cevapların gerçek görüşlerini yansıttığı varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Araştırmacı tarafından ulaşılan ulusal ve uluslararası alan yazını ile,
2. Anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu veri toplama araçları ile,
3. 2022-2023 akademik yılında Sakarya ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören ve öğretmenlik uygulaması dersine kaydı olan öğretmen adayları ile bu ders kapsamında görevleri bulunan uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Öğretmenlik uygulaması: Bu çalışmada öğretmenlik uygulaması “Öğretmen adaylarına, öğretmeni olacağı alanda ve öğretim düzeyinde, bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazandıran ve belirli bir dersi ya da dersleri planlı bir şekilde öğretmesini sağlayan; uygulama etkinliklerinin tartışılıp değerlendirildiği bir ders” (YÖK, 1998b) olarak tanımlanmıştır.

Öğretmen adayı: “Öğretmenlik programlarına devam eden, öğretmeni olacağı öğretim düzeyi ve alanında, okul ortamında, öğretmenlik uygulaması yapan yükseköğretim kurumu öğrencisi” (YÖK, 1998b). Bu çalışmada eğitim fakültelerinin dördüncü sınıfında öğrenim gören ve öğretmenlik uygulaması dersini alan öğrenciler öğretmen adayı olarak tanımlanmıştır.

Uygulama öğretmeni: “Uygulama okulunda görevli, öğretmenlik formasyonuna sahip, alanında deneyimli öğretmenler arasından seçilen, öğretmen adayına öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği davranışları kazanmasında rehberlik ve danışmanlık yapan sınıf veya ders öğretmeni” (YÖK, 1998b). Bu çalışmada uygulama öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında öğretmen adaylarına rehberlik eden öğretmenlere işaret etmektedir.

Uygulama öğretim elemanı: “Öğretmen adayının alanında öğretimi gerçekleştiren ve öğretmen adayını okuldaki uygulama çalışmaları sırasında gözlemleyerek ona rehberlik ve danışmanlık yapan, alan öğretiminde uzmanlaşmış üniversite öğretim elemanıdır” (YÖK, 1998b). Bu çalışmada uygulama öğretim elemanı, öğretmenlik uygulaması süresince öğretmen adaylarına rehberlik eden öğretim elemanı olarak tanımlanmıştır.

Uygulama okulu: “Öğretmenlik uygulamalarının yürütüldüğü, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel ilköğretim, ortaöğretim okulları ile yaygın eğitim kurumlarıdır” (YÖK, 1998b). Bu çalışmada uygulama okulu, öğretmenlik uygulamasının gerçekleştirildiği Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullara işaret etmektedir.

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, araştırmanın kuramsal temellerine ve alan yazında yer alan ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Bu amaç doğrultusunda öncelikle öğretmenlik mesleği açıklanmış, sonrasında hizmet öncesi öğretmen eğitimi ve bu eğitim sürecinde yer alan öğretmenlik uygulaması dersi ele alınmıştır. Son olarak öğretmenlik uygulaması dersine yönelik ulusal ve uluslararası alan yazında bulunan çalışmalar sunulmuştur.

Öğretmenlik Mesleği

Eğitim, insanlığın varoluşundan günümüze kadar gelen süreçte toplumların gerçekleştirdiği başlıca etkinlikler arasında yer almıştır. İnsan sosyal bir varlıktır ve doğuştan gelen veya geçici olan davranışların dışında kalan davranışları öğrenme yoluyla edinir. İnsanoğlunun çeşitli yollarla öğrenmiş olduğu bilgiyi aktarma ihtiyacı duymasıyla eğitim kavramının doğduğu söylenebilir (Güçlü, 2020).

Öne çıkan farklı bilim insanlarının eğitim tanımları ele alındığında Tyler'a (1950) göre eğitim, kişinin davranış şekillerini değiştirme sürecidir. Good (1959) eğitimi, bireylerin toplumsal ve kişisel becerilerini geliştirmesi amacı taşıyan toplumsal bir süreç şeklinde ifade etmiştir. Kneller'a (1966) göre eğitim okul gibi kurumlar aracılığı ile belirli bilgi ve birikimlerin aktarılmasıdır. Ertürk (1972) eğitimi bireyin davranışlarında kendi yaşantıları aracılığı ile kasıtlı olarak istendik yönde değişimlerin meydana geldiği süreç olarak tanımlamaktadır. Yıldırım'ın tanımında ise (1983) eğitim, bireylerin davranışında bilgi, ilgi, tutum, tavır ve kişilik özellikleri bakımından belli değişimi sağlamak amacıyla kurulan düzenli bir etkileşim olarak ifade edilmektedir.

Eğitim kavramına yönelik çeşitli tanımlar bulunsa da bu tanımların bazı ortak yanları bulunmaktadır. Tüm tanımlarda nesne olarak insan alınmaktadır ve nesnenin halihazırdaki durumu yetersiz kabul edilmektedir. Nesnenin değişmesi istenilen bir yön bulunmaktadır ve bu değişim için tutarlı ve uygun strateji, yöntem, teknik ve araç-gereçlerin organize edilmesi

kısacası uygun ortamın hazırlanması gerekmektedir (Sönmez, 2020). Bu sürecin sacayaklarından biri hiç kuşkusuz öğretmenlerdir (Üstüner, 2006; Işık ve diğerleri, 2010; Sönmez, 2008).

Öğretmenler eğitim sistemlerinin en temel ögesidir (Eskicumalı, 2002; Sayan, 2015; Çelikten ve diğerleri, 2005; Şişman, 2007; Demirtaş ve diğerleri, 2014; Linston ve diğerleri, 2008; Flores, 2016; Tekin ve Ayas, 2006). Eğitimin kalitesinin, sistemin içinde yer alan öğretmenlere bağlı olduğu kabul edilmektedir (Göker ve diğerleri, 2021). Öğretmenlerin mesleki tutumları, enerjileri ve motivasyonları öğretme becerileri ile birleşince kaliteli bir öğrenme gerçekleşmesinde kritik bir rol oynar (Leu, 2005). Öğretmenler, Çocuk Hakları Bildirgesinde belirtildiği gibi (Birleşmiş Milletler, 1959), her çocuğa sunabileceğinin en iyisini sunmakla mesul olan insanlığın yararına hizmet etmek üzere seçilmeli ve eğitilmelidir (Monterio, 2015).

Öğretmenler, öğrenciler üzerinde yaşam boyu etkiye sahip olan rol modellerdir (Bashir ve diğerleri, 2014; Duman, 2015). Sosyal Öğrenme Kuramına göre (Bandura, 1977; Bandura, 1986) insan davranışı büyük çoğunlukla rol modellere maruz kalma yolu ile aktarılır. Eğitsel ortamda öğrenciler tarafından rol model olarak tanımlanan öğretmenler öğrencilerin öğrenme süreçlerinde büyük bir role sahiptir (Shein ve Chiou, 2011).

Bireylerin potansiyelini ortaya çıkarma, kişisel gelişimini sağlama ve evrensel ve toplumsal değerleri bireye kazandırma gibi noktalarda öğretmenler kritik bir öneme sahiptir (Karataş, 2020). Öğretmenler, bireyleri potansiyellerine ulaştırmak amacıyla çaba harcarlar (Güven, 2010). Bir diğer yandan bireylerin kişisel olgunluğa ulaşmalarına ve karakter gelişimi göstermelerine katkıda bulunurlar. Evrensel değerlerin beraberinde toplumsal değerleri öğrencilerine aktararak onların toplumsal kimlik oluşturmalarını sağlar. Toplumu oluşturan bireyleri şekillendirmeleri nedeni ile toplumsal değişimde kilit unsurlardan biri olarak yer almaktadırlar (Ünsal, 2021). Bu sebeple öğretmenlik mesleği diğer mesleklerden ayrı görülmeli ve daha özel bir konuma sahip olmalıdır.

İnsanlık tarihi boyunca bilgiye talebi olan bireyler ile bilgi arasında köprü görevi gören öğretmenlik mesleği en saygın meslekler arasında yerini almıştır (Karataş, 2020). Toplumsal fayda sağlama amacı güden bir meslek olması sebebi ile toplum tarafından saygı duyulan bir meslek olmuştur (Kıran ve diğerleri, 2019). Ateşin keşfinden küreselleşmeye kadar gerçekleşen toplumsal olaylar ile değişip gelişen toplumların öğrenme ve öğretme ihtiyaçları da değişime uğramıştır. Bu sebeple öğretmenlik mesleğinin misyonu ve toplumdaki statüleri de değişkenlik göstermiştir. Fakat hiçbir zaman diliminde hiçbir toplum öğretmenlik mesleğinin değerini göz ardı etmemiştir (Göker ve diğerleri, 2021). Geçmişten günümüze kadar önemli meslekler arasında başat bir konumda bulunmuştur.

Öğretmenliğin Meslek Olarak Gelişim Süreci

Meslek, bireylerin hayatlarını sürdürmesi ve geçimlerini sağlaması amacıyla gerçekleştirdikleri sürekli iş olarak tanımlanmaktadır (Eryetiş, 2016). Mesleklerin ortaya çıkmasında toplumların geçirdiği kültürel, siyasal ve ekonomik değişimlerin gerekli kıldığı iş bölümü etkili olmuştur (Aslan, 2015). Göçebe toplumlarda süregelen mekanik toplum anlayışında meslekler aile eğitimi ile babadan oğula ya da anneden kıza aktarılırken, sanayi toplumuna geçiş ile organik toplum anlayışı mesleklerin belli standartlara ulaşmasını ve uzmanlık alanlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Günümüzdeki modern toplumunda bu uzmanlık alanlarına ve bu alanların gerektirdiği standartlara ulaşmaları için bireylere sonucunda sertifika ya da diploma verilen eğitimler sağlanmaktadır. Öğretmenlik de bu tür eğitimler gerektiren bir meslek olarak gelişim göstermiştir (Şimşek, 2010).

İnsanoğlunda doğuştan sahip olduğu merak duygusu ile içgüdüsel bir öğrenme-öğretme isteği bulunmaktadır. Bu sebeple ilk çağlardan bu yana sahip oldukları bilgileri yeni kuşaklara aktarmayı amaç edinmişlerdir. Öğretmenliğin ilk ortaya çıkışı, aile büyükleri ya da kabile liderleri tarafından verilen ahlaki öğütlere ve yapılan felsefi konuşmalara dayanmaktadır (Aslan, 2015). İlerleyen zamanda insanlığın gelişmesi, aktarılacak bilginin artması ve öğrenci gruplarının oluşması ile eğitimin belli ortamlarda belli kişilerce

sağlanması gerektiği anlaşılmış ve böylece öğretmenlik mesleği ortaya çıkmıştır (Oktay, 1991).

Yazının bulunması ve felsefenin ortaya çıkışı ile öğretmenlik mesleğinin gelişmesinde ve saygınlığının artmasında filozoflar etkili olmuştur. Antik Yunan'da Sokrates (M.Ö. 469-339), Platon (M.Ö. 429-347), Aristoteles (M.Ö. 384-322) gibi filozoflar öğretmen rolü üstlenerek usta-çırak ilişkisiyle bilgi birikimlerini aktarmışlardır (Eryetiş, 2016). Ayrıca yine aynı dönemde akademi, lise, gimnazyum gibi eğitim kurumları ortaya çıkmıştır (Aslan, 2015). Sanayi devrimi ile bu eğitim kurumlarına atölyeler, laboratuvarlar, spor salonları gibi yeni mekanlar eklenmiştir (Ergün, 2010).

Öğretmenlik mesleğinin tarihi ilk çağlara dayanmasına karşın yaygınlaşması ve kurumsallaşması 19. yüzyılı bulmuştur (Oktay, 1991). Türk eğitim tarihi sürecinde incelendiğinde Selçuklu devletinden itibaren öğretmenlik mesleğinin mektep ve medreselerde muallim ve müderrisler tarafından icra edildiği bilinmektedir. Modern anlamda kurumsallaşması ise cumhuriyet sonrası yakın dönemde gerçekleşmiştir (Eryetiş, 2016).

Cumhuriyet döneminde öğretmenliğin meslekleşmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır. 1924 yılında Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu çıkarılmış ve öğretmenlik “devletin umumi hizmetlerinde talim ve terbiye vazifesini üzerine alan, müstakil sınıf ve derecelere ayrılan bir meslek” olarak tanımlanmıştır (Akyüz, 2009). Mevcut 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda ise öğretmenlik mesleğinin tanımına “Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir.” şeklinde yer verilmiştir (MEB, 1973).

Tarih boyunca öğretmenlik mesleğinin geçirdiği değişimlerin yanında öğretmenlerin üstlenmesi gereken görev ve sorumluluklar da değişim göstermiştir. Toplumlara etkileyen bilimsel, toplumsal, ekonomik ve psikolojik değişimler öğretmenlik mesleğinde değişimlere sebep olmuştur (Ergün, 2010). Geleneksel anlayışta bilgiyi aktaran ve sarsılmaz bir otorite olarak görülen öğretmene, modern anlayışta eğitim sürecinde öğrenciye rehberlik etme

görevi yüklenmiştir (Guttek, 2019). İçerisinde bulunulan çağın özellikleri öğretmenlerin görev ve sorumluluklarının değişmesinde etkili olmuştur (Çalık ve Sezgin, 2005).

Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları

İçinde bulunduğumuz yüzyılda yaşanan gelişmeler sonucunda çağdaş bir öğretmenin yerine getirmesi gereken görev ve sorumluluklarda değişimler olmuştur (Coşkun, 2022). Öğretmenliğin sosyal, kültürel, politik, ekonomik ve bireysel boyutlarda birçok sorumluluğu bulunmaktadır (Bozbayındır, 2019). Bu görev ve sorumluluklar Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliklerinde (MEB, 2013a; MEB, 2013b) belirtilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğine (MEB, 2013a) göre öğretmenler sorumlu oldukları sınıf ve şubelerde dersleri eğitim programında belirtilen şekilde planlamak ve uygulamak ile yükümlüdür. Dersin dışındaki sorumluluklar arasında eğitim, öğretim ve yönetim ile ilgili işlere etkin katılım göstermek ve bu konularda çıkarılan kanun ve yönetmelikleri takip edip belirtilen görevleri yerine getirmek bulunmaktadır. Öğretmenler, Resmî Gazete, Tebliğler Dergisi, elektronik ortamda yayınlanan genelge ve duyuruları takip etmelidir. Görevli oldukları komisyonlarda, resmî toplantılarda ve millî bayramlarda bulunmak ve planlanan şekli ile nöbet çizelgesine uymak zorundalardır. Öğretmenler, okulda bulunan derslikler, laboratuvarlar ve kütüphanelerdeki araç-gereçlerin iyi kullanımını ve korunmasını sağlarlar. İlkokullarda sınıf öğretmenleri şube rehber öğretmeni olarak görevlendirilir ve Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliğinde belirtilen görevlerden sorumludurlar.

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde (MEB, 2013b) yer alan görev ve sorumluluklara göre ise öğretmenler sınıf yönetiminden ve düzeninden sorumludur ve eğitim-öğretim ortamını fiziksel ve psikolojik olarak hazırlamalıdır. İzlenecek olan programı, kullanılacak yöntem ve teknikleri öğrenciye açıklamalıdır. Kullanılacak yöntem, teknik ve kaynakları seçerken öğrencilerin araştırarak ve yaparak-yaşayarak öğrenmelerini

sağlamayı göz önünde bulundurmalıdır. Öğretmenler, öğrencilerinin bağımsız ve yaratıcı düşüncelerini, öğrendiklerinden sonuç çıkarmalarını, özgür bir şekilde fikirlerini belirtmeyi ve hoşgörülü olmayı sağlamalıdır. Ders sürecin öğrencilerin aktif katılım göstereceği araştırma, uygulama ve deneylere yer vermeli ve öğrencilerin kişisel ve grupta çalışma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olmalıdır. Bu görev ve sorumlulukların yanı sıra öğretmenler alanları ile ilgili bilimsel ve teknolojik yenilikleri takip ederek bunları eğitim-öğretim süreçlerine yansıtmalıdır.

Mesleki ve teknik alan öğretmenleri ile Anadolu imam-hatip ve imam-hatip lisesinde görev yapan öğretmenlerin görev ve sorumlulukları ayrı maddeler halinde Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde (MEB, 2013b) bulunmaktadır. Bahsedilen genel görevlerin yanı sıra mesleki ve teknik alan öğretmenlerinin döner sermaye işlerini planlama, öğrencilerin mesleki çevre edinmelerine yardımcı olma, mezunların izlenip işe yerleştirilme çalışmalarında atölye ve laboratuvar şefleri ile iş birliği yapma ve mesleki ve teknik eğitim fuarlarına hazırlık yapma gibi görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Diğer yandan Anadolu imam-hatip ve imam-hatip lisesinde görev yapan öğretmenlerin görev ve sorumlulukları arasında ek olarak öğrencilerin mesleki gelişimini sağlamaları için çevreyle ilişki kurmalarına rehberlik etme ve halkı dini konularda bilgilendirmek amacıyla yapılan etkinliklere katılma görevleri yer almaktadır. Ayrıca ortaöğretim seviyesinde görev yapan öğretmenlerin görev alacakları kurul, komisyon ve ekipler yönetmelikte detaylı bir şekilde belirtilmiştir.

Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları, sosyal yapı, eğitim bilimlerinde ortaya çıkan yeni yaklaşımlar, veli ve öğrenci profili, uluslararası gelişmeler, eğitim alanındaki yasal düzenlemeler ve bilim ve teknolojiye ilerlemeler gibi faktörlere bağlı olarak değişim göstermektedir (Ünsal, 2021). Toplumun şekillendirecek bireylerin yetişmesinde aktif rol oynayan öğretmenlerin değişen görev ve sorumluluklarının farkında olması gerekmektedir. Etkili bir öğretmenin yerine getirmesi gereken görev ve sorumlulukların yanında eğitim-öğretim sürecinde üstlenmesi gereken rollerin de bilincinde olmalıdır (Karataş, 2020).

Öğretmen Rollerini

Toplumsal yaşam öngörülebilir, anlaşılır ve tutarlı olması normatif düzen ile sağlanmaktadır (Akıncı, 2012). Normatif düzen, roller ile ilgilidir ve toplumdaki roller mevkilere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Roller kendi içinde iki gruba ayrılmaktadır: (1) rol verici kurallar (yasa, tüzük, kanun vb.) ve (2) rol beklèmeler (saygı, prestij vb.) (Lundberg ve diğèrleri, 1970). Öğretmenlik mesleğinin bu iki grupta da rolleri bulunmaktadır. Öğretmenliğin rol verici kuralları yasa, yönetmelik, tüzük, genelge vb. ile belirlenmektedir ve okul, sınıf ve eğitim ile ilgili diğèr alanlarda uygulanmakta ve uyulmaktadır. Öğretmenlerin rol beklèmeler grubuna giren rolleri ise okul paydaşları ile ilişkilerinden ortaya çıkan resmi olmayan rollerdir (Baysal ve Ada, 2013). Kısacası rol, toplum içerisinde belli bir yapıda görevi olan bireylerden beklenen formal ve informal davranışlardır.

Açıkgöz (2016), öğretmen rollerini sınıf içi ve sınıf dışı olmak üzere iki grup halinde açıklamıştır. Öğretmenlerin sınıf içinde güven ve saygıya dayalı sınıf iklimi oluşturma, öğrencilerin gereksinimlerini belirli bir çerçevede karşılama, öğrencilere öğrenme sürecinde yardımcı olma, öğretim uzmanı, öğrenmeye güdüleyici, model, lider ve rehber rolleri bulunmaktadır (Açıkgöz, 2016). Sınıf dışındaki rolleri ise çevresindekileri geliştirme ve toplumdaki değişim ve gelişimlere liderlik etmedir (Açıkgöz, 2016).

Toplumsal gelişmeler ile gelenekselden çağdaş evrilen eğitimde öğretmen rolleri de değişiklik göstermektedir (Çelik, 2019). Karataş (2020), altı öğretmen rolü üzerinde durmuştur. Bu roller (1) öğretici, (2) rol model, (3) rehber, (4) lider, (5) arabulucu ve (6) ortam düzenleyicidir.

Öğretmenlik mesleğindeki ilk rol öğreticilik rolüdür. Öğretmenler öğrencilerine sahip olmaları gereken bilgi ve becerileri kazandırmak ile görevlidir. Öğretmenler öğreticilik rolü kapsamında eğitim-öğretim sürecini planlar, kullanılacak yöntem ve tekniklere karar verir ve eğitim ortamını düzenlerler. Bu süreçte öğretmenlerden beklenen bilgi aktarıcılık yapmak

yerine öğrencilerini araştırma ve sorgulamaya sevk ederek öğrenimlerine rehberlik etmektir (Özden, 2003).

Öğrenciler için öğretmen en önemli rol modellerden biridir (Karataş, 2020; Çetinkaya, 2021). Öğretmenlerin kişilik özellikleri ile sınıf ve okul ortamında sergiledikleri tutum ve davranışlar öğrencilerinin zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini etkilemektedir (Sünbül, 1996). Ayrıca öğretmenler öğrencilerine rol model olarak onların kişilik ve değerler dünyasını etkileyip sosyal hayata hazırlanmalarına yardımcı olur (Demir ve Köse, 2016).

Öğretmenin rehber rolü öğrencilerini tanımasını ve onların gelişimlerini takip etmeyi kapsamaktadır (Süral, 2017). Öğrencileriyle uzun zaman geçirdikleri için öğretmenlerin bu rolü bulunmaktadır. Bu sayede öğretmenler öğrencilerin problemlerini daha iyi tanımakta ve çözüm yolu bulmaları için öğrencilerini yönlendirebilmektedir. Bir diğer yandan öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini belirleme, potansiyellerini keşfedip açığa çıkarmalarına yardımcı olma ve bu alanlarda onlara yol gösterme bu rolün öğretmenlere yüklediği görevler arasındadır (Karataş, 2020).

Öğretmenlerin liderlik rolü, bireysel ya da kolektif olarak, öğretim ve öğrenme uygulamalarını geliştirmek amacıyla meslektaşlarını, müdürlerini ve diğer paydaşlarını etkilemeleridir (York-Barr & Duke, 2004). Lider öğretmen, sadece öğrencilerine öğretmenlik yapmakla kalmaz, aynı zamanda buldukları okulları ve çevresini etkileyerek okul gelişimini hedefleyen öğretmendir (Wenner & Campbell, 2017). Öğretmen liderliği ile öğrenci başarısı, öğrenci motivasyonu ve öğrenci özyeterliliği arasında pozitif ilişki olduğunu kanıtlayan araştırmalar bulunmaktadır (Li & Liu, 2022; Shen ve diğerleri, 2020; Wang ve diğerleri, 2023; Öqvist & Malmström, 2018).

Öğrencilerin yaşadıkları anlaşmazlıklarda öğretmenlerine başvurması öğretmenlerde arabuluculuk rolünü oluşturmaktadır (Jones & Reynolds, 2015). Ayrıca okul ortamı yalnızca öğrencileri değil veli, öğretmen ve yönetimi de kapsamakta ve bu gruplar arası çatışmalar yaşanmaktadır. Bu çatışmalar sırasında öğretmenlerden objektif ve adil bir şekilde arabuluculuk rolü üstlenmeleri beklenmektedir (Karataş, 2020).

Öğretmenin ortam düzenleyici rolü sınıf ortamını düzenleme, etkinlik planlama, etkinlik kurallarını açıklama ve öğrencilere sorumluluk verme gibi görevleri organize etmeyi içermektedir (Görhan & Altun, 2022). Öğretmenler bu düzenlemeleri öğrencilerini hedef davranışlara ulaştıracak şekilde yapmalıdır (Karataş, 2020). Bu düzenlemelerde öğrencilerin ilgilerini çekmek oldukça önemlidir. Öğretmenler ilgi çekici düzenlemeler ile öğrencilerin dikkatini çekmeyi başarabilir ise öğrencilerin etkinliklere hevesli bir şekilde katılımlarını sağlayabilirler (Naibaho, 2019).

Belirtildiği gibi öğretmenlere çeşitli roller yüklenmektedir. Bu roller sadece öğrenciler ile değil, eğitimin diğer paydaşları olan öğretmenler, yöneticiler ve veliler ile de ilgilidir. Öğretmenlerden bu rollerin gerektirdiği davranışları profesyonel hayatlarında sergilemeleri beklenmektedir.

Öğretmenlik Mesleki Yeterlikleri

Öğretim sürecinin kalitesi büyük oranda bu süreçte aktif rol oynayan öğretmenlerin özellikleri ile ilişkilidir (Duman, 2015). Öğretmenlik mesleği gerek sınıf içinde gerek sınıf dışında yerine getirilmesi gereken görev ve sorumluluklar ile üstlenilmesi gereken roller içerir. Bu görev, sorumluluk ve roller öğretmenlerin mesleki açıdan bazı yeterliklere sahip olması gerekliliğini doğurmuştur.

Yeterlik, bir mesleğin gerektirdiği görevleri en iyi şekilde yerine getirmek için sahip olunması gereken özellikler olarak tanımlanmaktadır (Şişman, 2002). Şahin'in (2004) tanımına göre yeterlik bir işin gerektirdiği minimum şartlardır ve mesleki performansı etkileyen önemli bir faktördür. Millî Eğitim Bakanlığının tanımına göre ise öğretmenlik mesleği için öğretmen yeterlikleri, mesleğini etkili ve verimli bir şekilde icra etmek için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumlardır (MEB, 2017). Öğretmen yeterlikleri, öğretmenlerin yerine getirmesi gereken görev ve sorumlulukları yerine getirirken sergilemeleri gereken davranışları içeren teknik ayrıntılardır (Türk Eğitim Derneği [TED], 2009).

Gün geçtikçe yeni gelişmeler yaşanan dünyamızda bireyin ve toplumun ihtiyaçları değişmektedir. Buna bağlı olarak eğitim, öğretim ve öğretmene yüklenen anlamlar farklılaşmaktadır. Öğretmenlik mesleğinde, değişen beklentileri karşılamak için sahip olunması gereken birçok yeterlik zorunlu hale gelmiştir (Tosuntaş, 2020). Öğretmenlerin bu değişimin farkında olmaları ve bu durumu yönetebilmeleri için mesleki yeterliklerin belirlenmesine gereksinim duyulmuştur (Ünal, 2016).

Ülkemizde tarihsel süreçte farklı kurumlar tarafından farklı dönemlerde öğretmen yeterlikleri sınıflandırmaları yapılmıştır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK), 1998 yılında yayınladığı Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzunda dört farklı yeterlik alanını belirtmiştir: (1) konu alanı ve alan eğitimine ilişkin yeterlikler, (2) öğretme-öğrenme sürecine ilişkin yeterlikler, (3) öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutma, (4) diğer mesleki yeterlikler. Bu yeterliklerin hizmet öncesi öğretmen eğitimi sürecinde gerek teorik gerekse uygulamalı çalışmalar ile öğretmen adaylarına kazandırılması amaçlanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığının öğretmen yeterlikleri alanında ilk resmi çalışmaları 1999 yılında başlamıştır (MEB, 2017). Öğretmen Yeterlikler Komisyonu kurulmuş ve 2002 yılında Öğretmen Yeterlikleri belgesi yürürlüğe girmiştir. Bu belgede öğretmen yeterlikleri üç ana başlık altında ifade edilmiştir: (1) eğitime-öğretme yeterlikleri, (2) genel kültür bilgi ve becerileri ve (3) özel alan bilgi ve becerileri.

Millî Eğitim Bakanlığının öğretmen yeterlikleri alanındaki bir sonraki çalışması ise 2002 yılının Eylül ayında Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında olmuştur (MEB, 2017). Temel Eğitime Destek Projesi temelde beş bileşenden oluşmaktadır: (1) Öğretmen Eğitimi, (2) Eğitim Kalitesi, (3) Yönetim ve Organizasyon, (4) Yaygın Eğitim ve (5) İletişim. Öğretmen Eğitimi bileşeni kapsamında öğretmen yeterliklerini belirlemek amacıyla 2004 yılında bir çalıştay düzenlenmiştir. Bu çalıştayda ulusal ve uluslararası akademisyenler, uzmanlar, öğretmenler ve diğer katılımcıların katkılarıyla altı ana yeterlik alanı, 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesinden oluşan "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri" tanımlanmıştır. Bu altı ana yeterlik alanı (1) kişisel ve mesleki değerler – mesleki gelişim, (2) öğrenciyi

tanıma, (3) öğretme ve öğrenme süreci, (4) öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, (5) okul, aile ve toplum ilişkileri, (6) program ve içerik bilgisidir (MEB, 2006).

Ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleşen eğitim alanındaki gelişmelere uyum sağlamak amacıyla Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerini güncelleme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaca yönelik farklı paydaş ve farklı kurumların katılımlarıyla güncelleme çalışmaları başlamıştır. Bu çalışmalar kapsamında içinde Finlandiya, Hong Kong, Singapur'un bulunduğu farklı ülkelerin yeterlik belgeleri ile OECD, UNESCO, UNICEF gibi uluslararası kuruluşların eğitim politikaları metinleri incelenmiştir. Bu çalışmaların sonucunda üç ana yeterlik alanı, 11 yeterlik ve 65 gösterge belirlenerek Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri güncellenmiştir (MEB, 2017).

Ana yeterlik alanları mesleki bilgi, mesleki beceri ve tutum ve değerlerden oluşmaktadır. Mesleki bilgi ana yeterlik alanı alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi ve mevzuat bilgisi yeterliklerini içermektedir. Mesleki beceri ana yeterlik alanı eğitimi öğretimi planlama, öğrenme ortamları oluşturma, öğretme ve öğrenme sürecini yönetme ve ölçme ve değerlendirme yeterliklerinden oluşmaktadır. Tutum ve değerler ana yeterlik alanında bulunan yeterlikler ise milli, manevi ve evrensel değerler, öğrenciye yaklaşım, iletişim ve iş birliği, kişisel ve mesleki gelişimdir (MEB, 2017).

Öğretmen yetiştiren kurumlar ile öğretmen yeterlikleri arasında doğrudan bir bağlantı bulunmaktadır. Çünkü öğretmen yetiştirme süreci, öğretmenlere bu yeterlik ve nitelikleri kazandırmada başat bir rol oynamaktadır. Bu sebeple hizmet öncesi eğitim sürecinde öğretmen adaylarına gerekli yeterliklerin kazandırılması durumunda başarılı ve etkili öğretmenler yetiştirilmiş olacaktır (Baysal ve Ada, 2013).

Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi

Tarihsel süreçte kaliteli öğretmen eğitimine sahip olan toplumların gelişmişlik düzeyi de daha ileride olmuştur (Tösten, 2023; Göker ve diğerleri, 2021). Öğretmenin niteliği ve

kalitesi eğitimin niteliği ve kalitesini büyük oranda etkilemektedir. Bu bağlamda hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitimi önem taşımaktadır (Aslan, 2015).

Ülkemizde öğretmen eğitiminin 175 yıllık bir tarihi bulunmaktadır (Tangülü, 2022). Bu süreçte pek çok olumlu ve olumsuz uygulamalar yer almıştır. Günümüzde öğretmen eğitimi şekillendirirken geçmişteki bu uygulamaları göz önünde bulundurmak yarar sağlamaktadır (Ergün, 2008).

Osmanlı döneminde öne çıkan eğitim kurumları Medreseler ve Sıbyan Mektepleri olmuştur. Medreseler kendi öğretmenlerini yetiştirmiştir. Alt düzey mezunlar ilköğretmeni (muallim) olurken üst düzey mezunlar medrese öğretmeni (müderris) olmuştur. Sıbyan mektebindeki öğretmenler ise din adamlarından oluşmaktaydı ve öğretmenlik eğitimleri bulunmamaktaydı (Akyüz, 2021). İlk defa Fatih Sultan Mehmet döneminde sıbyan mekteplerine öğretmen yetiştirmek amacıyla bir program başlatılmıştır (Akyüz, 2021). 1824 yılında ilköğretimin zorunlu hale gelmesinin ardından öğretmen ihtiyacı açığa çıkmıştır. 1848 yılında öğretmen yetiştirmek için kurulan ilk okul olma özelliği taşıyan Orta Öğretmen Okulu (Darülmualimin-i Rüşdi) kurulmuş, 1857 yılında Maarif Nezareti kurulmuş daha sonra sıbyan mekteplerine bağlanmış ve 1868 yılında Darülmualimin-i Sıbyan bir öğretmen okulu daha açılmıştır. 1870 yılında Kız Öğretmen Okulu (Darülmualimat) kurulmuş ve kız okulları için öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır. 1877 yılına gelindiğinde liselere öğretmen yetiştirme amacıyla Büyük Öğretmen Okulu açılmıştır (Akyüz, 2021; Çoban, 2018; Tangülü, 2022; Erdem, 2013).

Cumhuriyet öncesinden devralınan öğretmen yetiştirme kurumları Cumhuriyet sonrası dönemde de önemli roller oynadı. Darülmualimin ve Darülmualimat okulları 1923'ten sonra Muallim Mektebi 1935'ten sonra Öğretmen Okulu olarak adlandırılmıştır (Gurbetoğlu, 2015). 1923 yılında Erkek ve Kız İlköğretmen Okulları Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. 1926 yılında köy okullarına öğretmen yetiştirme amacıyla Köy Muallim Mektepleri açılmıştır. Bu mekteplere ilköğretim mezunu, herhangi bir engeli bulunmayan 16-20 yaş arası öğrenciler kabul edilmiştir ve üç yıl süren bir eğitimin sonunda atandıkları köylerde

en az altı yıl görev yapmışlardır. 1937 yılında açılan Köy Öğretmen Okulları 1940 yılında kurulan Köy Enstitülerinin temelini oluşturmuştur (Şişman, 2016; Akyüz, 2021).

Köy Enstitülerinde öğrenim süresi beş yıl şeklinde düzenlenmiş ve köy eğitmeni ve köyde işe yarayacak diğer meslek gruplarını yetiştirmek amaçlanmıştır. 1954 yılında Köy Enstitüleri kapatılmış ve eğitim süresi altı yıl olan İlköğretmen Okulları adı altında yeniden düzenlenmişlerdir. 1974 yılına kadar ülkenin öğretmen ihtiyacı bu kurumlar tarafından karşılanmıştır (Baskan, 2001; Benli, 2020; Akyüz, 2021). 1974 yılına gelindiğinde İki Yıllık Eğitim Enstitüleri kurulmuş ve öğretmen eğitimi yükseköğretim düzeyine çıkarılmıştır. Bu enstitüler 1982 yılında Eğitim Yüksek Okulları olarak üniversitelerin bünyelerine dahil edilmiştir (Benli, 2020; Akyüz, 2021).

Ortaokullarda görev yapacak olan öğretmenleri yetiştirmek için 1946'dan sonra üç yıllık Eğitim Enstitüleri açılmıştır. Bu kurumlar daha sonra lise kademesi için de öğretmen yetiştirme amacıyla Yüksek Öğretmen Okulları olarak değiştirilmiş ve eğitim süresi dört yıla çıkarılmıştır (Abazoğlu ve diğerleri, 2016). Mesleki ve teknik liselere öğretmen yetiştirmek için başta kız ve erkek olarak ayrı kurulan ve 1970 yılında birleştirilen Yüksek Teknik Öğretmen Okulları açılmıştı. 1982 yılında yapılan düzenleme ile Yüksek Öğretmen Okulları, Teknik Eğitim Fakültesi ismi ile üniversitelere dahil edilmiştir (Duman, 2014).

YÖK 1982 yılında öğretmenlik meslek bilgisi derslerini sağlamak amacıyla Eğitim Fakültelerinin ya da Eğitim Fakültesi olmayan üniversitelerde Fen-Edebiyat Fakültelerinin bünyesinde Eğitim Bilimleri Bölümünü kurmuştur (Baysal ve Ada, 2013). 1989 yılında YÖK öğretmenlerin en az lisans derecesine sahip olması gerektiğine karar vermiştir. Aynı yılda Eğitim Yüksekokullarının süresi dört yıla çıkarılmış, 1992 yılında ise ya Eğitim Fakültelerine çevrilmiş ya da Sınıf Öğretmenliği veya Okul Öncesi Öğretmenliği programları olarak var olan Eğitim Fakültelerine dahil edilmiştir (Baysal ve Ada, 2013; Erdem, 2013). 1997, 2006, 2009 ve 2017 yıllarında Eğitim Fakültelerinde yeniden yapılandırma çalışmalarına gidilmiştir (YÖK, 1998a; YÖK, 2007; YÖK, 2018a; Güllaç, 2023).

Ülke ihtiyaçları, öğretmen nitelikleri ve Millî Eğitim Bakanlığı ile iş birliği gibi etkenler sebebiyle eğitim fakültelerinde yeniden yapılandırma gerekliliği doğmuştur. 1996 yılında başlayan düzenleme çalışmaları ile programlarda standart oluşturmak, içeriklerdeki tutarsızlıkları gidermek ve teori-uygulama dengesi oluşturmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda 16 öğretmen yetiştirme programı geliştirilmiş, Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Genel Öğretim Yöntem ve İlkeleri gibi öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin programlara eklenmiştir. Diğer fakültelerden mezun olan ve öğretmen olmak isteyen kişiler için eğitim fakültesi bünyesinde tezsiz yüksek lisans programı geliştirilmiştir. Okul deneyimine yönelik olarak ise uygulama derslerinin erken dönemlere çekilmesi, sayılarının ve ders saatlerinin artırılması ve formasyon derslerine uygulama saatlerinin eklenmesi gibi düzenlemeler yapılmıştır (YÖK, 1998a; Karaca, 2008).

2006 yılında yapılan düzenleme ile 1997 yılındaki yeniden yapılanmanın eksiklerinin kapatılması amaçlanmıştır. Bir diğer yandan Millî Eğitim Bakanlığının derslerde yaptığı değişiklikler bu düzenlemeye sebep olmuştur. Bu düzenleme kapsamında alan bilgisi derslerinin %50-60, meslek bilgisi derslerinin %20-30 ve genel kültür derslerinin %15-20 oranlarında programlarda yer alması ve fakültele bu derslerin %30'una karar verme yetkisinin verilmesi öngörülmüştür. Öğretmen adaylarının toplumsal farkındalığını arttırmak amacıyla Toplum Hizmet Uygulaması dersi programa eklenmiştir. Okul Deneyimi dersi kaldırılmış ve uygulama derslerinin saatleri düşürülmüştür (YÖK, 2007; Güllaç, 2023).

2009 yılındaki düzenleme ile tezsiz yüksek lisans uygulamasına son verilmiş, yerine fen edebiyat fakültesi mezunları için pedagojik sertifika programı getirilmiştir. Ayrıca belirli üniversitelerdeki fen edebiyat fakültesi lisans programlarının son iki yılına pedagojik formasyon derslerinin eklenmesi ile öğrencilerin pedagojik formasyon eğitimine lisans eğitimi sürecinde ulaşmaları sağlanmıştır (Güllaç, 2023). 2009 düzenlemesinde YÖK'ün pedagojik formasyon alanında yoğunlaştığı görülmektedir (Çalışıcı, 2019).

2018 yılında, daha önceki düzenlemelerde alan öğretmenliği bölümlerinin ihmal edilmesi, üniversiteler ve fakülteler arasında ders saati, kredi ve AKTS yönlerinden

uyuşmazlıklar olması ve bunların çift anadal, yatay geçiş, Mevlâna, Farabi ve Erasmus gibi programlar için sorun yaratması ve MEB'in ders programlarında güncellemeler yapması gibi gerekçelerle yeni bir düzenlemeye gidilmiştir (YK, 2018a; Güllaç, 2023; Benli, 2020). Yapılan düzenleme ile programlarda öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin %30-35; genel kültür derslerinin %15-20 ve alan eğitimi derslerinin %45-50 oranında yer alması uygun görülmüştür ve böylece çekirdek program oluşturulmuştur (YK, 2018a). Bu ders gruplarında yapılan güncellemeler ayrı ayrı açıklanmıştır.

Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin isimlerinde ve ders içeriklerinde değişikliğe gidilmiştir. Okul Deneyimi dersi işlevsizleştiğinden ötürü kaldırılmış, öğretmenlik uygulaması dersi 1 ve 2 şeklinde iki döneme yayılmıştır. Eski programlarda yer almayan ya da seçmeli ders olarak yer alan Türk Eğitim Tarihi, Eğitim Sosyolojisi ve Eğitim Felsefesi dersleri zorunlu ders haline getirilmiştir (YK, 2018a; etin ve diğerleri, 2021). Ayrıca ğretmen adaylarına meslek ahlakı ve etik değerlerini kazandırmak amacıyla Eğitimde Ahlak ve Etik dersi programlara eklenmiştir (YK, 2018a; etin ve diğerleri, 2021).

Bütün programlarda yer alan genel kültür derslerinde de düzenlemelere gidilmiştir. Yabancı Dil 1 ve Yabancı Dil 2 derslerinin içerikleri dil becerileri kazandırma amacına uygun olarak güncellenmiştir. Türkçe 1 ve Türkçe 2 derslerinin isimleri Türk Dili 1 ve Türk Dili 2 şeklinde değiştirilmiş ve içeriklerinde güncellemeye gidilmiştir. Bilgisayar 1 ve Bilgisayar 2 dersleri Bilişim Teknolojileri ve ğretim Teknolojileri dersleri olarak yeniden yapılandırılmıştır. Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin içeriği güncellenerek bütün programlara eklenmiştir (YK, 2018a).

Alan eğitimi derslerinde yapılan düzenlemelere bakıldığında, özel ğretim Yöntemleri 1 ve özel ğretim Yöntemleri 2 derslerinin programlardan kaldırıldığı ilgili alanın "ğretim Programları" ve "ğrenme ve ğretim Yaklaşımları" derslerinin getirildiği görülmektedir. Bazı alan dersleri verildiği öğretmenlik programıyla doğrudan ilgili olmadığı için kaldırılmıştır (rneğin İlköğretim Matematik ğretmenliği programından Fizik dersi çıkarılmıştır.). MEB ğretim programlarında yer alan öğrenme alanlarına göre programlara

alan dersleri eklenmiştir (Örneğin İlköğretim Matematik Öğretmenliği programına Cebir Öğretimi, Sayıların Öğretimi ve Olasılık ve İstatistik Öğretimi gibi dersler eklenmiştir.). Dünya genelinde birbiriyle ilişkili programların arasında standartlaşma sağlanması amacıyla ders isimleri, terminolojileri ve içerikleri güncellenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının nitelikli ders kitaplarını seçebilmeleri ve derslerinde kullanabilmeleri adına “Ders Kitaplarının İncelenmesi” dersi programlara eklenmiştir (YÖK, 2018a).

Öğretmen adaylarının program dışı aktivitelere katılarak sosyal ve kültürel gelişim göstermelerini sağlamak ve okullardaki öğretmenlik uygulamalarına katılımlarını kolaylaştırmak amacıyla uluslararası standartları da gözeterek ulusal krediler toplam olarak 140-150 bandına düşürülmüştür. Öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerinin AKTS değerleri eşitlenmiştir. Meslek bilgisi dersleri programlar arasında farklı dönemlere dağıtılmıştır. Bu şekilde alttan ya da üstten ders almak isteyen öğrencilere kolaylık sağlanmıştır. Seçmeli ders sayıları artırılarak ve programlarda %25 oranında yer verilerek Bologna sürecine uyum sağlanmıştır. Meslek Bilgisi, Alan Eğitimi ve Genel Kültür gruplarında seçmeli ders havuzları oluşturulup 3. Dönemden itibaren programlarda seçmeli derslere yer verilmiştir. Ayrıca bu derslerin zorunlu-seçmeli derslere dönüşmesi Program Uygulama Esaslarında belirtilerek engellenmiştir. Öğretim üyelerine yol göstermek ve üniversiteler arasında standartlaşmayı sağlamak adına programlarda yer alan derslerin içeriklerine kısaca yer verilmiştir (YÖK, 2018a).

Türkiye’de güncel olarak uygulanan hizmet öncesi öğretmen eğitimi özetlemek gerekirse bu eğitimden sorumlu olan kurumlar MEB ve YÖK’tür (Kalkan, 2021). Hizmet öncesi öğretmen eğitimi ağırlıklı olarak eğitim fakültelerinde sağlanmaktadır (Erdamar & Tengilimoğlu, 2021). Eğitim fakültelerine girişte Yükseköğretime Kurumu Sınavından alınan puan esas alınmaktadır (Yazçayır & Yıldırım, 2021). Öğretmen adayları eğitim fakültelerinde dört yıl süren bir eğitim görmektedir (Kalkan, 2021). Türkiye’de 93 eğitim fakültesi bulunmakta ve eğitim fakülteleri dokuz bölüm, 33 anabilim dalı ve 25 farklı öğretmenlik programından oluşmaktadır (Yazçayır & Yıldırım, 2021; YÖK, 2018a).

Hizmet öncesi öğretmen eğitimi nitelikli öğretmenlerin yetişmesi için kritik bir süreçtir (Kozikoğlu & Senemoğlu, 2018). Bu süreçte mesleki gelişimlerini sağlamak amacıyla öğretmen adaylarına gerekli olan meslek bilgisi, alan bilgisi, tutum ve beceriler kazandırılmaktadır (Kozikoğlu & Senemoğlu, 2018). Bu bilgi, tutum ve beceriler hizmet öncesi öğretmen eğitiminde edinmek oldukça önemlidir. Bu bilgi alanlarını öğretmenlik uygulaması ile hayata geçirmek gereklidir (Olson, 2017).

Öğretmenlik uygulaması öğretmen adaylarının mesleki kimlik gelişimlerine, gerçek sınıf ortamında tecrübe kazanmalarına ve meslekleri hakkında gerçekçi bilgi edinmelerine önemli derecede katkı sağlamaktadır (Yuan & Lee, 2014; Nghia & Tai, 2017). Ülkemizde öğretmen eğitiminde yapılan düzenlemelerden bahsedilirken 1997 yılı düzenlemelerinde öğretmenlik programlarında uygulamaya önem verildiğine ancak 2006 yılındaki düzenlemede uygulama saatlerinin azaltıldığına ulaşılmıştır (YÖK, 1998; YÖK, 2007a). Bu düzenlemeler uzmanlar tarafından eleştirilmiştir (Güllaç, 2023).

Öğretmenlik Uygulaması

Öğretmenlik uygulaması hizmet öncesi öğretmen eğitim sürecinde yer alan en önemli derslerden biridir. Bu ders kapsamında öğretmen adayları hizmet öncesi öğretmen eğitimleri süresince edindikleri teorik bilgileri MEB'e bağlı okullarda uygulama fırsatı bulurlar (Sünkür Çakmak, 2019). Öğretmen adayları öğretimi planlama, uygulama ve uygulama sürecinde ihtiyaç duyulan durumlarda değişiklik yapabilme becerilerini geliştirirler (Elmalı & Balkan Kıyıcı, 2018).

Öğretmenlik uygulaması dersi Öğretmenlik Uygulaması-1 ve Öğretmenlik Uygulaması-2 isimleri ile öğretmenlik lisans programlarının yedinci ve sekizinci dönemlerinde yer almaktadır. 12 hafta sürmekte ve haftalık olarak iki saat teori ile altı saat uygulamadan oluşmaktadır. Beş kredilik bir derstir fakat AKTS karşılığı farklı öğretmenlik programlarında 10-15 arasında değişkenlik göstermektedir (YÖK, 2018a).

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2021 yılında yayınlanan yönergede öğretmenlik uygulamasının esaslarına yer verilmiştir. Bu kapsamda üniversitelerin planlama yaparken il milli eğitim müdürlükleriyle iş birliği yapması, uygulama öğretmeni ve akademisyenlerin sayıları ile alanlarını dikkate alarak öğrenci-öğretmen-akademisyen eşleştirmesinin yapılması belirtilmiştir. Uygulama öğrencilerinin alanları göz önünde bulundurularak Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel eğitim kurumlarında yürütülmesi ve uygulama öğrencilerinin sürece fiilen katılması gerektiği açıklanmıştır. Dersin öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği görev ve sorumlulukları kapsayıcı şekilde planlanması ve yürütülmesi ifade edilmiştir. Sürecin uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları tarafından kapsamlı bir şekilde izlenmesi ve değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (MEB, 2021).

Öğretmenlik Uygulaması Paydaşlarının Görev, Yetki ve Sorumlulukları

YÖK ve MEB tarafından yayınlanan yönergelerde süreçlerde yer alan tüm paydaşların görevlerine detaylı bir şekilde yer verilmiştir (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Sürecin en aktif paydaşları öğretmen adayı, uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenidir.

Öğretmen adayının görev, yetki ve sorumlulukları. Öğretmen adayları okullarda buldukları süre boyunca öğretmenlerin uyması gereken kurallara uymak zorundadır (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Görevini planlı bir şekilde ve uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve diğer öğretmen adayı arkadaşları ile iş birliği içinde yerine getirmelidir. Ders süreci boyunca yaptığı çalışmalarını içeren bir dosyayı uygulama öğretmene ve öğretim elemanına teslim etmelidir (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Devamsızlık yapması durumunda mazeretini bildiren belgeyi üniversitesine ibraz etmelidir (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Uygulama okulunda herhangi bir disiplin suçu işlediğinde üniversitesinde geçerli olan yaptırımlardan sorumludur (MEB, 2021; YÖK, 2018b).

Uygulama öğretim elemanının görev, yetki ve sorumlulukları. Uygulama öğretim elemanları uygulama öğrencilerine sürece yönelik oryantasyon sağlamalıdır (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Uygulama sürecinin planlanması ve takip edilmesinde uygulama öğretmeni ile iş birliği içinde olmalıdır (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Dönemde iki kere

öğretmen adayının fiilen anlattığı dersi izlemelidir. Sürecin her safhasında öğretmen adayına gereken rehberlik ve danışmayı sağlamalıdır (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Uygulama öğrencilerinin devamsızlık takibini yapmalı ve katılmadığı uygulama saatlerinin telafisini uygulama öğretmeni ile organize etmelidir (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Sürecin değerlendirme aşamasında öğrencinin dönem boyunca gerçekleştirdiği çalışmaları göz önünde bulundurarak ilgili formları doldurmalı ve üniversitenin sistemine değerlendirmesinin not karşılığını girmelidir (MEB, 2021; YÖK, 2018b).

Uygulama öğretmenin görev, yetki ve sorumlulukları. Uygulama öğretmeni yapılan planlamalara uygun bir şekilde etkinliklerin gerçekleştirilmesini sağlamalıdır (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Öğretmen adayına rehberlik etmeli ve uygulamalarını takip etmelidir (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Her dönem en az iki kez olacak şekilde uygulama öğretim elemanı ile iş birlikli bir şekilde öğretmen adayını değerlendirmelidir (MEB, 2021; YÖK, 2018b). Günlük ve genel değerlendirme formlarını sisteme girer ve ıslak imzalı bir şekilde üniversiteye göndermelidir (MEB, 2021; YÖK, 2018b).

Öğretmenlik Uygulaması Planlama Süreci

Planlama sürecinde öncelikle il ya da ilçe milli eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörü uygulama okullarının müdürleri ile iş birliği içinde uygulama yapılacak okulları, okulların öğretmen adayı kontenjanını ve alanlarını belirlemektedir. Fakülteden gelen talepler doğrultusunda dağılımlar yapıp fakülteye iletmektedir. Sonrasında fakülte uygulama koordinatörü, bölüm uygulama koordinatörleri ile iş birliği içinde uygulama öğrencilerini her grupta sekiz öğrenciden fazla olmayacak şekilde gruplandırmakta ve gruplardan sorumlu olan uygulama öğretim elemanlarını bilgilendirmektedir. Uygulama öğrencilerinin uygulama sürecini gerçekleştirecekleri uygulama okullarına, alanlarına ve uygulama öğretim elemanlarına göre dağılımlarının yer aldığı bir liste hazırlamakta ve il milli eğitim müdürlüklerine göndermektedir (MEB, 2021; YÖK, 2018b).

İl milli eğitim müdürlüğü mülki idare amirinin onayını aldıktan sonra bu listeyi uygulama okullarının müdürlüklerine ve eğitim fakültelerinin dekanlıklarına iletmektedir.

Uygulama okulu koordinatörü uygulama öğretmeni başına dört öğrenciyi geçmeyecek şekilde planlama yapmaktadır. Ayrıca uygulama okulu koordinatörü, uygulama öğrencileri geldiği zaman okulu gezdirmek, birimleri tanıtmak ve uygulamalar hakkında bilgilendirme yapmakla görevlidir. Planlama sürecinde uygulama öğretim elemanının sorumluluğunda ise grubunda yer alan uygulama öğrencileri öğretmenlik uygulamasının dayandığı temeller, uygulama sürecinde gerçekleşmesi gereken etkinlikler ve uyulacak kurallar hakkında bilgilendirmek; uygulama öğrencilerini uygulama okullarına götürmek ve okul müdürleri, uygulama kurum koordinatörü ve uygulama öğretmenleri ile tanıştırmak gibi görevler vardır (MEB, 2021; YÖK, 2018b).

Öğretmenlik Uygulaması Uygulama Süreci

Öğretmenlik uygulaması dersi öğretmenlik lisans programlarının yedinci ve sekizinci dönemlerinde yer almaktadır. Dönemde 12 hafta ve haftada altı ders saati şeklinde uygulanmaktadır. Uygulama öğrencileri dönemde farklı haftalarda yer alacak şekilde ve uygulama öğretmenin gözetiminde en az dört kere fiilen ders anlatmakla görevlidir. Öğretmen adayları süreç boyunca uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı rehberliğinde ve gözetiminde etkinlik planlarında yer çalışmaları gerçekleştirmekte ve her çalışmaya ilişkin ayrıntılı rapor tutmaktadır. Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni iş birliği içinde öğretmen adayının gelişimini takip etmekte ve değerlendirmelerde bulunmaktadır (MEB, 2021; YÖK, 2018b).

Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Süreci

Öğretmenlik uygulaması dersinin sonunda öğretmen adayları dönem boyunca gerçekleştirdiği aktiviteleri ve tuttuğu raporları dosyalamakta ve uygulama öğretim elemanına teslim etmektedir. Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri bu dosyayı ve öğrenciyeye yönelik gözlemlerini göz önünde bulundurarak Uygulama Öğrencisi Değerlendirme Formu aracılığı ile uygulama öğrencilerini değerlendirmektedir (MEB, 2021; YÖK, 2018b).

Öğretmen adayının başarısı uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni tarafından belirlenmektedir. Bu aşamada öğretmen adayının derse devam durumu ve gerçekleştirdiği çalışmalar dikkate alınmaktadır. Uygulama Öğrencisi Değerlendirme Sistemi üzerinden uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni sonuç ve genel değerlendirmelerini kaydetmektedirler. Uygulama öğretim elemanı tarafından bu değerlendirmeler bölüm koordinatörüne teslim edilmektedir. Uygulama öğrencilerinin süreç boyunca mazeretsiz devamsızlık yapmaları durumunda başarısız kabul edilmekte ve uygulama okulu ile ilişkileri kesilmektedir (MEB, 2021; YÖK, 2018b).

Öğretmenlik uygulaması dersi hizmet öncesi öğretmen eğitimi sürecinin en önemli öğelerinden biridir. Bu ders kapsamında teori ve pratiğin harmanlanmasını sağlayarak öğretmen adaylarına deneyim ortamı sunulmaktadır. Alan yazında öğretmenlik uygulaması dersinin önemini vurgulayan pek çok çalışma yer almaktadır (Akpınar ve diğerleri, 2012; Başal ve diğerleri, 2017; Baştürk, 2009; Biber ve diğerleri, 2018; Kösece ve diğerleri, 2016; Uçar, 2012; Saka, 2019).

İlgili Araştırmalar

Bu araştırma konusu ile ilgili alan yazın taramasında, hizmet öncesi öğretmen eğitiminde öğretmenlik uygulamasına yönelik olarak TUBİTAK Sosyal Bilimler Ulusal Veri Tabanı, Google Akademik, Education Resources Information Center (ERIC), Journal Storage (JSTOR), Research Gate, Scopus, Science Direct veri tabanlarında “öğretmenlik uygulaması”, “öğretmen adayı”, hizmet öncesi öğretmen eğitimi”, “uygulama öğretmeni”, “uygulama öğretim elemanı”, “teaching practicum”, “teacher candidate”, “preservice teacher training”, “mentor teacher”, “practicum instructor” gibi anahtar kelimeler kullanılarak ulaşılan araştırmalar incelenmiştir. Bu alan yazın taramasına 2000- 2023 yılları arasında yayınlanan çalışmalar dahil edilmiştir.

Yurt İçindeki Araştırmalar

Kılıç 2004 yılında gerçekleştirdiği çalışmasında öğretmenlik uygulaması dersinin hedeflerine öğretmen adaylarının ne düzeyde ulaştıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmasının sonucunda öğretmen adaylarının öğrenci psikolojisinden çıkıp öğretmen olmanın bilinç ve sorumluluğunun farkına varmaya başladıklarını, öğretmenlik uygulaması dersi sayesinde bu kazanımları elde ettiklerini ifade etmiştir.

Çiçek ve İnce'nin (2005) öğretmenlik uygulaması sürecine yönelik öğretmen adayı görüşlerini incelediği araştırmasında öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının eğitim-öğretim davranışlarında ne gibi değişiklikler sağladığını nitel değerlendirmiştir. Sonuç kısmında öğretmenlik uygulaması dersi sayesinde öğretmen adaylarının deneyim kazandığını ve öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği özellikleri kazanmalarına katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Özkılıç vd. (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde kendilerine, öğretim elemanına ve uygulama öğretmenlerine ilişkin görüşlerine ulaşmak amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında öğretmen adayları öğretim süreçlerinde kendilerini yeterli bulurken öğrencilerin bireysel farklılıklarına yönelik çalışmalar yapabilme ve anadili etkili kullanma konularında kendilerini yetersiz gördükleri saptanmıştır.

Alpan ve Erdamar (2011) tarafından yapılan çalışmada 1998 yılı öncesi ve sonrasındaki öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenlerinin görüşlerine göre karşılaştırılması amaçlanmıştır. Veriler 10 uygulama öğretim elemanı ve dokuz uygulama öğretmeni ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler ile elde edilmiştir. Araştırmada 1998 öncesi uygulamaların gruptaki öğretmen adayı sayısı, uygulamanın süresi ve uygulama okullarının belirlenmesi bakımından daha verimli olduğu ve 1998 sonrası grupta fazla sayıda öğretmen olması nedeniyle değerlendirme sürecinin titizlikle gerçekleştirilemediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlara yönelik uygulama gruplarındaki öğretmen adayı sayısının azaltılması, fakülte ve uygulama okulu arasında etkili iş birliğinin sağlanması gibi önerilerde bulunulmuştur.

Senemoğlu (2011), öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları ve yeni mezun olmuş öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda sınıf öğretmenliği lisans programlarının öğretmen eğitimindeki etkililiğini belirlemek amacıyla bir çalışma yürütmüştür. Çalışmanın sonucunda öğretmen adayları mesleki özellikler açısından kendilerini yeterince yetişmiş olarak gördüğü ortaya çıkmıştır. Bir diğer yandan güzel sanatlar eğitiminde orta düzeyde yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Yeni mezun öğretmenler ise sınıf öğretmenliği lisans programları ilk okuma-yazma öğretimi, güzel sanatlar ve müzik öğretimi bakımından iyi düzeyde yetiştirilmediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretim materyalleri hazırlama ve öğretim teknolojilerini etkili olarak kullanma becerileri bakımından da öğretmen adayları kendilerini daha yeterli değerlendirirken öğretim elemanları ve özellikle yeni mezun öğretmenler öğretmen adaylarının yeterli olarak yetiştirilmediklerini düşündükleri belirtilmiştir.

Görgeň vd. (2013) öğretmenlik uygulaması sürecinde yer alan paydaşların dersin hedeflerine ne kadar ulaştıklarını düşündüklerini belirlemek, dersin işlevselliği hakkında yorum yapabilmek ve uygulayıcılara önerilerde bulunabilmek amacıyla bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırmanın alışma grubunu Muđla Üniversitesi Eđitim Fakóltesi son sınıf öğrencileri ile öğretim elemanları ve ilköğretim öğretmenleri oluşturmuştur. Çalışmanın sonuç kısmında öğretmenlik uygulaması dersi ile okullardaki bürokratik işlemler ve yasal haklar konusunda öğretmen adaylarının yeterli bilgi edinemediği, öğretmenlik uygulamalarına öğretmen aylarının veli-okul ilişkilerini geliştirmek için yeterince fırsat bulamadığı ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmenlik uygulaması dersinin meslek yeterliliklerini kazandırması açısından öğretmen adayları tarafından “orta”, uygulama öğretmenleri tarafından “yüksek”, öğretim üyeleri tarafından “orta” düzeyde işlevsel olarak görüldüğü belirtilmiştir.

Avcı ve İbret (2016), Öğretmenlik Uygulaması-II dersine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi konusunda yapmış olduğu araştırmada Öğretmenlik Uygulaması-II dersinin etkili bir şekilde uygulanabilmesinde öğretmen adayları

için bu dersin sağladığı yararların neler olduğunu, beklentilerini, karşılaştıkları problemleri ve bu problemlere yönelik çözüm önerilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının bu dersin sağladığı katkıları şu şekilde belirtmiştir:

1. Uygulama/pratik yapma fırsatı vermesi,
2. Öğretmenlik mesleği ile ilgili tecrübe kazandırması,
3. Çocukları tanıma fırsatı vermesi,
4. Çocuklar ile iletişim kurabilme becerisi kazandırması,
5. Sınıf yönetimi/kontrolü sağlama tecrübesi kazandırması.

Öğretmen adayları beklentilerini ise şu şekilde ifade etmiştir:

1. Daha fazla uygulama yapabilme fırsatı sunması,
2. Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına rehber olmaları,
3. Öğretmenlik mesleğine hazırlaması,
4. Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına öğretmen gibi davranması.

Okul öncesi öğretmen adayları uygulama sürecinde karşılaştıkları sorunları uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını meslektaşısı olarak görmemesi, çocukların öğretmen adaylarını ciddiye almaması, uygulama öğretmenlerini uygulama sınıflarında yalnız bırakması, öğretmen adaylarının öğrencilerle iletişim kurarken zorlanması, öğretmen adaylarının sınıf yönetiminde zorluk yaşamaları olarak ifade etmiştir. Okul öncesi öğretmen adaylarının uygulama yaparken karşılaştıkları sorunlara çözüm olarak uygulama sürecinin başında öğretmenlere bilgilendirme toplantısı yapılması, danışmanların uygulama öğretmenlerine süreç boyunca gerçekleştirilmesi gereken etkinlikleri açıklaması, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını gözlemlmeleri, uygulama öğretmenleri ve uygulama koordinatörlerinin rehberlik yapmaları gibi öneriler sunmuşlardır.

Gömleksiz, Kan ve Öner'in (2017) "Etkili Öğretmenlik Eğitimi Perspektifinde öğretmenlik uygulaması Dersine Eleştirel Bir Yaklaşım: Nitel Bir İnceleme" isimli

araştırmasında Sosyal Bilgiler öğretmenliği adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması dersi süresince çeşitli problemlerle karşılaşmaktadır. Araştırma kapsamında bu problemler, öğretmenlik uygulaması dersi kaynaklı, uygulama okulu kaynaklı, birey kaynaklı, üniversite kaynaklı problemler olarak sıralanmaktadır. Öğretmenlik uygulaması dersinden kaynaklı problemler, dersin son sınıfta alınması ve ders süresinin yetersizliği ile ilgili olduğu belirtilmiştir.

Caner (2018) yüksek lisans tezinde Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce öğretmenliği lisans programında yer alan öğretmenlik uygulaması dersinin sistemli bir şekilde bir program değerlendirme modeli temel alınarak değerlendirilmesi, sorunların tespit edilmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu çalışmanın sonucunda uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması süreci hakkında fazla bilgi sahibi olmadıkları ancak öğretmen adaylarına katkı sağlamaya çalışma açısından iyimser ve bilgileri dâhilinde katkı sağladıkları ifade edilmiştir.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Danyluk vd. (2021) öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde başarısızlığa bakış açılarını keşfetmek amacı ile bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Verilere uygulama raporları, gözlem notları, görüşmeler ve anket ile ulaşılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda öğretmenlik uygulaması sürecinde eksik alan bilgisi, yetersiz planlama ve zorlayıcı tartışmalardan kaçınmanın başarısızlığa sebep olacağı belirtilmiştir. Bu durumu engellemek için uygulama sürecinin başında açık ve samimi iletişim kurmanın önemi vurgulanmıştır.

Fuentes-Abeledo vd. (2020) tarafından öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde yerine getirdikleri görevleri belirlemek amacıyla bir araştırma yürütülmüştür. Araştırmada İspanya'da bulunan üç farklı üniversitenin okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümünde eğitim gören 248 öğretmen adayına 57 maddeden oluşan anket uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde geniş görev

yelpazesine sahip olmadıklarına ve bu durumun öğretim anlayışlarını sınırlandırdığı ve potansiyellerine ulaşmalarını zorlaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlik uygulaması sürecinde yer alan paydaşların yükümlülüklerinin net bir şekilde belirlenmesi, rollerinin tanımlanması ve bu sürecin anlamlı öğrenme sağlayacak şekilde tasarlanması önerilmiştir.

Yin (2019) gerçekleştirdiği araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde hizmet öncesi öğretmen eğitimine olan bakış açılarını keşfetmeyi amaçlamıştır. Çalışma grubunda yer alan 15 İngilizce öğretmenliği öğrencisi öğretmenlik uygulaması boyunca yansıtıcı günlük tutmuştur ve uygulamanın sonunda kendileri ile görüşmeler yapılmıştır. Ulaşılan veriler doğrultusunda hizmet öncesi öğretmen eğitiminde edindikleri bilgiler sayesinde derse hazırlık yapıp uygulama yapabildikleri fakat eğitimleri sürecinde eğitim ortamlarına yönelik idealist görüşlere maruz kaldıklarından dolayı gerçek sınıf ortamı ile nasıl başa çıkmaları gerektiği konusunda eksiklik yaşadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmanın sonunda öğretmenlik uygulamasının geliştirilmesi için hizmet öncesi öğretmen eğitiminde yer alan derslerin gerçek sınıf ortamı ile bağlantılı bir şekilde tasarlanması önerilmiştir.

Van Schagen Johnson vd. (2017) tarafından yapılan bir çalışmada, öğretmen adaylarının uygulama deneyimlerini ve bu deneyimlerin öğrencilerin genel memnuniyeti ve öğretmen etkililiği algısı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışmada uygulama öğretmenleri ile uyum, sınıfta hissedilen duygular ve uygulama memnuniyeti gibi sosyo-duygusal bileşenler incelenmiştir. 32 öğretmen adayına içsel duygular, uygulama öğretmeni ile uyum, öğretmen adayı memnuniyeti ve öğretmen yeterliği ölçekleri uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının genellikle uygulama ortamında olumlu içsel duygular deneyimlediği, sıklıkla enerjik ve rahat hissettiği ve nadiren endişeli ve hayal kırıklığına uğramış hissettiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmen adayları iş birliği yaptıkları uygulama öğretmenleri ile yüksek düzeyde uyum sağladıklarını ve uygulama sınıflarından orta düzeyde memnun kaldıklarını bildirmişlerdir. Çalışma, uygulama memnuniyetinin öğrencilerin öğretmen

etkililiğinin önemli bir pozitif öngörücüsü olduğunu bulmuştur. Çalışmanın sonucunda öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerinin gelişimi açısından erken uygulama deneyimlerinin incelenmesinin önemli olduğu vurgulanmış ve okul öncesi öğretmen eğitimi programlarının öğretmen adaylarına destek sağlayarak özgüvenli ve etkili öğretmenler olmaları için anlamlı öğrenme deneyimleri sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Choy vd. (2014) öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinden beklentilerini, bu beklentilerin karşılanıp karşılanmadığını ve uygulama boyunca yerine getirdikleri görevlerin beklentileriyle olan ilişkisini belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Bu amaç doğrultusunda 76 öğretmen adayına üç ayrı dönemde yer alan uygulama derslerinin sonunda anket uygulanmıştır. Üç uygulama dersi arasında anlamlı farka ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının beklentilerinin karşılanması ilk dersten üçüncü derse artış göstermiştir. Endişeleri ve stres düzeyleri azalmış bu sayede becerilerini geliştirmeye ve teorik bilgilerini işe koşmaya daha rahat odaklanabildiklerine ulaşılmıştır.

Caires ve Almeida (2005) öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının mesleki becerileri ve gelişimi üzerindeki etkisini inceleyen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada öğretmenlik uygulamasının beş farklı boyutu üzerinde değerlendirmeler yapılmış ve öğretmen adaylarının algıları incelenmiştir. Değerlendirilen boyutlar mesleki ve kurumsal sosyalleşme, öğrenme ve mesleki gelişim, sosyo-duygusal yönler, destek/kaynak/denetim ve mesleki bakış açılarından oluşmaktadır. Araştırmada 224 öğretmen adayına Öğretmenlik Uygulamasında Deneyim ve Algı Envanteri dönemin başında ve sonunda dokuz ay ara ile uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlik uygulamasının başında ve sonunda öğretmen adaylarının deneyimleri ve algıları arasındaki değişikliklere ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının algılarındaki en önemli değişikliklerin öğrenme ve mesleki gelişim, mesleki ve kurumsal sosyalleşme ve mesleki bakış açıları alanlarında olduğu belirtilmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarını öğrenme süreçlerine teşvik etmek ve bu dönemde ortaya çıkan zorlukları en aza indirmek için stratejiler

önerilmiştir. Ayrıca, diğer paydaşların öğretmen adaylarının mesleki ve kişisel gelişimini teşvik etme ve destekleme konusundaki rolü ele alınmıştır.

Yurtiçinde ve yurtdışında yapılan ilgili araştırmalar incelendiğinde çalışmalardan bazıları birden fazla bölümde öğrenim gören öğretmen adayları ve öğretim elamanlarıyla yürütülürken diğerleri tek bir bölümden öğrenciler ve öğretim elemanlarıyla yürütülmüştür. Bu araştırmaların sonucunda öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin birtakım sorunlar tespit edilmiştir. Bu sorunlar arasında, öğrencilerin bireysel farklılıkları ile ilgilenme, anadilini etkili kullanma, dersin son sınıfta alınması ve ders süresinin yetersizliği bulunmaktadır. Bu sorunları daha derinlemesine incelemek ve çözümler bulmak için öğretmenlik uygulaması alanında çeşitli çalışmalar yapılması ve bu alana önem verilmesi gerekmektedir. Alan yazında öğretmenlik uygulamasına yönelik paydaşların beklentilerine, sürecin öğretmen adaylarına sağladığı katkılara, süreçte yaşanan sorunlara ve çözüm önerilerine yer veren çalışmalar bulunsa da Aslan ve Sağlam'ın (2018) belirttiği ve diğer araştırmalarda önerildiği gibi öğretmenlik uygulamasına yönelik yapılan çalışmalarda süreklilik sağlanarak hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarına ve öğretmenlik uygulaması dersine yönelik yapılan program geliştirme süreçlerine katkı sağlanması gerekmektedir.

Bölüm 3

Yöntem

Bu bölümde; araştırmanın yöntem ve deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, veri analizi, araştırmanın geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Eğitim fakültesinde öğrenim görmekte ve öğretmenlik uygulaması dersini almakta olan öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Creswell (2021) karma yöntem araştırmalarını, araştırmacıların araştırma problemini derinlemesine anlamak amacıyla hem nicel hem de nitel veriler topladığı, toplanan veri setlerini bütünleştirdiği ve bu bütünleşmenin avantajlarını kullanarak sonuçlar çıkardığı bir yaklaşım olarak tanımlar. Karma araştırma yöntemi, nicel yöntemin zayıf yönü olan “derinlik ve ayrıntı” ile nitel yöntemde eksik olan “genelleme ve tahmin” amaçlarına ulaşmak için araştırmacılara bir seçenek sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Araştırma karma araştırma desenlerinden biri olan açıklayıcı ardışık desen ile tasarlanmıştır. Açıklayıcı ardışık desende nicel verilerin toplanmasıyla araştırma sürecine başlanmakta sonrasında nicel verileri açıklamak amacıyla nitel veriler kullanılmaktadır (Creswell, 2021). Nicel verilere ulaşmak amacıyla 249 öğretmen adayı, 62 uygulama öğretmeni ve 51 uygulama öğretim elemanına araştırmacı tarafından geliştirilen Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Anketi uygulanmıştır. Anket, bireylerin bir konuya yönelik inanç, tutum ve davranışlarını betimlemek amacıyla bir araya getirilmiş sorulardan oluşan bir araştırma materyali olarak tanımlanmaktadır (Thomas, 1998). Ayrıca büyük gruplara ulaşmayı kolaylaştırması ve düşük maliyetli olması anket veri toplama aracının avantajları arasında yer almaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Nitel veriler için ise 10 öğretmen adayı, sekiz uygulama

öğretmeni ve sekiz uygulama öğretim elemanı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme, en az iki kişi arasında gerçekleştirilen sözlü iletişim ile araştırma problemine yönelik veri toplama sürecidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Anlaşılmayan noktaların araştırmacı tarafından açıklanabilmesine fırsat vermesi, araştırmacı ve katılımcı arasında iş birliği sağlanması ve ikili arasında güven sağlanarak karmaşık ve hassas konuların ifade edilebilmesini sağlaması görüşmenin avantajları arasında yer almaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Yarı yapılandırılmış görüşme ise, görüşme sürecinde araştırmacı tarafından önceden hazırlanan sorular katılımcılara yöneltilirken ayrıntılı bilgiye ihtiyaç duyulan noktalarda ek sorular sorabilme esnekliğini sağlayan bir görüşme türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşmeler ile üç paydaştan öğretmenlik uygulamasına ilişkin aynı tür bilgilerin alınması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Sakarya ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi'nin İngiliz Dili Eğitimi (İDE), Fen Bilimleri Eğitimi (FBE), Okul Öncesi Eğitimi (OÖE), Sosyal Bilgiler Eğitimi (SBE), Türkçe Eğitimi (TRE), Özel Eğitim (ÖE), İlköğretim Matematik Eğitimi (İME) ve Sınıf Eğitimi (SE) programlarında 2022-2023 akademik yılında öğrenim gören 249 öğretmenlik uygulaması öğrencisi, görev yapan 51 uygulama öğretim elemanı ve öğretmenlik uygulaması yapılan okullarda görev yapan 62 uygulama öğretmeni oluşturmaktadır.

Çalışma grubu, uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Uygun örnekleme yöntemi ile araştırmacının kolay bir şekilde ulaşabileceği örneklemden veri toplaması olarak açıklanmaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Uygun örnekleme yönteminde araştırmacı araştırmaya uygun olan ve gönüllü katılım sağlayacak katılımcıları seçer (Şahin & Karakuş, 2019). Bu amaçla Eğitim Fakültesinde öğrenim gören ve öğretmenlik uygulaması dersini alan öğretmen adayı (ÖA), bu derste grubu olan uygulama öğretim

elemanı (UÖE) ve uygulama okullarında görev yapan uygulama öğretmeni (UÖ) sayıları belirlenmiştir. Araştırmaya gönüllü katılım gösteren paydaşların program türüne göre dağılımları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Nicel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Öğretmen Adaylarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmen Eğitimi Program Türüne Göre Dağılımı

Program Türü	Paydaşlar	n	%
İDE	Öğretmen Adayı	20	8,0
	Uygulama Öğretmeni	8	12,9
	Uygulama Öğretim Elemanı	9	17,6
FBE	Öğretmen Adayı	15	6,0
	Uygulama Öğretmeni	4	6,5
	Uygulama Öğretim Elemanı	8	15,7
OÖE	Öğretmen Adayı	40	16,1
	Uygulama Öğretmeni	13	21,0
	Uygulama Öğretim Elemanı	6	11,8
SBE	Öğretmen Adayı	39	15,7
	Uygulama Öğretmeni	8	12,9
	Uygulama Öğretim Elemanı	4	7,8
TRE	Öğretmen Adayı	31	12,4
	Uygulama Öğretmeni	12	19,4
	Uygulama Öğretim Elemanı	7	13,7
ÖE	Öğretmen Adayı	36	14,5
	Uygulama Öğretmeni	5	8,1
	Uygulama Öğretim Elemanı	4	7,8
İME	Öğretmen Adayı	48	19,3
	Uygulama Öğretmeni	6	9,7

	Uygulama Öğretim Elemanı	3	5,9
SE	Öğretmen Adayı	20	8,0
	Uygulama Öğretmeni	6	9,7
	Uygulama Öğretim Elemanı	10	19,6
Toplam	Öğretmen Adayı	249	100
	Uygulama Öğretmeni	62	100
	Uygulama Öğretim Elemanı	51	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere, çalışma grubunu oluşturan 249 öğretmen adayının program türlerine göre dağılımı İDE (n=20, %8,0), FBE (n=15, %6,0), OÖE (n=40, %16,1), SBE (n=39, %15,7), TRE (n=31, %12,4), ÖE (n=36, %14,5), İME (n=48, %19,3), SE (n=20, %8,0) şeklindedir. 62 uygulama öğretmenin program türlerine göre dağılımının İDE (n=8, %12,9), FBE (n=4, %6,5), OÖE (n=13, %21,0), SBE (n=8, %12,9), TRE (n=12, %19,4), ÖE (n=5, %8,1), İME (n=6, %9,7), SE (n=6, %9,7) olduğu görülmektedir. 51 uygulama öğretim elemanı program türlerine göre İDE (n=9, %17,6), FBE (n=8, %15,7), OÖE (n=6, %11,8), SBE (n=4, %7,8), TRE (n=7, %13,7), ÖE (n=4, %7,8), İME (n=3, %5,9), SE (n=10, %19,6) şeklinde dağılım göstermektedir.

Tablo 2

Nicel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Uygulama Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

Özellikler		n	%
Cinsiyet	Kadın	42	67,7
	Erkek	20	32,3
	Toplam	62	100
Uygulama Öğretmenliği Deneyimi	0-5 yıl	14	22,6
	6-10 yıl	16	25,8
	11-15 yıl	9	14,5

	16+ yıl	23	37,1
	Toplam	62	100
Uygulama Öğretmenliği eğitim ya da sertifika programına katılım durumu	Evet	59	95,2
	Hayır	3	4,8
	Toplam	62	100

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerinin %67,7'sinin kadın ve %32,3'ünün erkek olduğu görülmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %22,6'sı "0-5 yıl", %25,8'i "6-10 Yıl", %14,5'i "11-15 Yıl" ve %37,1'i "16+ Yıl" öğretmenlik uygulaması dersinde deneyime sahiptir. Çalışma grubunda yer alan 62 uygulama öğretmenin %95,2'si uygulama öğretmenliği ile ilgili bir eğitim ya da sertifika programına katıldığını ifade ederken, %4,8'i bu konuda herhangi bir eğitim almadıklarını ifade etmiştir.

Tablo 3

Nicel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Uygulama Öğretim Elemanlarının Kişisel Özellikleri

Özellik		n	%
Cinsiyet	Kadın	23	45,1
	Erkek	28	54,9
	Toplam	51	100
Uygulama Öğretim Elemanlığı Deneyimi	0-5 yıl	10	19,6
	6-10 yıl	5	9,8
	11-15 yıl	15	29,4
	16+ yıl	21	41,2
	Toplam	51	100

Tablo 3'e bakıldığında, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarının %45,1'inin kadın ve %54,9'unun erkek olduğu görülmektedir. Uygulama öğretim

elemanlarının %19,6'sı "0-5 yıl", %9,8'i "6-10 Yıl", %29,4'ü "11-15 Yıl" ve %41,2'si "16+ Yıl" uygulama öğretmen elemanlığı deneyimine sahiptir.

Çalışmanın nitel boyutunda 10 öğretmen adayı, sekiz uygulama öğretmeni ve sekiz uygulama öğretmen elemanı yer almıştır. Katılımcılar belirlenirken maksimum örnekleme yöntemi tercih edilerek sekiz öğretmenlik programının her birinden gönüllülük esasına dayalı olarak katılımcılara ulaşılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile durumlar arasındaki ortak ya da farklı yönlerin belirlenmesi ve bu sayede problemin daha kapsamlı betimlenmesi amaçlanır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Bu örnekleme yöntemi ile çalışmaya katılan paydaşların çeşitliliği en üst düzeye getirilmeye çalışılmıştır. Öğretmen adayları ÖA, uygulama öğretmenleri UÖ ve uygulama öğretmen elemanları ise UÖE şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 4

Nitel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Öğretmen Adaylarına İlişkin Özellikler

Rumuz	Cinsiyet	Program
ÖA1	Kadın	Sosyal Bilgiler Eğitimi
ÖA2	Kadın	Sosyal Bilgiler Eğitimi
ÖA3	Kadın	Okul Öncesi Eğitimi
ÖA4	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği
ÖA5	Erkek	Türkçe Eğitimi
ÖA6	Kadın	Özel Eğitim
ÖA7	Erkek	İngiliz Dili Eğitimi
ÖA8	Kadın	Türkçe Eğitimi
ÖA9	Kadın	Sınıf Eğitimi
ÖA10	Erkek	Fen Bilimleri Eğitimi

Çalışmanın nitel boyutunda yer alan öğretmen adaylarının özellikleri Tablo 4'te gösterilmiştir. Katılımcılar arasında yedi kadın ve üç erkek öğretmen adayı bulunmaktadır.

Fakülte bünyesinde bulunan sekiz öğretmenlik programının her birinden bir katılımcı yer alırken Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Türkçe Eğitimi programlarından ikişer katılımcı ile görüşülmüştür.

Tablo 5

Nitel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Uygulama Öğretmenlerine İlişkin Özellikler

Rumuz	Cinsiyet	Branş	Uygulama Deneyimi	Uygulama Öğretmeni Sertifikası
UÖ1	Erkek	Sınıf Eğitimi	6-10 yıl	Evet
UÖ2	Kadın	Okul Öncesi Eğitimi	6-10 yıl	Evet
UÖ3	Erkek	İlköğretim Matematik Eğitimi	0-5 yıl	Evet
UÖ4	Erkek	Fen Bilimleri Eğitimi	16+ yıl	Evet
UÖ5	Kadın	Sosyal Bilgiler Eğitimi	16+ yıl	Evet
UÖ6	Erkek	Türkçe Eğitimi	16+ yıl	Evet
UÖ7	Kadın	Özel Eğitim	6-10 yıl	Evet
UÖ8	Kadın	İngiliz Dili Eğitimi	6-10 yıl	Evet

Çalışmanın nitel boyutunda yer alan uygulama öğretmenlerinin özellikleri Tablo 5'te gösterilmiştir. Katılımcılar arasında dört kadın ve dört erkek uygulama öğretmeni bulunmaktadır. Fakülte bünyesinde bulunan sekiz öğretmenlik programının her birinden bir katılımcı yer almıştır. Bir katılımcı 0-5 yıl arası, dört katılımcı 6-10 yıl arası ve üç katılımcı 16 yıldan fazla uygulama öğretmenliği deneyimine sahiptir. Tüm katılımcıların uygulama öğretmenliği sertifikası bulunmaktadır.

Tablo 6

Nitel Aşamadaki Çalışma Grubunda Yer Alan Uygulama Öğretim Elemanlarına İlişkin Özellikler

Rumuz	Cinsiyet	Yaş	Anabilim Dalı
UÖE1	Erkek	25	İngiliz Dili Eğitimi

UÖE2	Erkek	25	Sosyal Bilgiler Eğitimi
UÖE3	Erkek	48	Sınıf Eğitimi
UÖE4	Kadın	31	İlköğretim Matematik Eğitimi
UÖE5	Kadın	40	Özel Eğitim
UÖE6	Kadın	47	Fen Bilimleri Eğitimi
UÖE7	Kadın	32	Okul Öncesi Eğitimi
UÖE8	Erkek	33	Türkçe Eğitimi

Tablo 6'da görüldüğü üzere, sekiz uygulama öğretmen elemanı çalışmaya katılım göstermiştir. Dört kadın ve dört erkek öğretmen elemanı ile gönüllülük esasına dayalı olarak görüşülmüştür. Öğretim elemanlarının her biri farklı anabilim dalında görev yapmakta ve yaşları 25-48 arasında değişiklik göstermektedir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri toplama sürecine başlamadan önce 2023 yılının Ocak ayında Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonuna başvuru yapılmış ve etik komisyon onayı alınmıştır. Etik komisyon onayını takiben Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan uygulama öğretmenlerinden veri toplanması sebebiyle Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurulmuştur. Gerekli izinlerin alınmasının ardından veri toplama sürecine geçilmiştir.

Veri toplama süreci ardışık açıklayıcı desene uygun olarak önce nicel verilerin sonrasında nitel verilerin toplanması ile gerçekleşmiştir. Araştırmanın nicel kısmında Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi; nitel kısmında ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından, gerekli alan yazın taramasının ardından, üç paydaş için ayrı fakat paralel maddeleri kapsayan anket ve görüşme formu hazırlanmıştır.

Nicel veri toplama süreci

Nicel veri toplama sürecinde araştırmacı tarafından geliştirilen anketlerden yararlanılmıştır. Araştırmada yer alacak üç paydaşa yönelik paralel maddeler içeren üç ayrı anket formu hazırlanmıştır. Anketin geliştirilme sürecine veri toplama araçları bölümünde detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Geliştirilen anket, hazırlanan gönüllü katılım formu ve araştırmaya yönelik bilgilendirici metin üç paydaşa evrimii ortam aracılığı ile iletilmiştir. Gönüllü katılım formunda araştırmaya katılıp katılmamayı seçme haklarının olduğu, verecekleri bilgilerin gizliliğinin sağlanacağı, herhangi bir rahatsızlık hissetmeleri durumunda araştırmadan ayrılacakları ve bu durumun onlara herhangi bir sorumluluk getirmeyeceği gibi hususlar ifade edilmiştir. Anketi öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanlarına uygulama sürecinde ilgili bölümlerde görev yapan araştırma görevlileri ile iş birliği yapılmıştır. Uygulama öğretim elemanlarına ulaştırmak için ise araştırmacı tarafından Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne yapılan talep doğrultusunda uygulama öğretmeni grubuna evrimii kanaldan anketin iletilmesi sağlanmıştır.

Nitel veri toplama süreci

Nitel veri toplama süreci Sakarya ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinin sınıf eğitim, özel eğitim, İngiliz dili eğitimi, Türkçe eğitimi, sosyal bilgiler eğitimi, okul öncesi eğitimi, fen bilgisi eğitimi ve ilköğretim matematik eğitimi programlarında öğrenim gören 10 öğretmen adayı, sekiz uygulama öğretmeni ve sekiz uygulama öğretim elemanı ile gerçekleştirilmiştir. Fakülte bünyesindeki ilgili anabilim dallarında görev yapan araştırma görevlileri ile iş birliği yapılarak araştırmacı tarafından gerçekleştirilen görüşmelere gönüllü katılım sağlayacak paydaşlara ulaşılmıştır. Maksimum örnekleme yöntemi ile her anabilim dalından bir paydaşla görüşme planlanmıştır. Görüşmeye gönüllü katılım göstermeyi kabul eden paydaşlar ile iletişime geçilerek uygun oldukları gün ve saatler belirlenmiştir. Görüşmeler mümkün olduğunca yüz yüze yapılmaya çalışılmış fakat

mümkün olmayan durumlarda online şekilde gerçekleştirilmiştir. 26 görüşmenin dördü çevrimiçi ortamda 22 görüşme ise yüz yüze yapılmıştır.

Görüşmeye başlamadan önce katılımcılar gönüllü katılım hususunda bilgilendirilmiştir. Görüşmenin gizlilik çerçevesinde olacağı, verecekleri bilgilere araştırmacılar dışında hiç kimse tarafından ulaşılmayacağı, katılıp katılmamayı seçme haklarının bulunduğu ifade edilmiştir. Görüşmeye başladıktan sonra ise katılımcılara istedikleri zaman araştırmadan çekilebilecekleri, bu durumun onlara hiçbir sorumluluk getirmeyeceği, gönüllü katılımı bozacak davranışların tespit edilmesi veya katılımcıları suistimal edecek, tehdit oluşturacak durumlarla karşılaşılması halinde görüşmelerin kesileceği ya da erteleneceği belirtilmiştir. Katılımcılardan, kendilerine yöneltilecek sorulara objektif olarak cevap vermeleri ve hiçbir soruyu cevapsız bırakmamalarının araştırma açısından çok önemli olduğu hatırlatılmıştır. Katılımcılardan onay alarak görüşme sürecinde ses kaydı alınmıştır. Bu sayede veri kaybını önlemek amaçlanmıştır. Görüşmeler yaklaşık 25-30 dakika sürmüştür.

Veri Toplama Araçları

Nicel veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi geliştirilmiştir. Nitel veri toplama aracı olarak Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır.

Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi

Bu çalışmada öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı olmak üzere üç paydaşın görüşlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik araştırmacı tarafından Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi geliştirilmiştir. Paydaşlara farklı demografik bilgiler sorma ve anket maddelerindeki özneleri paydaşlara uygun hale getirme ihtiyacı duyulmuştur. Bu doğrultuda paralel maddelere sahip üç farklı anket formu hazırlanmıştır.

Öğretmen Adayı Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi

Araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini incelemek için araştırmacı tarafından anket formu geliştirilmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan öğretmen adayı anketi 49 maddeden oluşmaktaydı. Taslak haline yönelik uzman görüşü alınarak gerekli düzeltmeler yapılan anketin son hali 38 maddeden ve iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğretmen adaylarının demografik bilgilerine ilişkin sorular, ikinci bölümde ise öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlere ulaşmayı amaçlayan maddelere yer verilmiştir. Anket maddelerine verilecek cevaplara yönelik tamamen katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, tamamen katılıyorum şeklinde beşli likert tipi anket formu hazırlanmıştır. Anket maddelerinin tamamı kapalı uçlu şekilde oluşturulmuştur. Anket formunun nihai hali EK-A'da yer almaktadır.

Uygulama Öğretmeni Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi

Araştırmada uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini incelemek için araştırmacı tarafından anket formu geliştirilmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan uygulama öğretmeni anketi 49 maddeden oluşmaktaydı. Taslak haline yönelik uzman görüşü alınarak gerekli düzeltmeler yapılan anketin son hali 38 maddeden ve iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde uygulama öğretmenlerinin demografik bilgilerine ilişkin sorular, ikinci bölümde ise öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlere ulaşmayı amaçlayan maddelere yer verilmiştir. Anket maddelerine verilecek cevaplara yönelik tamamen katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, tamamen katılıyorum şeklinde beşli likert tipi anket formu hazırlanmıştır. Anket maddelerinin tamamı kapalı uçlu şekilde oluşturulmuştur. Anket formunun nihai hali EK-B'de yer almaktadır.

Uygulama Öğretim Elemanı Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi

Araştırmada uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini incelemek için araştırmacı tarafından anket formu geliştirilmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan uygulama öğretim elemanı anketi 49 maddeden oluşmaktaydı. Taslak haline yönelik uzman görüşü alınarak gerekli düzeltmeler yapılan anketin son hali 38

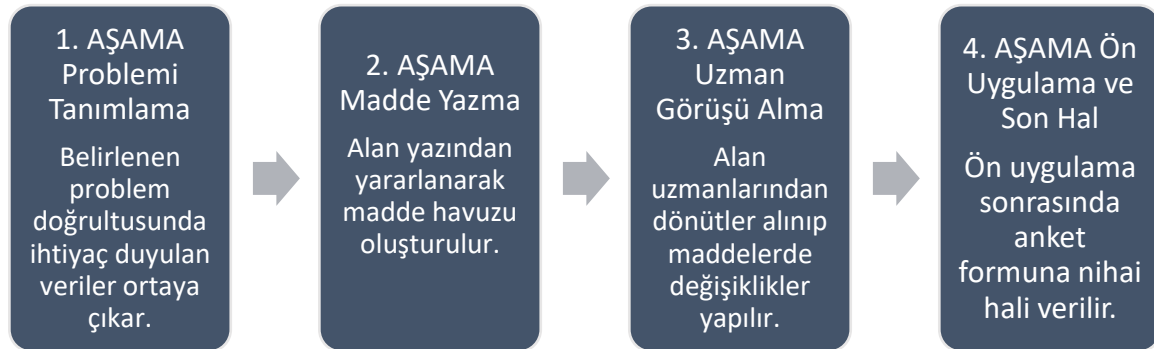
maddeden ve iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde uygulama öğretmenlerinin demografik bilgilerine ilişkin sorular, ikinci bölümde ise öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlere ulaşmayı amaçlayan maddelere yer verilmiştir. Anket maddelerine verilecek cevaplara yönelik tamamen katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, tamamen katılıyorum şeklinde beşli likert tipi anket formu hazırlanmıştır. Anket maddelerinin tamamı kapalı uçlu şekilde oluşturulmuştur. Anket formunun nihai hali EK-C'de yer almaktadır.

Anket Geliştirme Süreci

Anket formlarının geliştirilme sürecinde, “problemi tanımlama”, “madde yazma”, “uzman görüşü alma” ve “ön uygulama yapma” adımları izlenmiştir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Bu adımların sonucunda anket formları kullanıma hazır hale gelmiştir. Bu aşamalar Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1

Anket Geliştirme Süreci

Problemi tanımlama aşamasında giriş kısmında açıklanan çalışmanın amacı, problemi ve alt problemleri araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Anket maddelerinin oluşturulmasında başlangıç noktası problem ve alt problemlerdir. Belirlenen araştırma problemleri doğrultusunda ne tür verilerin toplanması gerektiği ortaya çıkmıştır. Böylece anketlerde yer alacak soruların belirlenmesi kolaylaşmıştır.

Problemin tanımlanmasından sonra madde yazma aşamasına geçilmiştir. Alan yazın taraması maddelerin tasarlanmasını kolaylaştıran bir aşamadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Bu aşamada kuramsal çerçeveyi belirlemek ve daha önce yapılan çalışmalara ulaşmak amaçlanmıştır. Maddeler yazılırken alt problemlere uygun olarak üç alt boyut belirlenmiştir: (1) planlama, (2) uygulama ve (3) değerlendirme. Planlama boyutuna sekiz, uygulama boyutuna 26 ve değerlendirme boyutuna 15 olmak üzere toplam 49 madde yazılarak taslak anket formları oluşturulmuştur.

Uzman görüşü alma aşamasında anketlerin kapsam geçerliği açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla uzman görüşü formu oluşturulmuş ve alandan beş uzmanın görüşü alınmıştır. Uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda düzeltilen, çıkarılan ve eklenen maddeler olmuştur. Sonuç olarak planlama boyutunda yedi, uygulama boyutunda 23 ve değerlendirme boyutunda sekiz olmak üzere toplam 38 maddelik anket formları oluşturulmuştur.

Tablo 7

Taslak Ankette Uzman Görüşü Sonrası Yapılan Değişiklik Örnekleri

Madde Numarası	Uzman Görüşü Öncesi	Uzman görüşü sonrası
3	Uyulması gereken kurallar hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.
-	Uygulama öğrencisinin mesleki yeterliklerine yönelik gereksinimlerini tespit etmesini sağlar.	Çıkarılmıştır.
27	Uygulama öğrencisine uygun ölçme ve değerlendirme yöntemleriyle öğrencilerin performansını değerlendirmede deneyim kazandırır.	Uygulama öğrencisine öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.

Uzman görüşü sonrasında ön uygulama adımına geçilmiştir. Bu adımda anketlerin geçerlik ve güvenilirliği gözleme dayalı veriler ile değerlendirilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Uzman görüşlerine göre düzenlenen anket formları beş öğretmen adayı, beş

uygulama öğretmeni ve beş uygulama öğretim elemanına uygulanmıştır. Ön uygulama sonunda geri dönütler doğrultusunda anket formları gözden geçirilmiş ve nihai hali verilmiştir.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Katılımcıların öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin daha detaylı görüşlerine ulaşmak amacıyla çalışmanın nitel boyutunda yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Öncelikle üç paydaşa yönelik taslak görüşme formları hazırlanıp uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü sonrası yapılan değişikliklere yönelik örnekler Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8

Taslak Görüşme Formunda Uzman Görüşü Sonrası Yapılan Değişiklik Örnekleri

Uzman Görüşü Öncesi	Uzman Görüşü Sonrası
Öğretmenlik uygulaması dersinin planlama sürecine ilişkin görüşleriniz nelerdir?	Öğretmen-öğrenci-akademisyen eşleştirmesi, kurumlararası iş birliği ve koordinasyon gibi süreçler öğretmenlik uygulaması dersinin planlama sürecini oluşturmaktadır. Bu planlama süreci hakkında düşünceleriniz nelerdir?
Uygulama sürecinde olumsuz olduğunu düşündüğünüz uygulamalar nelerdir?	Öğretmenlik uygulaması sürecini olumsuz etkileyebilecek ne gibi uygulamalar yer alıyor?
Öğretmenlik uygulaması dersinin verildiği döneme ilişkin görüşleriniz nelerdir?	Öğretmenlik uygulaması dersi lisans programlarının 7. ve 8. yarıyılarında yer almaktadır ve iki yarıyıl sürmektedir. Buna ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Uzman görüşü sonrası ön uygulama yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formlarına son hali verilmiştir.

Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Adayı Görüşme Formu

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini daha kapsamlı incelemek amacıyla geliştirilmiştir. İlk aşamada oluşturulan öğretmen aday görüşme formu beş soru ve dokuz sonda sorudan oluşmaktaydı. Uzman görüşü ve üç öğretmen adayı ile yapılan ön uygulama sonrası düzenlemeler ile görüşme formuna nihai hali verilmiştir. Görüşme formu iki bölümden

oluşmaktadır. Öğretmen adayı görüşme formunun ilk bölümü cinsiyet, yaş ve öğrenim görülen programa ilişkin sorular, ikinci bölümde ise öğretmenlik uygulaması dersine yönelik öğretmen adaylarının görüşlerini inceleyen dört soru ve 15 sonda soru bulunmaktadır. Görüşme formunun nihai hali EK-Ç'de yer almaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Uygulama Öğretmeni Görüşme Formu

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini daha kapsamlı incelemek amacıyla geliştirilmiştir. İlk aşamada oluşturulan uygulama öğretmeni görüşme formu beş soru ve dokuz sonda sorudan oluşmaktaydı. Uzman görüşü ve üç uygulama öğretmeni ile yapılan ön uygulama sonrası düzenlemeler ile görüşme formuna nihai hali verilmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Uygulama öğretmeni görüşme formunun ilk bölümü cinsiyet, branş, deneyim ve herhangi bir uygulama öğretmenliği eğitimine katılıp katılmadıklarına ilişkin sorular, ikinci bölümde ise öğretmenlik uygulaması dersine yönelik uygulama öğretmenlerinin görüşlerini inceleyen dört soru ve 18 sonda soru bulunmaktadır. Görüşme formunun nihai hali EK-D'de yer almaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Uygulama Öğretim Elemanı Görüşme Formu

Araştırmada yarı yapılandırılmış uygulama öğretim elemanı görüşme formu uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini daha kapsamlı incelemek amacıyla geliştirilmiştir. İlk aşamada oluşturulan uygulama öğretim elemanı görüşme formu beş soru ve dokuz sonda sorudan oluşmaktaydı. Uzman görüşü ve üç uygulama öğretim elemanı ile yapılan ön uygulama sonrası düzenlemeler ile görüşme formuna nihai hali verilmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Uygulama öğretim elemanı görüşme formunun ilk bölümü cinsiyet, yaş ve görev yaptıkları program bilgilerine ilişkin sorular, ikinci bölümde ise öğretmenlik uygulaması dersine yönelik uygulama öğretim elemanlarının görüşlerini inceleyen dört soru ve 18 sonda soru bulunmaktadır. Görüşme formunun nihai hali EK-E'de yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Çalışmada nicel ve nitel verilere ulaşılmıştır. Bu sebeple veri analizi noktasında nicel ve nitel veri analizi teknikleri kullanılmıştır. Nicel veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Nicel Verilerin Analizi

Ulaşılan nicel verilerin analizinde betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Her maddenin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri tablolaştırılarak sunulmuştur. Aritmetik ortalama değerleri aşağıda belirtilen şekilde yorumlanmıştır:

1.00-1.80 = "Tamamen Katılmıyorum"

1.81-2.60 = "Katılmıyorum"

2.61-3.40 = "Kararsızım"

3.41-4.20 = "Katılıyorum"

4.21-5.00 = "Tamamen Katılıyorum"

Çalışmanın tartışma ve sonuç bölümlerinde "Tamamen Katılıyorum" ve "Katılıyorum" düzeyinde çıkan maddelere katılımcıların yeterli düzeyde katıldıkları belirtilmiştir. "Tamamen Katılmıyorum", "Katılmıyorum" ve "Kararsızım" düzeyinde çıkan maddelere ise katılımcıların yeterli düzeyde katılmadıkları ifade edilmiştir.

Öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının her bir maddeye ilişkin görüşlerinin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla kay kare bağımsızlık testinden yararlanılmıştır. Kay kare testi süreksiz, kategorik değişkenler ile işlem yapılabilen parametrik olmayan bir test türüdür (Taşpınar, 2017). Kay kare bağımsızlık testi ise iki süreksiz değişken arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığını test etmek için kullanılmaktadır (Taşpınar, 2017).

Nitel Verilerin Analizi

Nitel verilerin analizi sürecine görüşmeler boyunca alınan ses kayıtlarının yazıya geçirilmesi ile başlanmıştır. Yazıya geçirilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yöntemi ile ulaşılan verilerin derinlemesine analizi sağlar ve araştırmancının başında belirgin olmayan tema ve boyutların oluşturulmasına fırsat verir. Tümevarımcı içerik analizi tekniğinden yararlanarak ulaşılan verilerin açıklanması sağlayan tema ve kodları elde etmek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ulaşılan veriler öncelikle kavramsallaştırılmış ve düzenlenmiş, daha sonra ise verileri açıklayan temalar belirlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Yıldırım ve Şimşek (2021) içerik analizinin basamaklarını şu şekilde açıklamıştır: (1) verilerin kodlanması, (2) temaların bulunması, (3) kodların ve temaların düzenlenmesi ve (4) bulguların tanımlanması ve yorumlanması. Bu doğrultuda alan yazın taraması ve araştırmacının anlamlandırmaları ile tekrar eden ve vurgulanan verilerden tema ve kodlar oluşturulmuştur. Kodların ve temaların düzenlenmesi basamağında uzman görüşüne başvurularak alınan dönütler doğrultusunda kod ve temalar gözden geçirilmiştir. Bulgular kısmında görüşme yapılan öğretmen adayları ÖA1, ÖA2, uygulama öğretmenleri UÖ1, UÖ2 ve uygulama öğretim elemanları UÖE1, UÖE2 şeklinde kodlanarak sunulmuştur. Yine bulgular kısmında ulaşılan tema ve kodlara araştırmancının alt problemleri ile ilişkilendirilerek yer verilmiştir. Yorum kısmında ise paydaşların görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Araştırmada yararlanılan veri toplama araçları ile başvurulan veri analiz yöntemleri, araştırmancının alt problemleri ile eşleştirilerek Tablo 9'da açıklanmıştır.

Tablo 9

Veri Analizi

Alt Problem	Veri Toplama Aracı	Veri Analizi
1. Öğretmenlik uygulaması dersinin planlama boyutuna ilişkin öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?	Anket ve Görüşme Formu	Yüzde, frekans, ortalama, standart sapma, İçerik Analizi

2. Öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama boyutuna ilişkin öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?	Anket ve Görüşme Formu	Yüzde, frekans, ortalama, standart sapma, İçerik Analizi
3. Öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirme boyutuna ilişkin öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?	Anket ve Görüşme Formu	Yüzde, frekans, ortalama, standart sapma, İçerik Analizi

Geçerlik ve Güvenirlik

Bilimsel araştırmaların en önemli özelliği inandırıcı olmasıdır. İnandırıcılık noktasında araştırmalarda yaygın bir şekilde karşılaşılan iki ölçüt geçerlik ve güvenirliliktir (Kirk ve Miller, 1986). Geçerlik, araştırmanın amacına uygun olan verilere ulaşıması, amacın dışında kalan verilerin bulgulara karışmaması olarak açıklanmaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2021). Güvenirlik ise ulaşılan verilerin hatadan arınık olması durumudur (Büyüköztürk ve diğerleri, 2021).

Nicel Verilerin Geçerliği ve Güvenirliği

Nicel verilerin geçerliği araştırma amacına uygun ve doğru verilere ulaşıması ile ilişkilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu doğrultuda kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Anketi Eğitim Programları ve Öğretim alanından üç uzmana gönderilmiştir. Uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda anket maddeleri tekrar gözden geçirilerek düzenlenmiştir.

Nicel verilerde güvenirlik ise ulaşılan verilerin tesadüfi hatalardan arınık olma durumu olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2021). Nicel verilerin güvenirliğini sağlamak amacı ile anketlerin ön uygulaması gerçekleştirilmiştir. Ön uygulama sürecinde beş öğretmen adayı, beş uygulama öğretmeni ve beş uygulama öğretim elemanına anket uygulanmıştır. Paydaşlardan alınan dönütler ve ulaşılan veriler doğrultusunda ankete son hali verilmiştir.

Nitel Verilerin Geçerliği ve Güvenirliği

Nicel verilerin geçerliğinde ölçüt tekrar edilebilirlik iken, nitel verilerde bu mümkün olmadığından ölçüt tutarlılıktır (Lincoln ve Guba, 1985). Nitel verilerin tutarlılığı veri toplama, kavramsallaştırma ve yorumlama süreçlerinde aynı uygulamalar yapılması ve bu uygulamalar yapılırken tarafsız davranılması olarak ifade edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). İnsan davranışının durağan değil, sürekli değişen ve karmaşık bir yapısı olması sebebi ile güvenilirlikle ilgili nicel araştırmalarda geçerli olan bazı etkenler nitel araştırmalar için geçerli değildir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Ancak yine de nitel araştırmalarda araştırmacının kendi konumunun belirtilmesi, katılımcıların ve kuramsal çerçevenin tanımlanması, veri toplama sürecinin ve analiz yöntemlerinin detaylı bir şekilde açıklanması gibi alınacak önlemler bulunmaktadır (Lecompte ve Goetz, 1982). Bu önlemler doğrultusunda araştırmacının nitel boyutunda öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla her bir katılımcı ile bireysel görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde araştırmacı ve tez danışmanı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formlarından (EK-Ç, EK-D, EK-F) yararlanılmıştır.

Nitel verilerin geçerliğini sağlamak amacıyla Eğitim Programları ve Öğretim alanından beş uzmana yarı yapılandırılmış görüşme formları iletilmiştir. Uzmanların ilettiği görüşlere göre araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu gözden geçirilip düzenlenmiştir.

Görüşmelerde yer alan katılımların belirlenmesi aşamasında Sakarya ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesindeki anabilim dallarında görev yapan araştırma görevlileri ile iş birliği yapılmıştır. Araştırmacı tarafından araştırma görevlileri ile iletişime geçilmiş ve çalışma hakkında bilgilendirilme yapılmıştır. Sonrasında nicel veri toplama sürecine katılmış ve anket uygulanmış öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarından maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile her anabilim dalından katılımcıya yer verilerek çalışmaya gönüllü katılım göstermeyi kabul eden 10 öğretmen adayı, sekiz uygulama öğretmeni ve sekiz uygulama öğretim elemanına ulaşılmıştır. Öncelikle çalışmanın güvenilirliği sağlamak amacıyla araştırmacı kendini ve çalışmasını

katılımcılara tanıtılmıştır. Sonrasında katılımcıların müsait oldukları gün ve saat belirlenmiş ve görüşmenin yapılacağı mekâna yönelik tercihleri sorulmuştur. Katılımcıların tercihlerine göre görüşmeler, araştırmacının ofisinde, katılımcıların ofisinde veya görev yaptıkları kurumda gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze görüşmeye uygun olmayan katılımcılar için çevrimiçi görüşme seçeneği sunulmuştur. Görüşmeler yaklaşık olarak 20-30 dakika sürmüştür. Görüşmeye başlamadan önce araştırmacı kendisini ve araştırmasını tanıtarak ve gönüllü katılım hususlarını bildirerek güven ortamı oluşturmayı amaçlamıştır. Görüşmeler sırasında katılımcıların izni ile ses kayıtları alınmıştır. Araştırmacı görüşme esnasında sonda sorular sorarak verilen cevapları derinleştirerek katılımcılardan detaylı bilgi edinmeye çalışmıştır. Katılımcıların isimler açık bir şekilde çalışmada sunulmamış, her katılımcıya için bir kod oluşturulmuştur. Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla nitel veri kaynağını oluşturan katılımcıların bilgileri açık bir şekilde Tablo 4, 5, ve 6'da sunulmuştur.

Araştırma sürecini oluşturan araştırmacının rolü, katılımcıların özellikleri, veri toplama süreci ve veri analizi gibi bilgiler ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Kuramsal çerçeve bölümünde araştırmanın kuramsal boyutu tanımlanmıştır. Nitel verilerin analizi sürecinde temaların başlıklarla uyumluluğu uzman tarafından teyit edilmiştir. Ayrıca nitel verilerin bulgular kısmında doğrudan alıntılarla yer verilmesi ile araştırma desteklenmiştir.

Araştırmacının Rolü

Araştırmacı çalışmasını Sakarya ilindeki bir devlet üniversitesinde gerçekleştirmiştir. Araştırmacı Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Anketini uygulama ve görüşme sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan soruları paydaşlara yöneltme görevlerini üstlenmiştir. Çevrimiçi ortamda uygulanan anketin paydaşlara ulaştırılmasını araştırmacı tarafından sağlanmıştır. Görüşme sürecinde görüşmeleri paydaşların müsaitlik durumuna göre planlanmış ve çoğunu yüz yüze gerçekleştirmiştir. Sorularını açık ve anlaşılır bir şekilde yöneltmiş, gerektiğinde tekrar etmiş ve ihtiyaç duyulan anlarda

paydaşlara düşünmeleri için zaman tanımıştır. Görüşme esnasında paydaşları yönlendirecek herhangi bir yorum ya da davranıştan kaçınmıştır.

Bölüm 4

Bulgular, Yorumlar ve Tartışma

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara ve bulgulara ilişkin yorumlara ve tartışmalara yer verilmiştir.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlanmasına İlişkin Nicel Bulgular

Araştırmanın ilk alt problemi olan “Öğretmenlik uygulaması dersinin planlama boyutuna ilişkin öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin nicel bulgulara Tablo 10, 11 ve 12’de yer verilmiştir. Nicel bulgular frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ile sunulmuştur. Betimsel istatistiklerin sunulmasının ardından ki kare testi sonuçları paydaşlara göre dağılımlara ile yer verilmiştir.

Öğretmenlik uygulaması dersinin planlanmasına ilişkin öğretmen adaylarından elde edilen bulgulara dair betimsel istatistikler Tablo 10’da verilmiştir. Anketin birinci maddesi olan “Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.” maddesine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri %46,6 ile “Katılıyorum” ve %43,4 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerinde yoğunlaşmıştır. Bu görüşleri sırasıyla %4,0 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %3,2 “Katılmıyorum” ve %2,8 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,22 olarak saptanmıştır. Bu değer ile öğretmen adaylarının ortalamasının “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin ikinci maddesinde yer alan “Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %44,2 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %43,4 ile “Katılıyorum” görüşünde yoğunlaşmışlardır. Bu görüşleri %4,4 ile “Kararsızım” %4,0 ile “Katılmıyorum” ve %4,0 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,20 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 10

Öğretmen Adaylarının “Planlama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	Tamamen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		N	X	SS
	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%			
1. Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.	10	4,0	8	3,2	7	2,8	116	46,6	108	43,4	249	4,22	,95
2. Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.	10	4,0	10	4,0	11	4,4	108	43,4	110	44,2	249	4,20	,98
3. Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.	11	4,4	9	3,6	9	3,6	108	43,4	112	45,0	249	4,21	,99
4. Okulun çalışanlarıyla tanışmamı sağlar.	15	6,0	16	6,4	34	13,7	93	37,3	91	36,5	249	3,92	1,14
5. Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamamı sağlar.	18	7,2	25	10,0	30	12,0	97	39,0	79	31,7	249	3,78	1,20
6. Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamamı sağlar.	17	6,8	30	12,0	36	14,5	94	37,8	72	28,9	249	3,70	1,20
7. Gerekli ders kitaplarına ulaşmamı sağlar.	22	8,8	21	8,4	39	15,7	88	35,3	79	31,7	249	3,73	1,24

Anketin üçüncü maddesindeki “Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.” ifadesine ilişkin öğretmen adayları ağırlıklı olarak %45 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %43,4 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %4,4 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %3,6 “Katılmıyorum” ve %3,6 “Kararsızım” şeklinde dağılım göstermiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,21’dir. Bu değere göre öğretmen adaylarının ortalama görüşünün “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Anketin dördüncü maddesi “Okulun çalışanlarıyla tanışmamı sağlar.” maddesine ilişkin öğretmen adayları %37,3 ile “Katılıyorum” ve %36,5 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünde yoğunlaşmışlardır. Bu görüşü %13,7 ile “Kararsızım”, %6,4 ile “Katılmıyorum” ve %6,0 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,92 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin beşinci maddesi olan “Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamamı sağlar.” maddesine yönelik öğretmen adayları %39,0 ile “Katılıyorum” ve %31,7 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünde yoğunlaşma göstermiştir. Bu görüşü %12,0 ile “Kararsızım”, %10,0 ile “Katılmıyorum” ve %7,2 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,78 olarak belirlenmiştir. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin altıncı maddesinde yer alan “Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamamı sağlar.” ifadesine ilişkin öğretmen adayları ağırlıklı olarak %37,8 ile “Katılıyorum” ve %28,9 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünü belirtmişlerdir. Bu görüşü %14,5 ile “Kararsızım”, %12,0 ile “Katılmıyorum” ve %6,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik değeri %3,70 olarak saptanmıştır. Bu değere göre öğretmen adaylarının ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Yedinci madde olan “Gerekli ders kitaplarına ulaşmamı sağlar.” maddesine yönelik öğretmen adayları %35,3 ile “Katılıyorum” ve %31,7 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünde yoğunluk göstermiştir. Akabinde %15,7 ile “Kararsızım”, %8,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” ve %8,4 ile “Katılmıyorum” görüşleri belirtilmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,73 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlik uygulaması dersinin planlanmasına ilişkin uygulama öğretmenlerinden elde edilen bulgulara ait betimsel istatistikler Tablo 11’de verilmiştir. Anketin ilk maddesinde yer alan “Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %58,1 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %33,9 ile “Katılıyorum” görüşünü belirtmişlerdir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşünü uygulama öğretmenlerinin %8,1’i belirtmiştir. Diğer görüşler olan “Kararsızım” ve “Katılmıyorum” görüşlerine belirten uygulama öğretmeni bulunmamaktadır. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %4,34’tür. Bu değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Anketin ikinci maddesi “Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %58,1 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %33,9 ile “Katılıyorum” görüşünde yoğunlaşma göstermiştir. Uygulama öğretmenlerinin %8,1’i “Tamamen Katılmıyorum” görüşünü belirtmişlerdir. “Kararsızım” ve “Katılmıyorum” görüşleri belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,32 olarak belirlenmiştir. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 11

Uygulama Öğretmenlerinin “Planlama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	Tamamen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		n	X	SS
	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%			
1. Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	5	8,1	-	-	-	-	21	33,9	36	58,1	62	4,34	1,10
2. Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	5	8,1	-	-	-	-	22	35,5	35	56,5	62	4,32	1,09
3. Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	4	6,5	2	3,2	-	-	21	33,9	35	56,5	62	4,31	1,09
4. Okulun çalışanları hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	5	8,1	3	4,8	2	3,2	20	32,3	32	51,6	62	4,15	1,21
5. Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamasını sağlar.	6	9,7	3	4,8	6	9,7	16	25,8	31	50,0	62	4,02	1,29
6. Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamasını sağlar.	6	9,7	4	6,5	7	11,3	23	37,1	22	35,5	62	3,82	1,26
7. Uygulama öğrencisinin gerekli ders kitaplarına ulaşmasını sağlar.	6	9,7	4	6,5	11	17,7	18	29,0	23	37,1	62	3,77	1,28

Üçüncü madde olan “Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.” İfadesine yönelik uygulama öğretmenleri %56,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %33,9 ile “Katılıyorum” görüşünde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşü %6,5 ile “Tamamen Katılmıyorum” ve %3,2 ile “Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. “Kararsızım” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,31 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin dördüncü maddesinde yer alan “Okulun çalışanları hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %51,6 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %32,3 ile “Katılıyorum” görüşünü belirtmişlerdir. Diğer görüşler %3,2 ile “Kararsızım”, %4,8 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklinde dağılım göstermiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %4,15. Bu değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Anketin beşinci maddesi “Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamasını sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %50,0 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %25,8 ile “Katılıyorum” görüşünde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşü %9,7 ile “Kararsızım”, %4,8 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,02 olarak belirlenmiştir. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin altıncı maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamasını sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %37,1 ile “Katılıyorum” ve %35,5 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünü belirtmişlerdir. Diğer görüşler %11,3 ile “Kararsızım”, %6,5 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklinde dağılım göstermiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %3,82’dir. Bu

değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Anketin yedinci maddesi olan “Uygulama öğrencisinin gerekli ders kitaplarına ulaşmasını sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretmenlerinin %29,0 ile “Katılıyorum” ve %37,1 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünde yoğunlaşma göstermiştir. Bu görüşü %17,7 ile “Kararsızım”, %6,5 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,77 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 12’de Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketinin “Planlama” boyutunda yer alan maddelere uygulama öğretim elemanlarının verdiği yanıtlar sunulmuştur. “Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.” maddesine ilişkin uygulama öğretim elemanlarının görüşleri %58.8 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %37.3 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunlaşmıştır. Bu görüşleri sırasıyla %2 ile “Kararsızım” ve %2 ile “Katılmıyorum” görüşleri takip etmiştir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşünü belirten uygulama öğretim elemanı bulunmamaktadır. Bu maddeye ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4.53 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretim elemanlarının ortalamasının “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin ikinci maddesi olan “Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretim elemanları %66.7 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünde yoğunlaşmışlardır. Bu görüşü %31,4 ile “Katılıyorum” %2 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. “Katılmıyorum” ve “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4.65 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretim elemanlarının ortalamasının “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 12

Uygulama Öğretim Elemanlarının “Planlama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	Tamamen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		n	X	SS
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%			
1. Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	-	-	1	2	1	2	19	37,3	30	58,8	51	4,53	,64
2. Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	-	-	-	-	1	2	16	31,4	34	66,7	51	4,65	,52
3. Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	-	-	-	-	2	3,9	19	37,3	30	58,8	51	4,55	,57
4. Okulun çalışanları hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	3	5,9	7	13,7	8	15,7	14	27,5	19	37,3	51	3,76	1,25
5. Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamasını sağlar.	1	2,0	3	5,9	11	21,6	20	39,2	16	31,4	51	3,92	,97
6. Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamasını sağlar.	1	2,0	2	3,9	8	15,7	18	35,3	22	43,1	51	4,14	,96
7. Uygulama öğrencisinin gerekli ders kitaplarına ulaşmasını sağlar.	4	7,8	6	11,8	7	13,7	20	39,2	14	27,5	51	3,67	1,22

Anketin üçüncü maddesinde yer alan “Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elemanları ağırlıklı olarak %37,3 ile “Katılıyorum” ve %58,8 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünü belirtmişlerdir. %3,9 ile “Kararsızım” görüşü bildirilirken “Katılmıyorum” ve “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elemanları görüşlerinin aritmetik değeri %4,55'tir. Bu değere göre uygulama öğretim elemanlarının ortalama görüşünün “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Anketin dördüncü maddesi “Okulun çalışanları hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretim elemanları %27,5 ile “Katılıyorum” ve %37,3 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünde yoğunlaşma göstermiştir. Bu görüşü %15,7 ile “Kararsızım”, %13,7 ile “Katılmıyorum” ve %5,9 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,76 olarak belirlenmiştir. Bu değer uygulama öğretim elemanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin beşinci maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamasını sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elemanları ağırlıklı olarak %39,2 ile “Katılıyorum” ve %31,4 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünü belirtmişlerdir. Diğer görüşler %21,6 ile “Kararsızım”, %5,9 ile “Katılmıyorum” ve %2,0 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklinde dağılım göstermiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinin aritmetik değeri %3,92'dir. Bu değere göre uygulama öğretim elemanlarının ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Anketin altıncı maddesi “Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamasını sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretim elemanları %35,3 ile “Katılıyorum” ve %43,1 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünde yoğunlaşma göstermiştir. Bu görüşü %15,7 ile “Kararsızım”, %3,9 ile “Katılmıyorum” ve

%2,0 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elemanları görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,14 olarak belirlenmiştir. Bu değer uygulama öğretim elemanları ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin yedinci maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin gerekli ders kitaplarına ulaşmasını sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %39,2 ile “Katılıyorum” ve %27,5 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşünü belirtmişlerdir. Diğer görüşler %13,7 ile “Kararsızım”, %11,8 ile “Katılmıyorum” ve %7,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklinde dağılım göstermiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %3,67’dir. Bu değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Tüm bu bulgular göz önüne alındığında, öğretmenlik uygulaması dersinin planlama boyutuna ilişkin öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri benzerlikler içermektedir. Öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları planlama sürecinde öğretmen adaylarına hedeflerden, gerçekleştirilecek etkinliklerden ve uyulması gereken kurallar hakkında bilgilendirmeler yapılması, bu süreçte okulda yer alan çalışanlarla tanıtılması ve gerekli ders materyallerinin öğretmen adaylarıyla paylaşılması konularında hemfikirdirler. Tüm bu bulgular, öğretmenlik uygulaması dersinin planlama boyutunun paydaşlar tarafından işlevsel görüldüğünü ortaya koymaktadır.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulanmasına İlişkin Nicel Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama boyutuna ilişkin öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin nicel bulgulara Tablo 13, 14 ve 15’te sunulmuştur.

Öğretmenlik uygulaması dersinin uygulanmasına ilişkin öğretmen adaylarından elde edilen bulgulara dair betimsel istatistikler Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13

Öğretmen Adaylarının “Uygulama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	Tamamen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		n	X	SS
	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
8. Konu alanı teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar.	12	4,8	41	16,5	40	16,1	98	39,4	58	23,3	249	3,60	1,15
9. Meslek bilgisi teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar.	13	5,2	40	16,1	37	14,9	105	42,2	54	21,7	249	3,59	1,14
10. Öğretmenlik mesleğine ilişkin güçlü yönlerimi keşfetmeye yardımcı olur.	12	4,8	12	4,8	16	6,4	99	39,8	110	44,2	249	4,14	1,05
11. Öğretmenlik mesleğine ilişkin zayıf yönlerimi keşfetmeye yardımcı olur.	12	4,8	9	3,6	11	4,4	104	41,8	113	45,4	249	4,19	1,02
12. Öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeye yardımcı olur.	12	4,8	8	3,2	17	6,8	94	37,8	118	47,4	249	4,20	1,03
13. Öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeye yardımcı olur.	12	4,8	9	3,6	27	10,8	101	40,6	100	40,2	249	4,08	1,04
14. Okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeye yardımcı olur.	18	7,2	28	11,2	42	16,9	91	36,5	70	28,1	249	3,67	1,20
15. Veliler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeye yardımcı olur.	49	19,7	47	18,9	56	22,5	61	24,5	36	14,5	249	2,95	1,34
16. Hazırladığım ders planını işlediğim dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmeme fırsat verir.	11	4,4	14	5,6	30	12,0	96	38,6	98	39,4	249	4,03	1,06
17. Öğretme-öğrenme sürecindeki bireysel farklılıkları fark etmemi sağlar.	10	4,0	8	3,2	18	7,2	105	42,2	108	43,4	249	4,18	,98
18. Öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmama fırsat verir.	12	4,8	8	3,2	28	11,2	103	41,4	98	39,4	249	4,07	1,03
19. İşleyeceğim konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerimi geliştirir.	10	4,0	10	4,0	17	6,8	105	42,2	107	43,0	249	4,16	,99
20. Etkili dönüt verme becerilerimi geliştirir.	12	4,8	7	2,8	21	8,4	111	44,6	98	39,4	249	4,11	1,00

21. Disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmamı sağlar.	12	4,8	14	5,6	47	18,9	94	37,8	82	32,9	249	3,88	1,08
22. Bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmeme fırsat verir.	9	3,6	9	3,6	32	12,9	102	41,0	97	39,0	249	4,08	,99
23. Öğretmenler ile iş birliği becerilerimi geliştirir.	12	4,8	16	6,4	25	10,0	101	40,6	95	38,2	249	4,01	1,08
24. Okul yöneticileri ile iş birliği becerilerimi geliştirir.	22	8,8	34	13,7	53	21,3	74	29,7	66	26,5	249	3,51	1,26
25. Sınıf yönetimi becerilerimi geliştirir.	12	4,8	6	2,4	12	4,8	95	38,2	124	49,8	249	4,26	1,00
26. Öğrencilerin gelişimini takip etmemi sağlar.	15	6,0	18	7,2	30	12,0	94	37,8	92	36,9	249	3,92	1,14
27. Öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.	13	5,2	13	5,2	24	9,6	101	40,6	98	39,4	249	4,04	1,08
28. Okul yönetiminin işleyişini kavramama yardımcı olur.	18	7,2	24	9,6	52	20,9	85	34,1	70	28,1	249	3,66	1,19
29. Deneyimlerimi uygulama grubumdaki arkadaşlarım ile paylaşmamı sağlar.	12	4,8	8	3,2	14	5,6	93	37,3	122	49,0	249	4,22	1,03
30. Deneyimlerimi öğretim elemanım ile paylaşmamı sağlar.	10	4,0	9	3,6	16	6,4	108	43,4	106	42,6	249	4,17	,98

Anketin sekizinci maddesi olan “Konu alanı teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar.” maddesine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri %39,9 ile “Katılıyorum” ve %23,3 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerinde yoğunlaşmıştır. Bu görüşleri sırasıyla %16,5 ile “Katılmıyorum”, %16,1 “Kararsızım” ve %4,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,60 olarak saptanmıştır. Bu değer ile öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin dokuzuncu maddesinde yer alan “Meslek bilgisi teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %21,7 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %42,2 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunlaşmışlardır. Bu görüşleri %14,9 ile “Kararsızım” %16,1 ile “Katılmıyorum” ve %5,2 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,59 olarak hesaplanmıştır. Bu değer ile öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 10. maddesi olan “Öğretmenlik mesleğine ilişkin güçlü yönlerimi keşfetmeme yardımcı olur.” maddesine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri %39,8 ile “Katılıyorum” ve %44,2 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerinde yoğunlaşmıştır. Bu görüşleri %4,8 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %4,8 ile “Katılmıyorum” ve %6,4 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,14 olarak saptanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin 11. maddesinde yer alan “Öğretmenlik mesleğine ilişkin zayıf yönlerimi keşfetmeme yardımcı olur.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %45,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %41,8 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %4,4 ile “Kararsızım” %3,6 ile “Katılmıyorum” ve %4,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik

ortalaması %4,19 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 12. maddesi olan “Öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.” maddesine ilişkin öğretmen adayları ağırlıklı olarak görüşleri %37,8 ile “Katılıyorum” ve %47,4 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerini bildirmişlerdir. Bu görüşleri %4,8 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %3,2 ile “Katılmıyorum” ve %6,8 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,20 olarak hesaplanmıştır. Bu değer ile öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin 13. maddesinde yer alan “Öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %40,2 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %40,6 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %10,8 ile “Kararsızım”, %3,6 ile “Katılmıyorum” ve %4,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,08 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 14. maddesi olan “Okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.” maddesine ilişkin öğretmen adayları ağırlıklı olarak %36,5 ile “Katılıyorum” ve %28,1 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerini belirtmiştir. Bu görüşleri %7,2 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %11,2 ile “Katılmıyorum” ve %16,9 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,67 olarak saptanmıştır. Bu değer ile öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin 15. maddesinde yer alan “Veliler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %14,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %24,5 ile “Katılıyorum”, %22,5 ile “Kararsızım”, %18,9 ile “Katılmıyorum” ve %19,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %2,95 olarak hesaplanmıştır. Bu

değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Kararsızım” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 16. maddesi “Hazırladığım ders planını işlediğim dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmeme fırsat verir.” maddesine ilişkin öğretmen adayları ağırlıklı olarak %38,6 ile “Katılıyorum” ve %39,4 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerini belirtmiştir. Bu görüşleri %4,4 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %5,6 ile “Katılmıyorum” ve %12,0 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,03 olarak saptanmıştır. Bu değer ile öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin 17. maddesinde yer alan “Öğretme-öğrenme sürecindeki bireysel farklılıkları fark etmemi sağlar.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %43,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %42,2 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %7,2 ile “Kararsızım”, %3,2 ile “Katılmıyorum” ve %4,0 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,18 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 18. maddesi olan “Öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmama fırsat verir.” maddesine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri %41,4 ile “Katılıyorum” ve %39,4 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerinde yoğunlaşmıştır. Bu görüşleri %4,8 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %3,2 ile “Katılmıyorum” ve %11,2 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,07 olarak saptanmıştır. Bu değer ile öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin 19. maddesinde yer alan “İşleyeceğim konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerimi geliştirir.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %43,0 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %42,2 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %6,8 ile “Kararsızım”, %4,0 ile “Katılmıyorum” ve %4,0 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik

ortalaması %4,16 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 20. maddesi olan “Etkili dönüt verme becerilerimi geliştirir.” maddesine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri %44,6 ile “Katılıyorum” ve %39,4 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerinde yoğunlaşmıştır. Bu görüşleri %4,8 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %2,8 ile “Katılmıyorum” ve %8,4 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,11 olarak saptanmıştır. Bu değer ile öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin 21. maddesinde yer alan “Disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmamı sağlar.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %32,9 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %37,8 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %18,9 ile “Kararsızım”, %5,6 ile “Katılmıyorum” ve %4,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,88 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 22. maddesi olan “Bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmeme fırsat verir.” maddesine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri %41,0 ile “Katılıyorum” ve %39,0 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerinde yoğunlaşmıştır. Diğer görüşler %3,6 “Tamamen Katılmıyorum”, %3,6 ile “Katılmıyorum” ve %12,9 “Kararsızım” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,08 olarak saptanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin 23. maddesinde yer alan “Öğretmenler ile iş birliği becerilerimi geliştirir.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %40,6 ile “Katılıyorum” ve %38,2 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri sırasıyla %10,0 ile “Kararsızım”, %6,4 ile “Katılmıyorum” ve %4,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması

%4,01 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 24. maddesi olan “Okul yöneticileri ile iş birliği becerilerimi geliştirir.” maddesine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri %29,7 ile “Katılıyorum” ve %26,5 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerinde yoğunlaşmıştır. Bu görüşleri sırasıyla %4,0 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %13,7 ile “Katılmıyorum” ve %8,8 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,51 olarak saptanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin 25. maddesinde yer alan “Sınıf yönetimi becerilerimi geliştirir.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %49,8 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %38,2 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %10,8 ile “Kararsızım”, %3,6 ile “Katılmıyorum” ve %4,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,08 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 26. maddesi olan “Öğrencilerin gelişimini takip etmemi sağlar.” maddesine ilişkin öğretmen adayları %37,8 ile “Katılıyorum” ve %36,9 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Bu görüşleri sırasıyla %6,0 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %7,2 ile “Katılmıyorum” ve %12,0 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,92 olarak saptanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin 27. maddesinde yer alan “Öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %39,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %40,6 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %9,6 ile “Kararsızım”, %5,2 ile “Katılmıyorum” ve %5,2 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması

%4,04 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 28. maddesi olan “Okul yönetiminin işleyişini kavramama yardımcı olur.” maddesine ilişkin öğretmen adayları %34,1 ile “Katılıyorum” ve %28,1 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Bu görüşleri %7,2 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %9,6 ile “Katılmıyorum” ve %20,9 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,66 olarak saptanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Anketin 29. maddesinde yer alan “Deneyimlerimi uygulama grubumdaki arkadaşlarım ile paylaşmamı sağlar.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %49,0 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %37,3 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Diğer görüşler %5,6 “Kararsızım”, %3,2 “Katılmıyorum” ve %4,8 “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,22 olarak hesaplanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 30. maddesi olan “Deneyimlerimi öğretim elemanım ile paylaşmamı sağlar.” maddesine ilişkin öğretmen adayları %43,4 ile “Katılıyorum” ve %42,6 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Bu görüşleri %4,0 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %3,6 ile “Katılmıyorum” ve %6,4 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,17 olarak saptanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğuna ulaşılmaktadır.

Öğretmenlik uygulaması dersinin uygulanmasına ilişkin uygulama öğretmenlerinden elde edilen bulgulara dair betimsel istatistikler Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14

Uygulama Öğretmenlerinin “Uygulama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	Tamamen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		n	X	SS
	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%			
8. Uygulama öğrencisinin konu alanı teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.	10	16,1	12	19,4	4	6,5	17	27,4	19	30,6	62	3,37	1,49
9. Uygulama öğrencisinin meslek bilgisi teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.	9	14,5	13	21,0	6	9,7	16	25,8	18	29,0	62	3,34	1,45
10. Uygulama öğrencisinin güçlü yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.	6	9,7	2	3,2	2	3,2	30	48,4	22	35,5	62	3,97	1,18
11. Uygulama öğrencisinin zayıf yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.	6	9,7	1	1,6	2	3,2	28	45,2	25	40,3	62	4,05	1,17
12. Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	6	9,7	1	1,6	3	4,8	22	35,5	30	48,4	62	4,11	1,21
13. Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	6	9,7	2	3,2	6	9,7	25	40,3	23	37,1	62	3,92	1,21
14. Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	6	9,7	7	11,3	4	6,5	24	38,7	21	33,9	62	3,76	1,30
15. Uygulama öğrencisinin veliler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	12	19,4	11	17,7	9	14,5	15	24,2	15	24,2	62	3,16	1,47
16. Uygulama öğrencisinin hazırladığı ders planını işlediği dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmesine fırsat verir.	5	8,1	2	3,2	3	4,8	28	45,2	24	38,7	62	4,03	1,14
17. Uygulama öğrencisinin öğretme-öğrenme sürecini bireysel farklılıklara göre uygulama becerilerini geliştirir.	5	8,1	3	4,8	8	12,9	20	32,3	26	41,9	62	3,84	1,23
18. Uygulama öğrencisine öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmasına fırsat verir.	5	8,1	3	4,8	8	12,9	20	32,3	26	41,9	62	3,95	1,22

19. Uygulama öğrencisinin işleyeceği konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerini geliştirir.	5	8,1	1	1,6	3	4,8	25	40,3	28	45,2	62	4,13	1,13
20. Uygulama öğrencisinin etkili dönüt verme becerilerini geliştirir.	5	8,1	1	1,6	5	8,1	24	38,7	27	43,5	62	4,08	1,14
21. Uygulama öğrencisinin disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmasını sağlar.	6	9,7	3	4,8	11	17,7	19	30,6	23	37,1	62	3,81	1,26
22. Uygulama öğrencisinin bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmesine fırsat verir.	5	8,1	2	3,2	4	6,5	22	35,5	29	46,8	62	4,10	1,18
23. Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile iş birliği becerilerini geliştirmesine olanak sunar.	7	11,3	9	14,5	5	8,1	21	33,9	20	32,3	62	3,61	1,37
24. Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile iş birliği becerilerini geliştirmesine olanak sunar.	8	12,9	7	11,3	8	12,9	21	33,9	18	29,0	62	3,55	1,36
25. Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerini geliştirmesini sağlar.	5	8,1	-	-	1	1,6	29	46,8	27	43,5	62	4,18	1,07
26. Uygulama öğrencisinin öğrencilerin gelişimini takip etmesini sağlar.	5	8,1	9	14,5	7	11,3	19	30,6	22	35,5	62	3,71	1,31
27. Uygulama öğrencisine öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.	5	8,1	5	8,1	7	11,3	23	37,1	22	35,5	62	3,84	1,23
28. Uygulama öğrencisinin okul yönetiminin işleyişini kavramasına yardımcı olur.	5	8,1	6	9,7	7	11,3	22	35,5	22	35,5	62	3,81	1,25
29. Uygulama öğrencisinin deneyimlerini uygulama grubundaki arkadaşları ile paylaşmasını sağlar.	5	8,1	1	1,6	5	8,1	24	38,7	27	43,5	62	4,08	1,14
30. Uygulama öğrencisinin deneyimlerini öğretim elemanı ile paylaşmasını sağlar.	4	6,5	4	6,5	7	11,3	25	40,3	22	35,5	62	3,92	1,49

Sekizinci madde olan “Uygulama öğrencisinin konu alanı teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.” ifadesine yönelik uygulama öğretmenleri %30,6 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %27,4 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %16,1 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %19,4 ile “Katılmıyorum” ve %65 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,37 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Kararsızım” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin dokuzuncu maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin meslek bilgisi teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %29,0 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %25,8 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %9,7 ile “Kararsızım”, %21,0 ile “Katılmıyorum” ve %14,5 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %3,34 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Kararsızım” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 10. maddesi “Uygulama öğrencisinin güçlü yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %35,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %48,4 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %3,2 ile “Kararsızım”, %3,2 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,97 olarak belirlenmiştir. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

11. madde olan “Uygulama öğrencisinin zayıf yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.” ifadesine yönelik uygulama öğretmenleri %40,3 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %45,2 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %1,6 ile “Katılmıyorum” ve %3,2 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,05 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 12. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %48,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %35,5 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %4,8 ile “Kararsızım”, %1,6 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %4,11 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 13. maddesi “Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %37,1 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %40,3 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %9,7 ile “Kararsızım”, %3,2 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,92 olarak belirlenmiştir. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

14. madde olan “Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.” ifadesine yönelik uygulama öğretmenleri %33,9 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %38,7 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %11,3 ile “Katılmıyorum” ve %6,5 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,76 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 15. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin veliler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %24,2 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %24,2 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %14,5 ile “Kararsızım”, %17,7 ile “Katılmıyorum” ve %19,4 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %3,16 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Kararsızım” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 16. maddesi “Uygulama öğrencisinin hazırladığı ders planını işlediği dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmesine fırsat verir.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %38,7 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %45,2 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %4,8 ile “Kararsızım”, %3,2 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,03 olarak belirlenmiştir. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

17. madde olan “Uygulama öğrencisinin öğretme-öğrenme sürecini bireysel farklılıklara göre uygulama becerilerini geliştirir.” ifadesine yönelik uygulama öğretmenleri %41,9 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %32,3 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %4,8 ile “Katılmıyorum” ve %12,9 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,84 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 18. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisine öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmasına fırsat verir.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %41,9 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %32,3 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %12,9 ile “Kararsızım”, %4,8 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %3,95 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 19. maddesi “Uygulama öğrencisinin işleyeceği konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerini geliştirir.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %45,2 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %40,3 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %4,8 ile “Kararsızım”, %1,6 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin

görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,13 olarak belirlenmiştir. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

20. madde olan “Uygulama öğrencisinin etkili dönüt verme becerilerimi geliştirir.” ifadesine yönelik uygulama öğretmenleri %43,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %38,7 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %1,6 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,08 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 21. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmasını sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %37,1 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %30,6 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %17,7 ile “Kararsızım”, %4,8 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %3,81 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 22. maddesi “Uygulama öğrencisinin bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmesine fırsat verir.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %46,8 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %35,5 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %6,5 ile “Kararsızım”, %3,2 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,10 olarak belirlenmiştir. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

23. madde olan “Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile iş birliği becerilerini geliştirmesine olanak sunar.” ifadesine yönelik uygulama öğretmenleri %32,3 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %33,9 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %11,3 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %14,5 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin

aritmetik ortalaması %3,61 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 24. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile iş birliği becerilerini geliştirmesine olanak sunar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %29,0 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %33,9 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %12,9 ile “Kararsızım”, %11,3 ile “Katılmıyorum” ve %12,9 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %3,55 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 25. maddesi “Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerini geliştirmesini sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %43,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %46,8 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %1,6 ile “Kararsızım” ve %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu madde için katılmıyorum görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,18 olarak belirlenmiştir. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

26. madde olan “Uygulama öğrencisinin öğrencilerin gelişimini takip etmesini sağlar.” ifadesine yönelik uygulama öğretmenleri %35,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %30,6 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %14,5 ile “Katılmıyorum” ve %11,3 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,71 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 27. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisine öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %35,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %37,1 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %11,3 ile “Kararsızım”, %8,1 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin

aritmetik değeri %3,84 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre uygulama ğretmenlerinin ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 28. maddesi “Uygulama öğrencisinin okul yönetiminin işleyişini kavramasına yardımcı olur.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %35,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %35,5 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %11,3 ile “Kararsızım”, %9,7 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama ğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,81 olarak belirlenmiştir. Bu değer uygulama ğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

29. madde olan “Uygulama öğrencisinin deneyimlerini uygulama grubundaki arkadaşları ile paylaşmasını sağlar.” ifadesine yönelik uygulama öğretmenleri %43,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %38,7 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %8,1 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %1,6 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama ğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,08 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama ğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 30. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin deneyimlerini ğretim elemanı ile paylaşmasını sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenleri ağırlıklı olarak %35,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %40,3 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %11,3 ile “Kararsızım”, %6,5 ile “Katılmıyorum” ve %6,5 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklinindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama ğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %3,92 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre uygulama ğretmenlerinin ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Öğretmenlik uygulaması dersinin uygulanmasına ilişkin uygulama ğretim elemanlarından elde edilen bulgulara dair betimsel istatistiklere Tablo 15’te yer verilmiştir.

Tablo 15

Uygulama Öğretim Elemanlarının “Uygulama” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	Tamamen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		n	X	SS
	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%			
8. Uygulama öğrencisinin konu alanı teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.	2	3,9	9	17,6	8	15,7	21	41,2	11	21,6	51	3,59	1,13
9. Uygulama öğrencisinin meslek bilgisi teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.	1	2,0	10	19,6	8	15,7	19	37,3	13	25,5	51	3,65	1,12
10. Uygulama öğrencisinin güçlü yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.	-	-	3	5,9	5	9,8	28	54,9	15	29,4	51	4,08	,79
11. Uygulama öğrencisinin zayıf yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.	-	-	-	-	8	15,7	27	52,9	16	31,4	51	4,16	,67
12. Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	-	-	-	-	7	13,7	28	54,9	16	31,4	51	4,18	,65
13. Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	-	-	-	-	8	15,7	30	58,8	13	25,5	51	4,10	,64
14. Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	-	-	6	11,8	13	25,5	23	45,1	9	17,6	51	3,69	,90
15. Uygulama öğrencisinin veliler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	13	25,5	16	31,4	7	13,7	10	19,6	5	9,8	51	2,57	1,33
16. Uygulama öğrencisinin hazırladığı ders planını işlediği dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmesine fırsat verir.	-	-	1	2,0	6	11,8	29	56,9	15	29,4	51	4,14	,69
17. Uygulama öğrencisinin öğretme-öğrenme sürecini bireysel farklılıklara göre uygulama becerilerini geliştirir.	1	2,0	5	9,8	12	23,5	19	37,3	14	27,5	51	3,78	1,02

18. Uygulama öğrencisine öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmasına fırsat verir.	1	2,0	5	9,8	10	19,6	22	43,1	13	25,5	51	3,80	1,00
19. Uygulama öğrencisinin işleyeceği konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerini geliştirir.	-	-	-	-	6	11,8	25	49,0	20	39,2	51	4,27	,66
20. Uygulama öğrencisinin etkili dönüt verme becerilerini geliştirir.	-	-	2	3,9	13	25,5	22	43,1	14	27,5	51	3,94	,83
21. Uygulama öğrencisinin disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmasını sağlar.	3	5,9	9	17,6	15	29,4	17	33,3	7	13,7	51	3,31	1,10
22. Uygulama öğrencisinin bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmesine fırsat verir.	1	2,0	2	3,9	7	13,7	24	47,1	17	33,3	51	4,06	,90
23. Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile iş birliği becerilerini geliştirmesine olanak sunar.	2	3,9	6	11,8	15	29,4	19	37,3	9	17,6	51	3,53	1,04
24. Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile iş birliği becerilerini geliştirmesine olanak sunar.	5	9,8	5	9,8	19	37,3	13	25,5	9	17,6	51	3,31	1,17
25. Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerini geliştirmesini sağlar.	-	-	2	3,9	3	5,9	24	47,1	22	43,1	51	4,29	,75
26. Uygulama öğrencisinin öğrencilerin gelişimini takip etmesini sağlar.	1	2,0	7	13,7	11	21,6	22	43,1	10	19,6	51	3,65	1,01
27. Uygulama öğrencisine öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.	1	2,0	2	3,9	7	13,7	28	54,9	13	25,5	51	3,98	,86
28. Uygulama öğrencisinin okul yönetiminin işleyişini kavramasına yardımcı olur.	3	5,9	2	3,9	9	17,6	24	47,1	13	25,5	51	3,82	1,05
29. Uygulama öğrencisinin deneyimlerini uygulama grubundaki arkadaşları ile paylaşmasını sağlar.	-	-	-	-	1	2,0	31	60,8	19	37,3	51	4,35	0,52
30. Uygulama öğrencisinin deneyimlerini öğretim elemanı ile paylaşmasını sağlar.	-	-	1	2,0	-	-	24	47,1	26	51,0	51	4,47	,61

Buna göre anketin sekizinci maddesi “Uygulama öğrencisinin konu alanı teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.” maddesine yönelik uygulama öğretim elamanları %41,2 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %15,7 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %15,7 ile “Kararsızım”, %17,6 ile “Katılmıyorum” ve %3,9 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,59 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Dokuzuncu madde olan “Uygulama öğrencisinin meslek bilgisi teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.” ifadesine yönelik uygulama öğretim elamanları %25,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %37,3 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %15,7 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %19,6 ile “Katılmıyorum” ve %2,0 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,65 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 10. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin güçlü yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elamanları ağırlıklı olarak %29,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %54,9 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %9,8 ile “Kararsızım” ve %5,9 ile “Katılmıyorum” şeklindedir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşü bu madde için belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,08 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretim elamanlarının ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 11. maddesi “Uygulama öğrencisinin zayıf yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.” maddesine yönelik uygulama öğretim elamanları %31,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %52,9 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %15,7 ile “Kararsızım” görüşü takip etmektedir. Bu madde için “Katılmıyorum” ve “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının

görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,16 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

12. madde olan “Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.” ifadesine yönelik uygulama öğretim elamanları %31,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %54,9 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %13,7 ile “Kararsızım” görüşü takip etmektedir. “Tamamen Katılmıyorum” ve “Katılmıyorum” görüşleri belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,18 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 13. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elamanları ağırlıklı olarak %25,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %58,8 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüş %15,7 ile “Kararsızım” şeklindedir. “Katılmıyorum” ve “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,10 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretim elamanlarının ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 14. maddesi “Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.” maddesine yönelik uygulama öğretim elamanları %45,1 ile “Katılıyorum” ve %25,5 ile “Kararsızım” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %17,6 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %11,8 ile “Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,69 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

15. madde olan “Uygulama öğrencisinin veliler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.” ifadesine yönelik uygulama öğretim elamanları %25,5 ile

“Tamamen Katılmıyorum” ve %31,4 ile “Katılmıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %9,8 ile “Tamamen Katılıyorum”, %19,6 ile “Katılıyorum” ve %13,7 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %2,57 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılmıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 16. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin hazırladığı ders planını işlediği dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmesine fırsat verir.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elamanları ağırlıklı olarak %29,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %56,9 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %11,8 ile “Kararsızım” ve %2,0 ile “Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye yönelik “Tamamen Katılmıyorum” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,14 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretim elamanlarının ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 17. maddesi “Uygulama öğrencisinin öğretme-öğrenme sürecini bireysel farklılıklara göre uygulama becerilerini geliştirir.” maddesine yönelik uygulama öğretim elamanları %27,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %37,3 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %23,5 ile “Kararsızım”, %9,8 ile “Katılmıyorum” ve %2,0 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,78 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

18. madde olan “Uygulama öğrencisine öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmasına fırsat verir.” ifadesine yönelik uygulama öğretim elamanları %25,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %43,1 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %2,0 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %9,8 ile “Katılmıyorum” ve %19,6 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,80 olarak

saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 19. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin işleyeceği konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerini geliştirir.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elamanları %39,2 “Tamamen Katılıyorum”, % 49,0 “Katılıyorum” ve %11,8 “Kararsızım” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler olan “Katılmıyorum” ve “Tamamen Katılmıyorum” belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik değeri % 4,27 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretim elamanlarının ortalama görüşünün “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 20. maddesi “Uygulama öğrencisinin etkili dönüt verme becerilerimi geliştirir.” maddesine yönelik uygulama öğretim elamanları %27,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %43,1 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri % 25,5 ile “Kararsızım” ve %3,9 ile “Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye “Tamamen Katılmıyorum” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,94 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

21. madde olan “Uygulama öğrencisinin disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmasını sağlar.” ifadesine yönelik uygulama öğretim elamanları %33,3 ile “Katılıyorum” ve %29,4 ile “Kararsızım” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %13,7 ile “Tamamen Katılıyorum”, %17,6 ile “Katılmıyorum” ve %5,9 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,31 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Kararsızım” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 22. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmesine fırsat verir.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elamanları ağırlıklı olarak %33,3 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %47,1 ile “Katılıyorum”

görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %13,7 ile “Kararsızım”, %3,9 ile “Katılmıyorum” ve %2,0 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,06 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretim elamanlarının ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 23. maddesi “Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile iş birliği becerilerini geliştirmesine olanak sunar.” maddesine yönelik uygulama öğretim elamanları %29,4 ile “Kararsızım” ve %37,3 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %17,6 ile “Tamamen Katılıyorum”, %11,8 ile “Katılmıyorum” ve %3,9 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,53 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

24. madde olan “Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile iş birliği becerilerini geliştirmesine olanak sunar.” ifadesine yönelik uygulama öğretim elamanları %37,3 ile “Kararsızım” ve %25,5 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %9,8 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %9,8 ile “Katılmıyorum” ve %17,6 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,31 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Kararsızım” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 25. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerini geliştirmesini sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elamanları ağırlıklı olarak %43,1 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %47,1 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %5,9 ile “Kararsızım” ve %3,9 ile “Katılmıyorum” şeklindedir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşünü belirten öğretim üyesi bulunmamaktadır. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,29 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretim elamanlarının ortalama görüşünün “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 26. maddesi “Uygulama öğrencisinin öğrencilerin gelişimini takip etmesini sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretim elamanları %21,6 ile “Kararsızım” ve %43,1 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %19,6 ile “Tamamen Katılıyorum”, %13,7 ile “Katılmıyorum” ve %2,0 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,65 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

27. madde olan “Uygulama öğrencisine öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.” ifadesine yönelik uygulama öğretim elamanları %25,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %54,9 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %2,0 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %3,9 ile “Katılmıyorum” ve %13,7 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,98 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 28. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin okul yönetiminin işleyişini kavramasına yardımcı olur.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elamanları ağırlıklı olarak %25,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %47,1 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %17,6 ile “Kararsızım”, %3,9 ile “Katılmıyorum” ve %5,9 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik değeri %3,82 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretim elamanlarının ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 29. maddesi “Uygulama öğrencisinin deneyimlerini uygulama grubundaki arkadaşları ile paylaşmasını sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretim elamanları %37,3 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %60,8 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %2,0 ile “Kararsızım” görüşü takip etmektedir. “Katılmıyorum” ve “Tamamen Katılmıyorum” görüşlerini belirten öğretim elemanı bulunmamaktadır. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,35

olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretmen elamanlarının ortalamasının “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

30. madde olan “Uygulama öğrencisinin deneyimlerini öğretmen elemanı ile paylaşmasını sağlar.” ifadesine yönelik uygulama öğretmen elamanları %51,0 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %47,1 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %2,0 ile “Katılmıyorum” görüşü takip etmektedir. Kararsızım ve Tamamen Katılmıyorum görüşleri belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmen elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,47 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmen elamanlarının ortalamasının “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Tüm bu bulgulardan hareketle üç paydaşın da öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama sürecine yönelik anket formunda yer alan maddelerin çoğunluğuna yeterli düzeyde katıldığına ulaşılmıştır. Yeterli düzeyde katılım gösterilmeyen maddeler uygulama sürecinde veliler ile iletişim becerilerin geliştirilmesi, kuramsal ve mesleki bilgileri işe koşmak için yeterli zamana sahip olunması ve disiplinler arası çalışmalar yapılmasına yönelik maddeler olduğu belirlenmiştir. Üç paydaş ortak şekilde uygulama sürecinde veliler ile iletişim becerilerinin geliştirildiğine yönelik olan maddeye yeterli katılımı göstermemiştir. Buna ek olarak uygulama öğretmenleri uygulama sürecinde kuramsal ve mesleki bilgilerin işe koşulması için yeterli zaman bulunduğunu ifade eden maddeye yeterli düzeyde katılmamıştır. Buna ek olarak uygulama öğretmen elamanları uygulama sürecinde öğretmen adaylarının disiplinler arası ilişkilendirmeler yapma fırsatını bulduklarını belirten maddeye yeterli düzeyde katılım göstermemişlerdir.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirilmesine İlişkin Nicel Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirme boyutuna ilişkin öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin nicel bulgulara Tablo 16, 17 ve 18’de sunulmuştur.

Öğretmen Adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilmesine yönelik görüşlerine Tablo 16’da yer verilmiştir. Anketin 31. maddesinde yer alan “Konu alanı bilgimin değerlendirilmesini sağlar.” ifadesine ilişkin öğretmen adayları ağırlıklı olarak %38,6 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %43,8 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %5,6 ile “Kararsızım”, %6,8 ile “Katılmıyorum” ve %5,2 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,04 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretmen adaylarının ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 32. maddesi “Meslek bilgimin değerlendirilmesini sağlar.” maddesine yönelik öğretmen adayları %40,6 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %41,0 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri 7,2 ile “Kararsızım”, %6,0 ile “Katılmıyorum” ve %5,2 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,06 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

33. madde olan “Öğrenciler ile olan iletişimimin değerlendirilmesini sağlar.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %43,8 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %41,8 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %5,2 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %5,2 ile “Katılmıyorum” ve %4,0 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,14 olarak saptanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 16

Öğretmen Adaylarının “Değerlendirme” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	Tamamen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		n	X	SS
	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
31. Konu alanı bilgimin değerlendirilmesini sağlar.	13	5,2	17	6,8	14	5,6	109	43,8	96	38,6	249	4,04	1,09
32. Meslek bilgimin değerlendirilmesini sağlar.	13	5,2	15	6,0	18	7,2	102	41,0	101	40,6	249	4,06	1,09
33. Öğrenciler ile olan iletişimimin değerlendirilmesini sağlar.	13	5,2	13	5,2	10	4,0	104	41,8	109	43,8	249	4,14	1,06
34. Sınıf yönetimi becerilerimin değerlendirilmesini sağlar.	13	5,2	8	3,2	8	3,2	106	42,6	114	45,8	249	4,20	1,02
35. Öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığım yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.	13	5,2	17	6,8	19	7,6	106	42,6	94	37,8	249	4,01	1,09
36. Öğretim elemanından mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar.	16	6,4	9	3,6	11	4,4	106	42,6	107	43,0	249	4,12	1,09
37. Uygulama öğretmeninden mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar.	15	6,0	14	5,6	14	5,6	101	40,6	105	42,2	249	4,07	1,11
38. Akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarımdan dönüt almama fırsat verir.	16	6,4	11	4,4	12	4,8	98	39,4	112	45,0	249	4,12	1,11

Anketin 34. maddesinde yer alan “Sınıf yönetimi becerilerimin değerlendirilmesini sağlar.” ifadesine ilişkin öğretmen adayları ağırlıklı olarak %45,8 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %42,6 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %3,2 ile “Kararsızım”, %3,2 ile “Katılmıyorum” ve %5,2 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,20 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretmen adaylarının ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 35. maddesi “Öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığım yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.” maddesine yönelik öğretmen adayları %37,8 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %42,6 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %7,6 ile “Kararsızım”, %6,8 ile “Katılmıyorum” ve %5,2 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,01 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

36. madde olan “Öğretim elemanından mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar.” ifadesine yönelik öğretmen adayları %42,2 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %40,6 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %6,4 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %3,6 ile “Katılmıyorum” ve %4,4 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,12 olarak saptanmıştır. Bu değer öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 37. maddesinde yer alan “Uygulama öğretmeninden mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar.” ifadesine ilişkin öğretmen adayları ağırlıklı olarak %42,2 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %40,6 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %5,6 ile “Kararsızım”, %5,6 ile “Katılmıyorum” ve %6,0 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,07 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretmen adaylarının ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 38. maddesi “Akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarımdan dönüt almama fırsat verir.” maddesine yönelik öğretmen adayları %45,0 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %39,4 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %4,8 ile “Kararsızım”, %4,4 ile “Katılmıyorum” ve %6,4 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,12 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile öğretmen adaylarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilmesine yönelik görüşleri Tablo 17’de sunulmuştur. Anketin 31. maddesi “Uygulama öğrencisinin konu alanı bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %35,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %33,9 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %12,9 ile “Kararsızım”, %8,1 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,77 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

32. madde olan “Uygulama öğrencisinin meslek bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.” ifadesine yönelik uygulama öğretmenleri %37,1 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %38,7 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %6,5 ile “Katılmıyorum” ve %8,1 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,87 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 17

Uygulama Öğretmenlerinin “Değerlendirme” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	Tamamen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		n	X	SS
	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
31. Uygulama öğrencisinin konu alanı bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.	6	9,7	5	8,1	8	12,9	21	33,9	22	35,5	62	3,77	1,28
32. Uygulama öğrencisinin meslek bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.	6	9,7	4	6,5	5	8,1	24	38,7	23	37,1	62	3,87	1,26
33. Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile olan iletişiminin değerlendirilmesini sağlar.	6	9,7	5	8,1	8	12,9	23	37,1	20	32,3	62	3,74	1,26
34. Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesini sağlar.	6	9,7	4	6,5	4	6,5	25	40,3	23	37,1	62	3,89	1,25
35. Uygulama öğrencisinin öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığı yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.	7	11,3	8	12,9	2	3,2	25	40,3	20	32,3	62	3,69	1,35
36. Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin öğretim elemanından dönüt almasını sağlar.	6	9,7	6	9,7	5	8,1	23	37,1	22	35,5	62	3,79	1,29
37. Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin uygulama öğretmeninden dönüt almasını sağlar.	6	9,7	4	6,5	6	9,7	23	37,1	23	37,1	62	3,85	1,26
38. Uygulama öğrencisinin akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarımdan dönüt almasına fırsat verir.	6	9,7	5	8,1	6	9,7	23	37,1	22	35,5	62	3,81	1,27

Anketin 33. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile olan iletişiminin değerlendirilmesini sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenlerinin ağırlıklı olarak %32,3 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %37,1 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %12,9 ile “Kararsızım”, %8,1 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %3,74 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 34. maddesi “Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesini sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %37,1 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %40,3 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %6,5 ile “Kararsızım”, %6,5 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,89 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

35. madde olan “Uygulama öğrencisinin öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığı yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.” ifadesine yönelik uygulama öğretmenleri %32,3 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %40,3 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %11,3 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %12,9 ile “Katılmıyorum” ve %3,2 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,69 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 36. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin öğretim elemanından dönüt almasını sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretmenlerinin ağırlıklı olarak %35,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %37,1 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %8,1 ile “Kararsızım”, %9,7 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” şeklindedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik değeri %3,79 olarak hesaplanmıştır. Bu

değere göre uygulama öğretmenlerinin ortalama görüşünün “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 37. maddesi “Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin uygulama öğretmeninden dönüt almasını sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretmenleri %37,1 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %37,1 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %9,7 ile “Kararsızım”, %6,5 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,85 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

38. madde olan “Uygulama öğrencisinin akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşarımdan dönüt almasına fırsat verir.” ifadesine yönelik uygulama öğretmenleri %35,5 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %37,1 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %9,7 ile “Tamamen Katılmıyorum”, %8,1 ile “Katılmıyorum” ve %9,7 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin aritmetik ortalaması %3,81 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretmenlerinin ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 18’de öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilmesine ilişkin uygulama öğretim elemanlarının görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre anketin 31. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin konu alanı bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elamanları ağırlıklı olarak %31,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %62,7 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %3,9 ile “Kararsızım” ve %2,0 ile “Katılmıyorum” şeklindedir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,24 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretim elamanlarının ortalama görüşünün “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Tablo 18

Uygulama Öğretim Elemanlarının “Değerlendirme” Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	Tamamen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		n	X	SS
	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
31. Uygulama öğrencisinin konu alanı bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.	-	-	1	2,0	2	3,9	32	62,7	16	31,4	51	4,24	,61
32. Uygulama öğrencisinin meslek bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.	-	-	2	3,9	2	3,9	31	60,8	16	31,4	51	4,20	,69
33. Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile olan iletişiminin değerlendirilmesini sağlar.	-	-	3	5,9	3	5,9	30	58,8	15	29,4	51	4,12	,76
34. Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesini sağlar.	-	-	1	2,0	-	-	35	68,9	15	29,4	51	4,25	,56
35. Uygulama öğrencisinin öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığı yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.	-	-	4	7,8	3	5,9	26	51,0	18	35,3	51	4,14	,84
36. Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin öğretim elemanından dönüt almasını sağlar.	-	-	1	2,0	1	2,0	22	43,1	27	52,9	51	4,47	,64
37. Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin uygulama öğretmeninden dönüt almasını sağlar.	-	-	2	3,9	2	3,9	20	39,2	27	52,9	51	4,41	,75
38. Uygulama öğrencisinin akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarımdan dönüt almasına fırsat verir.	-	-	2	3,9	2	3,9	26	51,0	21	41,2	51	4,29	,72

Anketin 32. maddesi “Uygulama öğrencisinin meslek bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretim elamanları %31,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %62,7 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %3,9 ile “Kararsızım” ve %3,9 ile “Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,20 olarak belirlenmiştir. Bu değer ile uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

33. madde olan “Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile olan iletişiminin değerlendirilmesini sağlar.” ifadesine yönelik uygulama öğretim elamanları %29,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %58,8 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %5,9 ile “Tamamen Katılmıyorum” ve %5,9 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,12 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 34. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesini sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elamanları ağırlıklı olarak %29,4 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %68,9 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüş %2,0 ile “Katılmıyorum” şeklindedir. “Kararsızım” ve “Tamamen Katılmıyorum” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,25 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretim elamanlarının ortalama görüşünün “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 35. maddesi “Uygulama öğrencisinin öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığı yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.” maddesine yönelik uygulama öğretim elamanları %35,3 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %51,0 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %5,9 ile “Kararsızım” ve %7,8 ile “Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,14

olarak belirlenmiştir. Bu değere ile uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

36. madde olan “Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin öğretim elemanından dönüt almasını sağlar.” ifadesine yönelik uygulama öğretim elamanları %52,9 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %43,1 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %2,0 ile “Katılmıyorum” ve %2,0 ile “Kararsızım” görüşleri takip etmektedir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,47 olarak saptanmıştır. Bu değer uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Anketin 37. maddesinde yer alan “Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin uygulama öğretmeninden dönüt almasını sağlar.” ifadesine ilişkin uygulama öğretim elamanları ağırlıklı olarak %52,9 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %39,2 ile “Katılıyorum” görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer görüşler %3,9 ile “Kararsızım” ve %3,9 ile “Katılmıyorum” şeklindedir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik değeri %4,41 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre öğretim elamanlarının ortalama görüşünün “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilir.

Anketin 38. maddesi “Uygulama öğrencisinin akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarımdan dönüt almasına fırsat verir.” maddesine yönelik uygulama öğretim elamanları %41,2 ile “Tamamen Katılıyorum” ve %51,0 ile “Katılıyorum” görüşlerinde yoğunluk göstermiştir. Bu görüşleri %3,9 ile “Kararsızım” ve %3,9 ile “Katılmıyorum” görüşleri takip etmektedir. “Tamamen Katılmıyorum” görüşü belirtilmemiştir. Bu maddeye ilişkin uygulama öğretim elamanlarının görüşlerinin aritmetik ortalaması %4,29 olarak belirlenmiştir. Bu değere ile uygulama öğretim elamanlarının ortalamasının “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Bu nicel bulgulara göre, öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının genel olarak öğretmenlik uygulaması dersinin

değerlendirme boyutuna ilişkin olumlu görüşlere sahip olduklarına ulaşılmıştır. Bulgular, bu ders kapsamında öğretmen adaylarının konu alanı bilgisi, meslek bilgisi, iletişim becerileri ve sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesi mesleki gelişimlerine yönelik dönüt almaları açısından olumlu bir katkı sağladığını göstermektedir.

Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik Paydaş Görüşleri Arasındaki Farklılaşmalar

Öğretmenlik uygulaması dersinin planlama, uygulama ve değerlendirme boyutlarına ilişkin paydaş görüşleri arasında istatistiksel bir farklılaşma olup olmadığına yönelik ki-kare bağımsızlık testi yapılmıştır. Bu teste ilişkin sonuçlar Tablo 19, 20 ve 21’de sunulmuştur.

Tablo 19

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlanma Boyutuna Yönelik Ki Kare Analiz Sonuçları

Madde	n	X ²	P
1. Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	362	12,891**	,075
2. Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	362	16,920**	,017*
3. Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	362	10,343**	,191
4. Okulun çalışanları hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.	362	13,776**	,077
5. Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamasını sağlar.	362	-	-
6. Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamasını sağlar.	362	9,323**	,306
7. Uygulama öğrencisinin gerekli ders kitaplarına ulaşmasını sağlar.	362	3,072	,929

*p<0,05 değeri istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

**Fisher Exact Test kullanılmıştır.

-İstatistik hesaplanamamıştır.

Tablo 19’da sunulduğu üzere öğretmenlik uygulaması dersinin planlanmasına yönelik ikinci madde olan “Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.” maddesi paydaş görüşlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. Diğer paydaşlara göre uygulama öğretim elemanları bu maddeye daha yüksek yüzde ile (%98.1) katıldıklarını belirtmişler ve özellikle “Tamamen Katılıyorum” görüşünde yoğunlaşmışlardır (Bkz: Tablo 12). Buna ek olarak

uygulama öğretim elemanları bu madde için “Tamamen Katılmıyorum” ve “Katılmıyorum” görüşlerine yönelmemişlerdir. Diğer altı maddeye ilişkin görüşlerde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 20

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulama Boyutuna Yönelik Görüşlerin Paydaşlara Göre Dağılımı

Madde	n	X ²	P
8. Uygulama öğrencisinin konu alanı teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.	362	-	-
9. Uygulama öğrencisinin meslek bilgisi teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.	362	-	-
10. Uygulama öğrencisinin güçlü yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.	362	12,890**	,095
11. Uygulama öğrencisinin zayıf yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.	362	17,688**	,014*
12. Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	362	15,312**	,037*
13. Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	362	13,360**	,079
14. Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	362	-	-
15. Uygulama öğrencisinin veliler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.	362	-	-
16. Uygulama öğrencisinin hazırladığı ders planını işlediği dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmesine fırsat verir.	362	11,987**	,130
17. Uygulama öğrencisinin öğretme-öğrenme sürecini bireysel farklılıklara göre uygulama becerilerini geliştirir.	362	22,026**	,003*
18. Uygulama öğrencisine öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmasına fırsat verir.	362	12,099**	,126
19. Uygulama öğrencisinin işleyeceği konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerini geliştirir.	362	8,772**	,327
20. Uygulama öğrencisinin etkili dönüt verme becerilerini geliştirir.	362	16,557**	,024*
21. Uygulama öğrencisinin disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmasını sağlar.	362	-	-
22. Uygulama öğrencisinin bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmesine fırsat verir.	362	6,992**	,520
23. Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile iş birliği becerilerini geliştirir.	362	-	-
24. Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile iş birliği becerilerini geliştirir.	362	-	-
25. Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerini geliştirir.	362	3,392**	,262
26. Uygulama öğrencisinin öğrencilerin gelişimini takip etmesini sağlar.	362	-	-
27. Uygulama öğrencisine öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.	362	8,441**	,377

28. Uygulama öğrencisinin okul yönetiminin işleyişini kavramasına yardımcı olur.	362	7,226**	,508
29. Uygulama öğrencisinin deneyimlerini uygulama grubundaki arkadaşları ile paylaşmasını sağlar.	362	13,475**	,069
30. Uygulama öğrencisinin deneyimlerini öğretim elemanı ile paylaşmasını sağlar.	362	12,325**	,109

* $p < 0,05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

**Fisher Exact Test kullanılmıştır.

-İstatistik hesaplanamamıştır.

Tablo 20’de sunulduğu üzere öğretmenlik uygulaması dersinin uygulanmasına yönelik bölümde 11., 12., 17. ve 20. maddelerde paydaş görüşlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. 11. madde olan “Uygulama öğrencisinin zayıf yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.” maddesine üç paydaş grubu da “Katılıyorum” görüşünde genel eğilim göstermiştir (Bkz: Tablo 13, 14, 15). Buna ek olarak uygulama öğretim elemanları bu madde için “Tamamen Katılmıyorum” ve “Katılmıyorum” seçeneklerine yönelmezken “Kararsızım” görüşüne katılım düzeyleri (%15,7) daha belirgindir. Anketin 12. Maddesi “Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.” maddesinde öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri “Tamamen Katılıyorum” görüşünde genel eğilim gösterirken, uygulama öğretim elemanlarının genel eğilimi “Katılıyorum” görüşündedir (Bkz: Tablo 13, 14, 15). Ayrıca uygulama öğretim elemanları bu madde için “Tamamen Katılmıyorum” ve “Katılmıyorum” görüşlerini belirtmezken “Kararsızım” görüşüne katılım düzeyleri (%13,7) diğer paydaşlara oranla daha belirgindir. 17. maddede yer alan “Uygulama öğrencisinin öğretme-öğrenme sürecini bireysel farklılıklara göre uygulama becerilerini geliştirir.” ifadesine öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanları ağırlıklı olarak “Tamamen Katılıyorum” görüşünü belirtirken uygulama öğretim elemanları “Katılıyorum” görüşünü (%37,3) belirtmiştir (Bkz: Tablo 13, 14, 15). Ek olarak uygulama öğretim elemanları bu madde için “Kararsızım” (%23,5) ve “Katılmıyorum” (%9,8) görüşlerini diğer paydaşlara göre daha yüksek oranda belirtmiştir. 20. madde olan “Uygulama öğrencisinin etkili dönüt verme becerilerini geliştirir.” maddesine diğer paydaşlara göre uygulama öğretim elemanları daha yüksek yüzde ile (%25,5, Bkz: Tablo: 13, 14, 15) “Kararsızım” görüşünü belirtmişlerdir. Ayrıca yine uygulama öğretim elemanları

diğer paydaşlara göre daha düşük yüzde ile (%70,6) katıldıkları saptanmıştır. Diğer 19 maddeye ilişkin görüşlerde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 21

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirme Boyutuna Yönelik Görüşlerin Paydaşlara Göre Dağılımı

Madde	n	X ²	P
31. Uygulama öğrencisinin konu alanı bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.	362	16,532**	,026*
32. Uygulama öğrencisinin meslek bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.	362	10,835**	,191
33. Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile olan iletişiminin değerlendirilmesini sağlar.	362	18,453	,012*
34. Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesini sağlar.	362	19,149**	,008*
35. Uygulama öğrencisinin öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığı yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.	362	11,149**	,177
36. Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin öğretim elemanından dönüt almasını sağlar.	362	13,520**	,074
37. Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin uygulama öğretmeninden dönüt almasını sağlar.	362	8,790**	,343
38. Uygulama öğrencisinin akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarından dönüt almasına fırsat verir.	362	11,375**	,159

*p<0,05 değeri istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

**Fisher Exact Test kullanılmıştır.

Tablo 21’de sunulduğu üzere öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilmesine yönelik bölümde 31., 33. ve 34. maddelerde paydaş görüşlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. 31. madde olan “Uygulama öğrencisinin konu alanı bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.” ifadesine uygulama öğretmenleri diğer paydaşlara göre daha düşük düzeyde (%69,4, Bkz: Tablo 16, 17, 18) katılım göstermişlerdir. Anketin 33. maddesi “Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile olan iletişiminin değerlendirilmesini sağlar.” maddesine uygulama öğretmenleri diğer paydaşlara göre daha düşük düzeyde (%69,4, Bkz: Tablo 16, 17, 18) katılma eğilimi göstermişlerdir. Ayrıca yine diğer paydaşlara göre uygulama öğretmenlerinin “Kararsızım” görüşüne daha belirgin oranda (%12,9) eğilim göstermişlerdir. Anketin 34. maddesi “Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesini sağlar.” maddesine uygulama öğretim elemanları %98 oranı ile katılım

eğilimi göstermiştir (Bkz: Tablo 16, 17, 18). Ayrıca “Kararsızım” ve “Tamamen Katılmıyorum” görüşlerine yönelim göstermemişlerdir. Diğer beş maddeye ilişkin görüşlerde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Öğretmenlik Uygulamasına Dersine İlişkin Nitel Bulgular

Araştırmanın nitel boyutunu oluşturan, öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerden ulaşılan tema ve kod sayıları Tablo 22’de sunulmuştur. 10 uygulama öğrencisi, sekiz uygulama öğretmeni ve sekiz uygulama öğretim elemanı ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarının kişisel özellikleri yöntem bölümünde Tablo 5’te verilmiştir. Ulaşılan bulgular tema, kod, katılımcı ve frekans şeklinde sunulmuştur.

Tablo 22

Nitel bulgulardan ulaşılan temalar ve kod sayıları

Katılımcı	Tema	Kod Sayısı
Öğretmen Adayı	Planlama	8
	Uygulama	15
	Değerlendirme	7
	Dönem ve Süre	3
Uygulama Öğretmeni	Planlama	9
	Uygulama	13
	Değerlendirme	7
	Dönem ve Süre	3
Uygulama Öğretim Elemanı	Planlama	8
	Uygulama	13
	Değerlendirme	6
	Dönem ve Süre	4

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlanmasına İlişkin Nitel Bulgular

Tablo 23'te öğretmenlik uygulaması dersinin planlama sürecine yönelik öğretmen adayı görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 23

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlanması ile İlgili Öğretmen Adaylarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Öğretmen Adayı	f
Planlama	Uygulama günlerini belirleme	ÖA2, ÖA3, ÖA7, ÖA10	4
	Geç planlama	ÖA3	1
	Kalabalık gruplar	ÖA2	1
	Uygulama okulu seçimi	ÖA3, ÖA4, ÖA6	3
	Maddi yük	ÖA3, ÖA9	2
	Uygulama öğretmeni seçimi	ÖA2, ÖA4, ÖA5	3
	Haftalık görevler	ÖA1, ÖA4, ÖA5, ÖA7	4
	Öğretim elmanı seçimi	ÖA3, ÖA6	2
	Kademe tercihi	ÖA4, ÖA7, ÖA10	3

Tablo 23'te sunulduğu üzere planlama temasına ilişkin dokuz koda ulaşılmıştır. Frekans değeri en yüksek olan kodlar uygulama günlerini belirleme ve haftalık görevler kodlarıdır. Dört öğretmen adayı uygulamanın haftalık programını yaparken yaşadıkları sorunları belirtmiştir. Bu bulguya ilişkin görüşlerden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

“Mesela benim ilk dönem de ikinci dönem de dershanem vardı. Ben dershaneme göre hani bir süreç izlemek zorundaydım ilk dönem iki arkadaşımınla beraber bir gün gidiyorduk. Bir gün diğer iki arkadaşım geliyordu. Hani hocamız buna bir şey demedi ama genelde uygulama öğretmenleri tek gün içerisinde bütün staj öğretmenlerini almak istiyorlarmış.” ÖA7

“Bizlerin ders programıyla hocanın ders programı sanırım buradaki en büyük problem çünkü ben şey problemi yaşamıştım. Ders programı problemi yaşamıştım ve iki

gün Adapazarı'na staja gitmek zorunda kalıyordum Hendek'ten... benim boş günümde hoca da boştu.” ÖA10

Dört öğretmen adayı haftalık görevleri arasında yer alan raporlara ilişkin olumsuz görüşlerini ifade etmiştir. Bu bulguya yönelik öğretmen adaylarından alıntılar aşağıda verilmiştir:

“Okullarda yani üniversitemizin verdiği görevler pratikte uygulamaya pek müsait değil. Okul aile iş birliğini soruyor mesela ama benim gittiğim okul daha kırsaldan gelen öğrencilere ait. ...Okulun istediği şeyler sadece vaktimizi çalan şeyler...” ÖA5

“Hani yapmamız gereken görevler var ama o yapmamız gereken hani görevler sanki haftada bir yetmeyecekmiş gibiydi. Bizden istenen görevler haftada bir için çok kısıtlı gibiydi. ...O haftalık görevi yerine getirmediğim zaman o haftalık görev diğer haftaya kayıyor, sürekli kayıyordu Böyle bizim görevlerimiz ve açık konuşmak gerekirse belki 3 4 haftanın görevini bir haftada tamamlamaya çalıştım.” ÖA4

“Ben mesela şunu isterdim bir oryantasyon yapalım ve bu rapor nasıl yazılacak işte hangi veriler neler doldurulacak ya da biz bu raporu niye yazıyoruz gibi çünkü rapor yazma sürecinde özellikle çok zorlandık... danışman hocam önceki senenin pdfini verdi bize dosyalarını falan verdi. Bize ne yaptık? Aslında onun kopyasını yapmış gibi olduk.” ÖA7

ÖA5 haftalık görevlerin uygulama süreci ile uyumsuz bir şekilde planlanmış olduğunu ve ÖA4 haftalık görevlere yeterli zaman bulamadığını ifade etmiştir. ÖA7 ise haftalık görevler için oryantasyon programı ile bilgilendirme yapılmasını önermiştir. Üç öğretmen adayı uygulama okulu seçimi konusunda görüş bildirmiştir. ÖA3 uygulama okullarına yönelik öneride bulunmuştur. Aşağıda bu görüşe yönelik alıntı bulunmaktadır:

“Eğitim fakültelerine de bir uygulama anaokulu, uygulama sınıfı tarzı bir şey açılabilir. ...Liselerde var. Biliyorsunuz. ...Lisede uygulama ana sınıfı varsa üniversitede eğitim fakültesinde kesinlikle olması gerekiyor bence.” ÖA3

ÖA3 öğretmenlik uygulaması dersinin gerçekleştirilmesi için fakültelerde uygulama okullarının kurulması önerisinde bulunmuştur. Uygulama öğretmeni seçimine yönelik üç

öğretmen adayı uygulama öğretmen elemanı seçimine yönelik ise iki öğretmen adayı görüş bildirmiştir. Aşağıda bu görüşlerden alıntılara yer verilmiştir.

“Öğretmenler de değerlendirilse ya da daha yetkin öğretmenler seçilse hani daha bilgili daha olgun demiyorum ama gerçekten daha hani bilen, kendini kanıtlamış öğretmenler seçilse ve öğretmenler de denetlense daha iyi olur diye düşünüyorum.” ÖA4

“(Uygulama öğretmenleri) Sadece öğretmenlik işlerini işte birilerine bir şey katmak olarak değil de ekonomik bir ihtiyaç olarak bakıyorlar artık. Öyle düşünüyorum ben.” ÖA5

“Stajyerler de uygulama öğretmeni hakkındaki fikirlerini söylesinler ki, bir sonraki dönemde uygulama öğretmeni stajyer alsın mı, almasın mı? Bunu da ayırt edilebilsin.” ÖA2

“Bizim bir tane hoca seçilmemişti. Bizim bölümde öğrenciler tercih etmemişler sanırım öğrenciler tercih etmeyince diğer hocalar da yığılma oldu. Bu sefer sistem otomatik olarak diğer hocaya sanırım öğrenci attı. Bu sefer biz istediğimiz hocayız seçememiş olduk.”

ÖA3

“Grupları seçerken hocaları en azından biliyoruz. ...Yani öğrenciler böyle rekabet içine girdiği için uygulama gruplarını seçerken hani böyle olmasındansa daha çok mesela fakültenin yönlendirmesini de isteyebilirdim. Öğrenciye bırakılmaktansa seçme aşamasında fakülte hani herkesi belirli bir yere atayabilirdi diye düşünüyorum.” ÖA6

Öğretmen adayları uygulama öğretmenleri hakkında onların da öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilip planlama aşamasında bu görüşlerin göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretim elemanı seçinde ise sistem üzerinden ders kaydı yapılırken istedikleri öğretim elemanını seçmek için diğer öğretmen adayları ile aralarında rekabet hissettiklerini, bazı durumlarda istedikleri öğretim elemanını seçemediklerini belirtmişlerdir. ÖA6 bu durum için fakülte tarafından rastgele şekilde öğretim elemanlarının gruplarının oluşturulmasını önermiştir.

İki öğretmen adayı öğretmenlik uygulaması sürecinin onlara maddi bir yük oluşturduğuna ilişkin görüş bildirmiştir. Bu görüşlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“En azından yol paramızı falan karşılayabilirlerdi. ... Bir şey destek olmasını isterdik, ... ilçe otobüsleri biraz pahalıydı. Hani birazcık böyle öğrenciler düşünmeli.” ÖA9

“Bizim yol paramız verilmiyor. Yemek paramız maddi yük. ... Yol yemek kendi cebimizden çıkıyor. Biz de öğrenciyiz. Buradan Adapazarı'na gidip gelmek artık çok maliyetli.” ÖA3

Öğretmen adayları eğitim fakültesinin bulunduğu Hendek ilçesinden uygulama okullarının bulunduğu merkez ilçelere gitmenin onlara maddi yük oluşturduğunu ifade etmişlerdir. ÖA9, öğretmenlik uygulamasının planlama sürecine öğretmen adaylarına maddi destek sağlamanın dahil edilmesi gerektiğini önermiştir.

Tablo 24'te öğretmenlik uygulaması dersinin planlama sürecine yönelik uygulama öğretmeni görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 24

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlanması ile İlgili Uygulama Öğretmenlerinden Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Uygulama Öğretmeni	F
Planlama	Gönüllülük	UÖ1, UÖ5, UÖ6, UÖ8	4
	Bilgilendirme	UÖ1, UÖ2, UÖ3, UÖ4, UÖ5	5
	Öğretim elemanı ile iş birliği	UÖ2, UÖ8	2
	Planlamadaki farklılıklar	UÖ1, UÖ4	2
	Kalabalık gruplar	UÖ5, UÖ8	2
	Uygulama öğretmeni seçimi	UÖ1, UÖ2, UÖ5, UÖ8	4
	Uygulama okulu seçimi	UÖ6	1
	Geç planlama	UÖ4	1
	Güdüleme	UÖ7	1

Uygulama öğretmenlerinin planlama sürecine yönelik görüşleri incelendiğinde bilgilendirme konusunda beş, gönüllülük konusunda dört ve uygulama öğretmeni seçimi konusunda dört uygulama öğretmenin görüş bildirdiğine ulaşılmıştır. Uygulama öğretmenlerinin bilgilendirme konusundaki ifadelerinden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Devamsızlık olayları hakkında bilgi veriyorum. ...Bizim okulun kurallarıyla ilgili hani bilgi veriyorum bu şekilde sıkıntı yaşamıyoruz.” UÖ5

“İşte kendimi tanıtıyorum, sınıf tanıtıyorum, okulu tanıtıyoruz. Önceden de zaten danışman hocalarıyla ilk hafta geliyorlar. Genelde danışman hocamızla tanışıyoruz. ...Hani öğrenciler benle tanıştıktan sonra okul yönetimiyle tanışıp okulun işleyişi hakkında bir fikir sahibi oluyorlar işte.” UÖ1

Uygulama öğretmenleri öğretmenlik uygulaması dersinin planlama sürecinde öğretmen adaylarına yaptıkları bilgilendirmeler ile onların okul kültürüne uyumunu sağlamaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Gönüllülüğe ilişkin görüş bildiren uygulama öğretmenlerinin ifadelerinden alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Bu eğitimi almış öğretmenlere bir duyuru yapılıyor Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından ve okullar bazında burada görev almak istiyor musunuz, almak istemiyor musunuz? Bu sertifikayı alıp eğitimini alıp burada görev almak istemeyenler de oluyor.” UÖ1

“Ondan öncesinde şu var isteyip istemediğimiz soruluyor. Sertifikası olanlar tabii başvurabiliyor ya biz okul idaresine istediğimizi belirtiyoruz ya da istemediğimizi belirtebiliriz.” UÖ5

Uygulama öğretmenleri öğretmenlik uygulaması sürecinde yer alıp almamayı seçme haklarının bulunduğunu belirtmişlerdir. Uygulama öğretmenlerinin seçilmesine yönelik belirtilen görüşlerden alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Bir hocamız şöyle dedi, bize liste geldiği zaman. Yüksek lisans ve doktorayla biraz haşır neşir olmuş kişiler biraz daha tercihimiz olsun. En azından bu kişiler biraz kendini geliştirmeye yönelik adım attıkları için öğrencilerimize de diğerlerinden bir tık daha iyi olabilir diye düşündü.” UÖ1

“Planlama sürecinde açıkçası bizi neye göre belirliyorlar, nasıl seçim yapılıyor bilmiyoruz.” UÖ8

“Bu sene bir değişiklik oldu o da şöyle, sürekli bana geldiği için öğrenciler sürekli gelenleri almamışlar. Mesela ben istiyorum dediğim halde bana göndermediler. Hiç gelmeyen yani hiç almayan öğretmenler bu sene aldı. ...Hani öğretmenlerin potansiyeline, öğretmenlerin öğrenciye kattığı şeylere bakılarak bence öğrenci dağılımı yapılsa daha mantıklı olur.” UÖ5

UÖ8 uygulama öğretmeni seçim sürecinden habersiz olduğunu ifade etmiştir. UÖ1 lisansüstü eğitime devam eden uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına daha yararlı olacağı görüşünü bildirmiştir. UÖ5 öğretmenlik uygulaması sürecinde yer almak istediğini bildirmesine rağmen geçen yıllarda fazla sayıda öğretmen adayı ile çalıştığı için diğer uygulama öğretmenlerine öncelik verildiğini ifade etmiştir. Bu durumu yararlı bulmadığını ve uygulama öğretmenlerinin performansına bakılarak seçilmesi gerektiğini eklemiştir.

İki uygulama öğretmeni planlama sürecinde öğretmen adayı gruplarını kalabalık bulduğunu belirtmiştir. Buna yönelik alıntılar şu şekildedir:

“Sadece sayı olarak biraz fazla öğrenciler geliyor. Yani beş, altı. Geçen sene bana altı kişi gelmişti. Mesela orada sıkıntı yaşıyoruz. Hani planlamada öğrenci sayısının daha az olması daha etkili olur diye düşünüyorum. Kalabalık gruplar. Ben mesela o şekilde geldikleri için öğrencilerin hepsini aynı anda sınıfa alamıyorum.” UÖ5

“Altı tanesi gerçekten çok fazla. Hem sınıfımızın fiziki şartları buna uygun değil hem de benim ilgilenebilmem açısından da yani gerçekten zor. En fazla üç öğretmen adayı olmalı.” UÖ8

Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının mesleki gelişimine daha fazla katkıda bulunmak istediklerinden ötürü daha az öğretmen adayı ile çalışmak istediklerini ve planlama sürecinde bunun dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Tablo 25'te öğretmenlik uygulaması dersinin planlama sürecine yönelik uygulama öğretim elemanı görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 25

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlanması ile İlgili Uygulama Öğretim Elemanlarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Uygulama Öğretim Elemanı	F
Planlama	Bilgilendirme toplantısı	ÖE1, ÖE4, ÖE6	3
	Geç planlama	ÖE1, ÖE7	2
	Uygulama öğretmeni seçimi	ÖE2, ÖE3, ÖE5, ÖE6, ÖE8	5
	Öğretim elemanı seçimi	ÖE1, ÖE3, ÖE4	3

Uygulama okulu seçimi	ÖE5	1
Öğretmen adayı tercihi	ÖE5	1
Uygulama öğretmeni ile iş birliği	ÖE4, ÖE6, ÖE8	3
Kalabalık gruplar	ÖE1, ÖE3, ÖE5	3

Uygulama öğretim elemanlarının planlama sürecine yönelik en sık görüş bildirdiği konu uygulama öğretmeni seçimi olmuştur. Bunu bilgilendirme toplantısı, öğretim elemanı seçimi, uygulama öğretmeni ile iş birliği ve kalabalık gruplar konuları takip etmektedir. Öğretim elemanlarının uygulama öğretmeni seçimine yönelik belirttiği görüşlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Öğrencilerden bazen böyle olumsuz dönütler geliyor. Mesela o öğretmenleri not edip yazmamaya çalışıyoruz.” ÖE2

“Yani oradaki belli bir eğitime katılan öğretmenleri seçebiliyoruz. Belki birçoğu önceden fi tarihinde bir eğitim yapılmış ve sonrasında tekrar açılmıyor. ...Yani tamamen hiçbir bilimsel temele dayanmayan bir şekilde öğretmen seçiyoruz orada. Yani rastgele seçiyoruz aslında.” ÖE3

“Hocaların genelde sadece ismi, hangi okulda çalıştıkları tarzı basit düz bilgiler veriliyor. Ama hani herhangi bir arka plan bilgisi verilmiyor. Hocalar nereden mezunlar, ne yaptılar, kaç yıldır çalışıyorlar, kaç kere öğrenci aldılar? Bunların sabit tutulduğu bir veri tabanı yok.” ÖE8

Öğretim elemanları planlama sürecinde uygulama öğretmeni seçimine yönelik olumsuz görüş bildirmişlerdir. ÖE8 bu seçimin yapılırken uygulama öğretmenlerinin özgeçmişlerinin incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Üç öğretim elemanı dönem başında yapılan bilgilendirme toplantılarına zaman zaman katılım gösteremediklerini ifade etmiştir. Bu ifadelerden alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Toplu bir toplantı yapmaya çalışıyoruz. O biraz şey oluyor, bazen yapıyoruz, bazen yapmıyoruz. Öğretim üyeleri tarafından ciddiye alınmayabiliyor. Bu toplantıya katılmayan öğretim üyeleri olabiliyor.” ÖE4

“Müsaitsem ben gidip götürüyorum okula öğretmenle tanışıyoruz. O şekilde başlıyoruz ama bazen bu çok mümkün olmuyor. Ne bileyim. Mesela okul Adapazarı’nda oluyor. Benim o gün Hendek’te dersim oluyor ya da bunun tam tersi okul Hendek’te oluyor. Benim o gün Adapazarı’nda kampüste toplantım oluyor.” ÖE1

ÖE1 süreci titizlikle yürütmesi sebebiyle öğrenciler tarafından tercih edilen bir uygulama öğretim elemanı olmadığını ifade etmiştir. ÖE3 ise bölümdeki öğretim elemanı sayısının yetersiz kalması sebebiyle diğer bölümlerdeki öğretim elemanlarından destek almayı olumsuz bulduğunu belirtmiştir.

“Benim o yüzden hep 2 kişim filan oluyor. Çünkü sıkıyorum. ...Gözleme gittiğimde de işte 70 80 arası bir not alsın mesela hoşuna gitmiyor tabi hep onların bu durum. Dolayısıyla beni de çok tercih etmiyorlar diyebilirim yani.” ÖE1

“Mesela okul öncesi bir avuç hoca var. Çok az ama diğer bölümlerden hoca yazmamız gerekiyor. O hoca kendi diyor yani yeterli olmuyorum diye kendisi söylüyor. Bunun özellikle düzeltilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani her bölüm kendi hocası yapsın koordinatörlüğünü.” ÖE3

Üç öğretim elemanı planlama süreci uygulama öğretmenleri ile iş birliği içinde gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Bu görüşlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Öğrencilerle de toplantımızı yaptıktan sonra planlama sürecinde bir diğer görevimiz okuldaki öğretmenlerle iş birliği. Öğretmenleri tanıyoruz, okulları tanıyoruz. O anlamda çok kolay öğretmenler değişmişse gidiyoruz tanışıyoruz. Öğretmenler içeriğimizi bilmiyorsa yeni ise eğer onları tanıtıyoruz.” ÖE4

“Uygulamaya başlamadan önce öncelikle okulun hocasını arıyorum, görevli öğretmeni. ...Bir sınıfa mesela kaç öğrencinin aynı anda girmesini istediğini soruyorum. Çünkü bazı sınıflar kalabalık olduğu için hani üç dört kişiyi aynı anda kaldıramıyor. Bu tarz planlamaları yapabilmek için hocadan bu bilgileri alıyorum.” ÖE8

Üç öğretim elemanı planlama aşamasında oluşturulan grupları kalabalık bulduğunu ifade etmiştir. Bu görüşe yönelik alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Çok yani altı. Dört güzel yine. Bizde hatta üç kişilik gruplar da olabiliyor. Hatta bazen bana iki kişi düştüğü de oluyor yani. Çok seviniyorum o zaman. Çünkü kontrolü çok daha kolay oluyor yani benim üzerimde de mesela uygulama öğrencim az olsa yani dört kişi de belki ideal gibi gözükebilir ama iki kişi olsa daha çok ilgilenirim. Daha çok plan hazırlarız. Daha çok dönüt veririm” ÖE1

“Şöyle aslında biz okul öncesi grubunda bizde küçük yaş grubu olduğu için öğretmen adaylarından ne kadar az kişi sınıfa girerse bizim için avantaj. Çünkü bir anda küçük yaş grubu çocuk için yabancı birinin girmesi durumunu etkiliyor. Süre içerisindeki oradaki sınıf iklimini etkilediği için biz olabildiğince aslında dört kişilik grup oluşturmaya çalışıyoruz.” ÖE3

İki öğretim elemanı planlama sürecinde geç kalındığına ve bu durumun olumsuzluklara sebep olduğuna değinmiştir. Buna yönelik görüşleri aşağıdaki gibidir:

“İki hafta falan kaybettikleri oluyor ilk baştan ve sonra biz öğrencinin bunu telafi etmesini bekliyoruz. ... Yani resmi prosedürün biraz daha hızlı ilerleyebileceği bir yol bulunmalı diye düşünüyorum. Öğrenciler gelir gelmez daha ilk haftalarından öğretmenlik uygulamalarına başlayabilmeli.” ÖE1

“Yani aslında planlama süreci belki biraz daha erkene alınabilir yani çünkü genelde hep böyle okul açıldığı hafta böyle çok curcuna oluyor aralar yani hemen o hafta grupların belirlenmesi lazım.” ÖE7

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulanmasına İlişkin Nitel Bulgular

Araştırmanın nitel boyutunu oluşturan, öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerden uygulama sürecine yönelik elde edilen bulgulara Tablo 26, 27 ve 28’de yer verilmiştir. Tablo 26’da öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama sürecine yönelik öğretmen adayı görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 26

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulanması ile İlgili Öğretmen Adaylarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Öğretmen Adayı	F
Uygulama	Ders planı	ÖA1, ÖA2, ÖA3, ÖA4, ÖA6, ÖA7	6
	Konu alanı bilgisi	ÖA1, ÖA2	2
	Yetersiz Süre	ÖA1, ÖA3, ÖA8	3
	Sınıf yönetimi	ÖA2, ÖA3, ÖA10	3
	Ciddiye alınmama	ÖA2, ÖA4, ÖA9	3
	Meslek bilgisi	ÖA2, ÖA7	2
	Veli iletişimi	ÖA2, ÖA9	2
	Sınıfta yalnız bırakılma	ÖA2, ÖA5, ÖA9	3
	Kalabalık gruplar	ÖA2	1
	İş birliği	ÖA2	1
	Deneyim	ÖA3, ÖA7	2
	Motivasyon eksikliği	ÖA3	1
	Otoriter uygulama öğretmeni	ÖA4, ÖA9	2
	Uygulamada farklılıklar	ÖA5	1
	Okul dışı aktiviteler	ÖA9	1

Öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama sürecine yönelik öğretmen adaylarının en yüksek frekansla belirttiği görüş ders planı hakkında olmuştur. Bunu yetersiz süre, sınıf yönetimi ve ciddiye alınmama konuları takip etmiştir. Öğretmen adayları ders planı hazırlamanın mesleki becerilerini geliştirdiğini ifade etmiştir. Bu görüşe yönelik alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Yani bir kere dediğim gibi plan hazırlama konusunda kesinlikle geliştığimi düşünüyorum. Hani herhangi bir konuyla ilgili bir ders planını gayet hani açıklayıcı bir şekilde hazırlayabilirim.” ÖA2

“Bizim ilk dönemki hocamız dediğim gibi staja gitmeden iki gün öncesinden bizden etkinlik planlarımızı istiyordu. Tek tek her yerine bakıyordu. ...Çok katkısı oldu gerçekten üç senede fakültede öğrenemediğimi son sene işte ilk dönemki stajımda ben gerçekten öğrendim yani.” ÖA3

“Kesinlikle ders planı hazırlamak o süreci görmek. Yani bu en fayda sağlayan bu.”

ÖA6

Üç öğretmen adayı uygulama için ayrılan sürenin yetersiz olduğuna dikkat çekmiştir. Öğretmen adaylarının görüşlerinden alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Yani iki haftada bir de anlatınca bu sefer öğrencilerle iletişimsizlik de oluyordu. Öğrencileri tanımadan etmeden ders anlattık. Bu da bence bir olumsuz durumdu, çünkü hangi öğrencinin ne yapacağını bilmiyorsun, nasıl öğreneceğini bilmiyorsun, öğrenciye nasıl dönüt vereceğini daha bilmiyorsun. Onun için dört saat çok az.” ÖA1

“Sayısı biraz daha artırılabilir. Yani haftada bir değil de iki kere falan staja gidebiliriz.”

ÖA3

“Sonuçta zaten dört hafta var. Çocuklarla fazla taşıma ihtimalimiz olmuyor. Yani sonuçta iki kere gidiyoruz. Ders anlatıyoruz falan çok kısa oluyor işte öğrenciyle tanışma fırsatımız da olmuyor. Mesela örnek veriyorum işte sınıf hakimiyetinde fazla şey yapamıyoruz hani.” ÖA8

Öğretmen adayları dönem boyunca uygulama yaptıkları süreyi öğrencileri tanımak ve buna bağlı olarak mesleki becerilerini geliştirebilmek için yetersiz bulduklarını belirtmiştir. Öğretmen adaylarının belirttiği bir diğer problem ise okul ortamında gerek uygulama öğretmenleri gerek se öğrenciler tarafından ciddiye alınmamadır. Bu konudaki görüşlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Misafir oyuncu gibi kalıyorduk ya da hani söylenenleri sadece yapan günübürlük çalışan gibi kalıyorduk. Çok öğretmen gibi ya da stajyer gibi gözükmedik çoğu zaman bazı hocalar tarafından.” ÖA4

“...Bütün sınıfı toparlamak gerekiyor, fazla dağılıyorlar. Stajyer olduğumuz için bizi pek ciddiye de almıyor olabilirler.” ÖA2

“Yazma etkinliği yaptırmıştım ben. Hani öğrenciler de bunu şey yapmıyordu. Hani oyun olarak görüyorlardı? Çünkü hep dil bilgisi gördükleri için bu etkinlikleri hani oyun gibi görüp birazcık şamataya gırgıra vuruyorlardı. Bu yönden birazcık ben sıkıntı yaşadım.” ÖA9

Öğretmen adayları uygulama öğretmenleri ve öğrenciler tarafından öğretmen olarak görülmediğini ve bu durumun mesleki becerilerinin gelişimini olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Üç öğretmen adayı uygulama öğretmeni tarafından sınıfta yalnız bırakıldığını belirtmiştir. Bu bulguya ilişkin alıntılar aşağıda yer almaktadır.

“Şuydu, yani dersteki öğretmenimiz bize genelde sınıflarımızı bırakmak istedi. Aslında bu yapılmaması gereken bir şey. ...Bir de ucu kaçınca sanki çok kullanılıyor gibi oluyor.” ÖA2

“Okulda uygulama öğretmenin beni sınıfta tek başıma bıraktığını gördüm ve bence bu yanlış bir şey. Çünkü yani ben evet öğretmen adayıyım ama şu an halen bir öğretmen değilim ve bunların bir sorumluluğu var.” ÖA5

Öğretmen adayları sınıfta yalnız bırakılmalarından duydukları endişeleri ifade etmişlerdir. Bu durumun onlara bir sorumluluk yüklediğini ve uygulama öğretmenlerinin onlardan yararlandığını hissettiklerini belirtmişlerdir. İki öğretmen adayı uygulama öğretmenlerinin fazla otoriter olmasından dolayı yaşadıkları sorunları dile getirmiştir. Bu sorunların belirtildiği alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Hani bizim de etkinlik yapmamıza çok olanak vermedi gibi bir şey oldu böyle. ...Hani hocam biz şu etkinliği yapalım mı dediğimizde hani boş verin, buradan benim kaldığım yerden soruları çözmeye devam edin demişti.” ÖA9

“Uygulama öğretmeni biraz otoriter olduğu için onun dediklerini yapıyordum ben daha çok. Planlarım çok geride kalıyordu. O istemiyordu pek. Geride kalıyorum. ...Yani planımı çünkü çok fazla eleştiriyordu ve hani sanki yapmamı istemiyor gibiydi. ...20 dakika boyunca sürekli müdahaleye maruz kaldığım için daha fazla başka şeyler yapıyorduk.” ÖA4

Öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin otoriter davranışları sebebiyle planladıkları etkinlikleri sınıf ortamında uygulama fırsatı bulamadıklarını belirtmişlerdir. İki öğretmen adayı konu alanı bilgisi, iki öğretmen adayı meslek bilgisi ve üç öğretmen adayı sınıf yönetimi becerisi eksiklikleri sebebiyle uygulama sürecinde yaşadıkları zorluklara değinmiştir. İki öğretmen adayı veliler ile nasıl iletişim kurmaları gerektiği konusunda

mesleki becerilerini geliştirecek uygulamaların programda yer alması gerektiğini düşündüklerini belirtmiştir.

Tablo 27’de öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama sürecine yönelik uygulama öğretmeni görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 27

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulanması ile İlgili Uygulama Öğretmenlerinden Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Uygulama Öğretmeni	F
Uygulama	Devam takibi	UÖ1	1
	Ders planı	UÖ1, UÖ2, UÖ4, UÖ5	4
	Zümre toplantısı	UÖ1, UÖ4	2
	Veli toplantısı	UÖ1, UÖ5	2
	Nöbet tutma	UÖ1, UÖ3	2
	Deneyim kazandırma	UÖ1, UÖ3	2
	Meslek bilgisi	UÖ1	1
	Resmi işler	UÖ1, UÖ3	2
	Öğretmen adayı gözlemi	UÖ3, UÖ4, UÖ5, UÖ6, UÖ7	5
	Öğretmen adayını sınıfta yalnız bırakma	UÖ4, UÖ5	2
	Sınıf dışı ortamlar	UÖ4, UÖ5, UÖ7, UÖ8	4
	Uygulamadaki farklılıklar	UÖ4	1
	Öğretmen adayı motivasyonu	UÖ5, UÖ6, UÖ7	3

Beş uygulama öğretmeni öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama sürecine yönelik öğretmen adaylarının gerçekleştirdiği gözlem hakkında görüş bildirmiştir. Bu görüşlerden alıntılar şu şekildedir:

“İşte yaklaşık üç hafta kadar bizimle derslere girip çıkıyorlar. Dersin işleyişini, nasıl yapılması gerektiğini, sınıf yönetimini bizden görmeye çalışıyorlar.” UÖ3

“Bir iki hafta gözlem yapmalarını istiyorum. Önce beni bir gözlesinler, sınıfı bir gözlesinler, öğrencileri gözlesinler, onu istiyorum. Bir iki hafta gözlem yaptıktan sonra onlara soruyorum, hazırsanız size konu vereceğim şeklinde.” UÖ5

“İlk etapta birinci dönem çoğunlukla gözlem yapıyorlar.” UÖ6

Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının onları sınıf ortamında gözlemlediklerini ve bu süreçten sonra öğretmenlik uygulamalarına başladıklarını ifade etmiştir. Uygulama sürecinde yer alan ders planlarına yönelik dört uygulama öğretmeni görüş bildirmiştir. Bu görüşlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Planlamalarını nasıl yaptıklarına dikkat ediyorum. Öğrenci seviyesine göre yapıp yapmadığını takip ediyorum.” UÖ1

“Öncesinde hem danışma hocalarına hem bana gönderiyorlar planlarını yani benim için uygunsa benim için derken çocuklara uygunsa sınıfımıza uygunsa yani. Her şekilde, hava şartlarına uygunsa dışarıda da yapmak isteyebilirler. Buna uygunsa tamamlıyoruz. Danışmanı hocaları da aynı şekilde tamam diyorsa uyguluyorlar bu şekilde.” UÖ2

“Öncelikle ders planı hazırlamaları gerekiyor. Çünkü plan olmadan ben onların ne anlatacağını bilmeden ya da onlar da aynı şekilde derse hazırlıklı gelmek adına planları olmadan derse maalesef almıyoruz.” UÖ4

Uygulama öğretmenleri ders planlarına önem verdiklerini ve kontrolünü sağlamadan öğretmen adaylarına uygulamaları için izin vermediklerini belirtmişlerdir. Uygulama sürecinde sınıf dışı ortamlara ilişkin dört uygulama öğretmeni görüş bildirmiştir. Bu görüşlerden alıntılar aşağıdaki şekildedir.

“Öğrenciler, evet, sınıf ortamında ben ders anlatırken beni gözlemliyorlar ama bu sürecin bir de teneffüsleri var derse hazırlık süreci var. Bence bir nöbet tutarken yani veya bir kütüphanede olabilir, bir veli toplantısında olabilir. Öğrencilerin ders dışı aktivitelerden herhangi birisinde de bize eşlik etmesini tercih ederim. Evet, çünkü öğretmenlik sadece sınıfa girip oturan çocukların önünde ders anlatmak değil yani.” UÖ8

“Vaka analizi diye bir programımız var rehberlik servisinin yürüttüğü. Vaka analizinde her sınıfta problemlili öğrencilerin yani sınıf öğrenmenin kısmen başa çıkamadığı ne yaparım

diye diğ er özel eğitim öğretmenleriyle istiş are edebildiğ i bir toplantı düzenliyoruz haftada bir. Stajyer arkadaşlar da söz alarak hocam acaba ş unu deneyebilir miyiz diye düşüncelerini söylüyorlar. Bu fikir alışverişı anlamında iyi oluyor mesela çok.” UÖ7

“Geziler düzenliyorum. Gezilere uygulama öğrencilerini de götürüyorum. Mesela bir kaymakamlık gezisi ben her sene yapıyorum. Mesela yine beşinci sınıflarda bir kazanımımızda kütüphaneye götürdüm. Stajyer öğrenci de geldi. Yani o tarz etkinliklere katabilirler.” UÖ5

Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının çok yönlü gelişimlerinin sağlanması için onların sadece sınıf ortamına değil, öğrencilerin ve diğ er öğretmenlerin bulunduğu başka ortamlarda da deneyim kazanmaları gerektiğ ini ifade etmiştir. Tablo 28’de öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama sürecine yönelik uygulama öğretim elemanı görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 28

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulanması ile İlgili Uygulama Öğretim Elemanlarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Uygulama Öğretim Elemanı	f
Uygulama	Devam takibi	ÖE1	1
	Yetersiz gözlem	ÖE3, ÖE4	2
	Okul ziyareti	ÖE1, ÖE2, ÖE3, ÖE4, ÖE5, ÖE6, ÖE7	7
	Süreç kontrolü	ÖE1, ÖE2	2
	Uygulama öğretmeni ile iş birliğ i	ÖE1, ÖE8	2
	Ders planı hazırlama	ÖE1, ÖE6	2
	Uygulama öğretmeninden kaynaklı sorunlar	ÖE1, ÖE2, ÖE3, ÖE8	4
	Kalabalık gruplar	ÖE1, ÖE5	2
	Aidiyet hissettirme	ÖE1, ÖE7	2
	Koordinasyon eksikliğ i	ÖE1, ÖE8	2
	Dönüt verme	ÖE2, ÖE3, ÖE5, ÖE6, ÖE7, ÖE8	6
	Uygulamadaki farklılıklar	ÖE3, ÖE4, ÖE5, ÖE6	4
	Öğretmen adayından kaynaklı sorunlar	ÖE3, ÖE5	2

Uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama sürecine yönelik görüşlerinden 13 koda ulaşılmıştır. Okul ziyareti yedi ve dönüt verme altı frekans ile en yüksek frekansa sahip kodlar olmuştur. Bu kodları dörder frekans ile uygulamadaki farklılıklar ve uygulama öğretmeninden kaynaklı sorunlar takip etmektedir. Öğretim elemanlarının uygulama süresince gerçekleştirdikleri okul ziyaretlerine yönelik görüşlerinden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Tabii ki biz de zaman zaman mesela haftada üç ya da dört kere dinlemeye gidiyoruz. Bunu bazen yetiştiremediğimizde iki kere de dinlemek durumunda olduğumuz dönemler de oldu açıkçası.” ÖE6

“Genellikle onları bir kere izleme fırsatım olabiliyor ne yazık ki.” ÖE5

“Sonra ders anlatımı yapıyorlar. Yani hepsine gidemiyorum doğal olarak ya buradaki dersle çakışıyor. Ama hani herkese bir şekilde yani en az bir kere olacak şekilde gitmeye çalışıyorum izlemek için.” ÖE2

“Hatta benim grubumu seçmezler, çok gidiyorum diye. Çünkü hani bir günümü ayırıyorum. Hatta bir kez çocuğumla bile gittim.” ÖE3

ÖE6, ÖE5 ve ÖE2 yeteri kadar okul ziyaretinde bulunup öğretmen adaylarını gözlemleyemediklerini ifade etmişlerdir. ÖE3 ise sıkça okul ziyaretlerinde bulunduğunu ve durumun öğretmen adaylarının onun grubunda yer almayı tercih etmemelerine sebep olduğunu belirtmiştir.

“Gittiğimde mutlaka işte hep böyle fark ettiğim şeyleri not alıyorum. Sonra öğrencilerle konuşuyoruz ya bak şöyle. Hani ilk önce olumlu şeyler şu iyiydi, şu iyiydi işte şöyle yaparsan daha iyi olur gibi işte sonrasında ya sen şöyle yaptın, şöyle yaparsan daha iyi olurdu gibi.” ÖE2

“Her biri bana en az iki üç gün öncesinden tamamladığı üç haftalık ödevini göndermiş oluyor. ...Arkadaşlarına sunuyor anlattıklarını yaptıklarını sonra bana tekrar anlatıyor. Ben ona göre bak şurası şöyle şöyle çok güzel, bu gibi dönütler. İşte bu çok

yerinde ama şöyle baksak nasıl olurdu diyorum. Böylelikle şeffaf oluyor. ...Dönütlerde de daha dostça yaklaşıyorum.” ÖE5

“Ben gelince onlara hep şey diyorum. Bir hata yaparsanız ben varken yapın. Görelim, düzeltelim. Biz onun için varız. ...Asla sınıfın önünde müdahale etmeyi çok uç bir şey olmadıkça uygun bulmuyorum da yapmıyorum da. Sonrasında hem okulda bir görüşme yapıyorum onunla sığığı sığığına hem de daha sonra o haftanın toplantısında görüşüyorum.” ÖE6

ÖE2 ve ÖE5 uygulama sürecinde öğretmen adaylarına yapıcı dönütlerde bulunduğunu belirtmiştir. ÖE6 öğretmen adayına ders planını uyguladığı süreçte müdahale etmediğini, dersin ardından dönütlerde bulunduğunu ifade etmiştir. Dört uygulama öğretim elemanı uygulama öğretmenlerinden kaynaklanan sorunlara değinmiştir. Buna yönelik görüşlerden alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Sekizlere zaten pek anlattırmak istemiyor öğretmen. Çünkü sekizlerin LGS durumu var bu. Velilere kadar söz konusu oluyor çünkü.” ÖE1

“Sınıf içerisinde olmuyormuş öğretmenleri duyduğum kadarıyla normal gittikleri zaman stajda.” ÖE3

“İstenen şeyler mesela, bir ders planı hazırlayıp hocaya gösterilmesi ve bir saatliğine uygulanması falan tarzı bir aktivitenin uygulanması gibi şeyler oluyor. Milli Eğitim hocaları bunların yapılmasını pek istemiyor çünkü ders akışını bozuyor.” ÖE8

ÖE8 ve ÖE1 uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına ders anlattırmak istemediklerini ifade etmişlerdir. ÖE3 öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri tarafından sınıflarda yalnız bırakıldığını belirtmiştir.

Dört uygulama öğretim elemanının görüşlerinden süreçte ortaya çıkan bazı farklılıklar saptanmıştır. Buna yönelik görüşlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Her hafta iki tane ders anlatmalarını isteriz biz öğrencimizden. Normalde iki üç haftada bir tane ders anlattırırlar öğrencilere. Biz her hafta, gittikleri her hafta o tanışma haftası ve gözlem haftası dışındaki her haftada iki ders planı yaptırдық.” ÖE6

“Oradaki öğrencinin yerine getirmesi gereken görevlerden biri de en az üç tane ders anlatmış olması.” ÖE5

“Hacettepe’de üç gün gittiklerini biliyordum. Okul öncesinde üç gün staja gidiyorlar. Dördüncü sınıfta son üç gün arka arkaya ve ben çok şey çocuk gelişiminde ben bunun daha sağlıklı olabileceğini düşünüyorum.” ÖE3

“Benim motivasyonum kırılıyor. Ben bunu yaparken çocuğa 70 veriyorsam diğer koddaki hoca dönemin sonunda kafadan 100 girdiği için ve ben diğer öğrencilerimin mağdur olmasını istemediğim için bu benim motivasyonumu kırıyor.” ÖE4

ÖE6 ve ÖE5’in görüşlerinden iki öğretim elemanının öğretmen adaylarına farklı sayılarda ders anlatma görevini yüklediği anlaşılmaktadır. ÖE3 farklı bir üniversitedeki farklı bir uygulamaya yönelik olumlu yönde bir görüş bildirmiştir. ÖE4 kendi bölümünden diğer uygulama öğretmenlerinin kendisi kadar titiz çalışmayıp öğretmen adaylarını objektif değerlendirmedeğini ve kendi grubunda bulunan öğretmen adaylarını objektif değerlendirmenin onları mağdur edeceğini düşündüğünü belirtmiştir.

İki öğretim elemanı uygulama sürecinde öğretmen adaylarından kaynaklanan sorunlara yönelik öğretmen adaylarının motivasyona sahip olmadıkları ve ödevlerini kopyalama ile yaptıklarını belirten görüşlerde bulunmuştur. Bu görüşlerden alıntılar aşağıdaki gibidir.

“Daha geçen yıl yaptığı ödevi bir arkadaşından alıp aynısını kopya ya da onu bunu bozup ödev yapmak için yapıyor.” ÖE5

“Yani kendileri de yani isteksiz. Zaten istek olmadan çok bir şey olacağını düşünmüyorum. İsteksiz giden çok.” ÖE3

İki öğretim elemanı uygulama sürecinde öğretmen adaylarının mesleğe yönelik aidiyet hissetmelerini olumsuz yönde etkileyen durumlara ve bu durumlara yönelik önerilere değinmiştir. Bu görüşlere ilişkin alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Uygulama okuluna gittiğinde kendisini daha fazla öğretmen hissettirecek ortamlar yaratılmalı. Her anlamda, yani mekânsal donanımların kullanımından öğretmen adayının orada yaptığı işin sigortasına varıncaya kadar. Yani o öğrenci orada sonuçta bir iş icra

etmeye başlıyor. ...Belli bir miktar belki bir para tahsis edilebilir. O zaman gerçekten hem öğrencinin mesleği, işini sahiplenmesi daha farklılaşır.” ÖE1

“Öğrencilerden gelen şikayetler üstüne mesela öğretmenler kendilerini bizim staj öğrencilerimizi sanki böyle bir öğretmen gibi değil de işte stajyer öğretmen gibi lanse ettiklerini söylüyorlar. Evet, bu bir doğrudur ama sınıfta öğrencilerden bunun karşılığı olarak işte abi, abla gibi ifadelerle bizim arkadaşlarımız, öğrencilerimizle hitap edildiğini söylüyorlar. Yani öğretmen olduklarını hissetmek istiyorlar. Abi abla gibi bir hitap cümleleri biraz onların canını sıkabiliyor.” ÖE7

ÖE7 öğretmen adaylarının öğrencilere öğretmen olarak tanıtılmamasının onların motivasyonunu olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. ÖE1 ise öğretmen adaylarının kendilerini okul ortamına ait hissetmelerini sağlamak için sigorta, maaş gibi destekler sağlanması önerisinde bulunmuştur.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirilmesine İlişkin Nitel Bulgular

Araştırmanın nitel boyutunu oluşturan, öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerden değerlendirme sürecine yönelik elde edilen bulgulara Tablo 29, 30 ve 31’de yer verilmiştir. Tablo 29’da öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirme sürecine yönelik öğretmen adayı görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 29

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirilmesi ile İlgili Öğretmen Adaylarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Öğretmen Adayı	f
Değerlendirme	Portfolyo	ÖA1, ÖA2	2
	Dönüt	ÖA1, ÖA2, ÖA4, ÖA5, ÖA6, ÖA7	6
	Akran değerlendirmesi	ÖA1, ÖA6	2
	Uygulama öğretmeni gözlemi	ÖA1, ÖA3, ÖA9	3
	Uygulama öğretim elemanı gözlemi	ÖA1, ÖA2, ÖA3, ÖA7, ÖA9, ÖA10	6
	Şeffaflık	ÖA2	1

Değerlendirme sürecine yönelik görüş bildirirken öğretmen adaylarının en çok değindiği konular uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin yaptığı gözlemler ile verdikleri dönütler olmuştur. Buna ilişkin alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Bence ne kadar izlenirsek yani profesyonel olan insanlar gözünden ne kadar izlenirsek hem heyecan konusunda kendimizi o kadar dengeleriz diye düşünüyorum hem de geri dönüşler gerçekten çok çok önemli bizim için. Yani bu dönem pek fırsat bulamadık. ...Bu dönem uygulama öğretim elemanımız bazılarıımıza yetişti, bazılarıımıza da yetişemedi.” ÖA2

“Ama okuldaki hocamız daha fazla bizi gözlemlemeye gelebilirdi.” ÖA3

“Şöyle ilk gittiğim okulda benim danışma öğretmenim hiçbir zaman bana yargılayıcı bir şekilde konuşmadı. Her zaman yapıcı bir eleştiri yaptı. Yani kırmadan şöyle yapsan daha iyi olabilir. Hem çok iyi bir diksiyonla hem suçlamadan tonunu çok iyi ayarladı. Her sorunumuzla ilgilendi. Hani ben sadece ondan yani kendimi geliştirebilecek dönüt aldım.” ÖA5

“Hocalardan dönüt almam yaptığım şeyler hakkında yarar sağlıyor.” ÖA6

“...ama kulağımıza işte bak bunu söyle, bak bunu böyle yap, bak şunu şöyle yap. Bunu biz tabi ki duymak istiyoruz ama o an insanın morali bozuluyor. Bir de ilk defa neredeyse (öğretmenliği) deneyimliyoruz.” ÖA7

Öğretmen adayları uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının gözlemlerini ve sağladıkları dönütleri yararlı bulduklarını belirtmişlerdir. ÖA2 gözlemlenmeyi yararlı bulduğunu fakat uygulama öğretiminin gözleme gelmediğini belirtirken ÖA3 öğretim elemanının onu daha fazla gözlemlemesini tercih ettiğini ifade etmiştir. ÖA7 ise öğretim elemanının dönütlerini uygulaması sırasında vermesinden duyduğu rahatsızlığı dile getirmiştir.

Akran değerlendirmesine ilişkin iki öğretmen adayı görüş bildirmiştir. Bu görüşlerin birinden alıntı aşağıda sunulmuştur.

“Tamam o da bile öğretmen adayı beni tabi ki değerlendirmesi gerekiyor ama akran değerlendirmesinin sürece katılması bence gerekmiyor diye düşünüyorum. Tabii ki izleyebilir ama değerlendirme aşamasında sonuçta tamam o belki benden daha iyi bir şekilde anlatmış olabilir ama sonuçta yani benim akranım benim statümde biri o anlık. Akran değerlendirmesine bence gerek olmadığını düşünüyorum.” ÖA6

ÖA6 akran değerlendirmesine yönelik olumsuz görüş bildirmiş ve değerlendirme sürecine dahil edilememesini önermiştir. Tablo 30’da öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirme sürecine yönelik uygulama öğretmeni görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 30

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirilmesi ile İlgili Uygulama Öğretmeni Görüşlerinden Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Uygulama Öğretmeni	f
Değerlendirme	Değerlendirme formları	UÖ1, UÖ2, UÖ3, UÖ5, UÖ7, UÖ8	6
	Dönüt	UÖ1, UÖ2	2
	Akran değerlendirmesi	UÖ1	1
	Günlük değerlendirme	UÖ2	1
	Öğretim elemanı ile iş birliği	UÖ2, UÖ7	2
	Öğretim elemanı gözlemi	UÖ3, UÖ4, UÖ5, UÖ6	4
	Çok boyutlu değerlendirme	UÖ4	1

Uygulama öğretmenleri değerlendirme sürecine yönelik en sık değerlendirme formları ve öğretim elemanı gözlemine ilişkin görüş bildirmiştir. Değerlendirme formlarına yönelik altı uygulama öğretmeni düşüncelerini ifade etmiştir. Buna ilişkin alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Yani genel değerlendirme formu biraz fazla teferruatlı. Biraz daha sadeleştirilebilir. Yani aynı ifadeler birden fazla kullanılmış gibi geliyor bana.” UÖ1

“Bazı maddeler biraz böyle üstü kapalı kalmış. Açıklamalar net olsa bence değerlendirme daha rahat olacak. Mesela sınıfta sınıf yönetimi nasıldı tarzında bir şey var diyelim, bunu açmıyor. Sınıf yönetiminde öğrencilerle iletişime geçti mi? Bu tarz net açıklamalar yok.” UÖ3

“Bence tekrar hazırlanması gerektiğini düşünürüm. Değerlendirme formları genel olarak bir müfredat, bir konu ve onu baz alan bir anlatımı esas alıyor. Benim puanladığım konu öğrencinin frekansını yakalayıp onun dilini anlayıp anlamadığı. ...Biz de genel geçer davranıyoruz açıkçası. Mesela eksik kaldığı bir yön olduğunu düşünseniz bile o maddelerde bulamadığınız için onu, kafanızda ister istemez standart bir puana yöneliyorsunuz.” UÖ7

Uygulama öğretmenlerinin değerlendirme formlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde kendini tekrar eden, yeterince açıklayıcı olmayan ve her alana uygulanabilir olmayan maddelerin yer aldığına ulaşılmıştır. Uygulama öğretmenleri bu duruma yönelik değerlendirme formaların güncellenmesi önerisinde bulunmuşlardır. Uygulama öğretmenlerinin uygulama öğretim elemanlarının yaptığı gözlemlere yönelik belirttiği görüşlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Ders dinlemeye sadece bir kişi geldi şu ana kadar akademisyenlerden. Onun dışında gelen olmadı.” UÖ3

“(Uygulama öğretim elemanı) Gelmiyor, hatta son değerlendirmeye bile gelmiyorlar. Genelde gelenler de tanışmaya geliyor hocam diyor siz zaten diyor meslekte çok iyisiniz. Kariyeriniz çok iyi. Tanımaya bile öyle diyor. Siz diyor değerlendirin o forma göre. Ben de aynısını değerlendireceğim diyor.” UÖ4

“Ses kaydı ya da görüntü alıyorlar. Yani bence yanlış. Hocaların en az üç kere öğrencileri ziyaret etmesi lazım diye düşünüyorum. Üniversitedeki hocaları çünkü önemli. Yani işi ciddiye aldıklarını gösterir.” UÖ5

Uygulama öğretmenleri uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını yeterince gözlemediklerini ifade etmiştir. Ayrıca bu gözlemlerin öğretmen adaylarının mesleki gelişimi için önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Bir uygulama öğretmeni akran değerlendirmesi, bir uygulama öğretmeni günlük değerlendirme ve bir uygulama öğretmeni değerlendirmenin çok boyutlu olması konularında görüş bildirmiştir. Görüşlere ilişkin alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Mesela öğrenciler de birbirini değerlendiriyor. Akran değerlendirmesi, onu atladım. O da çok önemli bir yere sahip ve çok da yararlı olduğunu düşünüyorum.” UÖ1

“Uygulamayı yaptıktan sonra günü değerlendirme zamanımız var bizde. O gün neler yaptıklarımızı çocuklarla konuşuyoruz. Bakalım akıllarında neler kalmış? ...Öğrencilerle konuşuyoruz. Onlarda orada objektif olarak kendilerini değerlendirmiş oluyorlar aslında çocuklarla konuşup.” UÖ2

“Yani ben onu sadece 40 dakika derste değil, tüm stajın genelini değerlendirecek bir değerlendirme formu olmasını isterdim. Öğretmenlerle, diğer meslektaşlarıyla ilgili ilişkileri nasıldı? Öğrenciye yaklaşımı nasıldı? Öğrenciyle iletişim nasıldı?” UÖ4

UÖ1 değerlendirme sürecinde yer alan akran değerlendirmesi uygulamasından memnuniyetini dile getirmiştir. UÖ2 uygulama günlerinin sonunda sınıftaki öğrencilerin öğrenmelerini yoklayarak öğretmen adaylarına öz değerlendirme yapma fırsatı verdiğiinden söz etmiştir. UÖ4 değerlendirmenin çok boyutlu olması gerektiğini fakat bunun mevcut değerlendirme formları ile sağlanamayacağını ifade etmiştir.

Tablo 31’de öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirme sürecine yönelik uygulama öğretim elemanları görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 31

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirilmesi ile İlgili Uygulama Öğretim Elemanlarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Uygulama Öğretim Elemanı	f
Değerlendirme	Raporlar	ÖE8	1
	Notların güvenilirliği	ÖE1, ÖE4, ÖE5, ÖE8	4
	Bağıl değerlendirme	ÖE1	1
	Atama kriterine dönüşmesi	ÖE1	1
	Akran değerlendirmesi	ÖE3, ÖE5, ÖE6, ÖE7	4

Değerlendirme sürecine yönelik uygulama öğretim elemanı görüşlerinden dokuz adet koda ulaşılmıştır. Bu kodlardan notların güvenilirliği ve akran değerlendirmesi en yüksek frekans değerine sahiptir. Bu kodları üç frekans değeri ile özgüven kazandırma takip etmektedir.

“(Değerlendirme sürecinde) gerçekte olması gerektiğinin olduğunu çok düşünmüyorum. Bir bağ oluşuyor uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretmen adayları arasında hepsinin maşallah notları hep böyle 80 90 100.” ÖE1

“Hoca ilgisiz ise zaten her şeyi 100 100 yapıyor.” ÖE8

“Çocuğun dezavantajlı duruma düşmesini istemiyorum. Yani diğer arkadaşlarıyla dezavantajının motivesini kırmak istemiyorum aslında. Ya işte arkadaşım da böyle ama o 100 aldı. Ben 70 aldım gibi. Genel itibarıyla şöyle yine performansına yakın vermeye çalışıyorum ama çok istediğim notları veremediğimi söyleyeyim açıkçası açık yüreklilikle. Bir de söz konusu öğretmen değerlendirmeleri full zaten kafadan işte 100 100 100 geliyor.” ÖE4

ÖE1, ÖE8 ve ÖE4 uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin değerlendirme sürecine kafa yormadan ezbere notlandırma yaptığını ifade etmiştir. ÖE4 bu durumun kendi grubunda yer alan öğretim adaylarını olumsuz etkilememesi için objektif bir değerlendirme süreci izleyemediğini belirtmiştir.

Dört öğretim elemanı değerlendirme sürecinde yer alan akran değerlendirmesine yönelik görüş bildirmiştir. Bu görüşlerden alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...sonra da arkadaşlarına soruyorum, sizce nasıldı diye? Onların da bir değerlendirme yapmasını istiyorum.” ÖE7

“...akranı da değerlendiriyor. Yani akranı bile acımasız olabiliyorlar. Bazen yakın arkadaşına şunu söylüyor, şunu aslında burada bunu neden yaptın bunu böyle ayarlamamıştık.” ÖE3

“...akran değerlendirmesinin öğretim elemanı veya orada görev yapan uygulama öğretmeni kadar önemli bir noktaya gelmesi... Ancak akran değerlendirmesinin taraf tutarak veya duygusal açıdan değil, akran değerlendirmesi yapıldığı zaman bizzat benim gibi bir akademisyen olarak veya işte oradaki öğretmenle ortaklaşa bu çocuk bak objektif bir değerlendirme yapmış diyebileceğimiz akran değerlendirmelerinin de değerlendirmenin içine girişini isterdim.” ÖE5

Akran değerlendirmelerine yönelik ÖE7 sürece dahil ettiğini ve ÖE3 akran değerlendirmesi sürecinde öğretmen adaylarını objektif davrandığını belirtmişlerdir. ÖE5 ise akran değerlendirmelerinin notlandırmaya en az uygulama öğretim elemanı ya da uygulama öğretmeni değerlendirmeleri kadar etki etmesi gerektiğini öne sürmüştür.

Değerlendirme sürecinde öğretmen adaylarına özgüven kazandırmak ile ilgili görüş bildiren üç öğretim elemanı bulunmaktadır. Öğretim elemanları değerlendirme sürecinde öğretmen adaylarına özgüven kazandırarak mesleğe yönelik motivasyon kazanmaları konusunda görüş bildirmiştir. Görüşlerden yapılan alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“En sonunda şunu söylüyorlar, özgüvenimiz yerine geldi. Yani çünkü tabii ki ona göre oturup hep eksikleri söylemiyorsun. Güzel yanlarını da söylüyoruz. Hani ben kendi adıma söylemeye çalışıyorum.” ÖE3

“Öyle öğretim üyeleri var ki, kendisini geç öğrencinin yerine o dersi yapamayacak düzeyde öğretim üyeleri var ama öğrencinin karşısına geçip şakır şakır öğrenciyi alaşağı edebiliyorlar. Ben bunlara karşıyım. Böyle de öğretim üyelerimiz var. Önce hani gerçekten motive edecek düzeyde eleştirilmesi gerekiyor.” ÖE4

“Ceza yazdım mantığıyla değil de hani eksikliğini bulduk, düzelttik son haliyle de öğretmen olmaya hazır mantığıyla gitmeyi çok isterdim ben. Öğrencilerde de o tempoyu yakalıyoruz. Dönemin sonu geldiğinde hocam böyle hayal etmemiştik biz bu kadar yapabileceğimizi çok güzel yerlere geldik diyerek.” ÖE6

Görüşler incelendiğinde en az görüş bildirilen kodların raporlar, yöntemlerde güncelleme, bağıl değerlendirme ve atama kriterine dönüşmesi olduğu görülmektedir. Her

koda bir öğretim elemanı görüş bildirmiştir. Bu bulgulara ait görüşlere aşağıda yer verilmektedir.

“Notlandırma açısından bu sıkıntı olabiliyor. Raporların çokluğu ayrı bir yoğunluk katıyor en azından raporlar üniversite hocası için.” ÖE8

“Ve hatta yine açıkça itiraf etmeleri ki değerlendirme girerken kendi aralarındaki dengeyi koruyorum. Mesela en iyi öğrencime en iyi şekilde. Sonra bunları derecelendiriyorum. Mesela üç tane öğrencim varsa kendi içinde zaten bir bağlı değerlendirme yapıyorum ona göre.” ÖE1

“Hani öğrencilerimizin açıkçası atanmasını da istiyorum. ...Giriyoruz bir sisteme, bir sürü bir şey ama atanırken filan bir etkisi oluyor mu, olacak mı bunları bilmiyorum yani. ... Zaten etkili olmasını isterdim. Ama o süreçte biraz önce sözünü ettiğim objektif değerlendirmeler olmayacaksa o zaman bu onlarda bir haksızlıkta doğurabilir. Tıpkı mülakatlardaki haksızlıkları konuştuğumuz gibi onları da konuşmaya başlarız. Bütün bunların düzeltilebilmesi için doğru dürüst standartların oluşturulması ama bu da tek başına yetmiyor. Öğretim elemanından uygulama öğretmenine kadar herkesin bu standartları objektif bir şekilde değerlendirebilmesi gerekiyor. Yoksa haksızlık olur.” ÖE1

ÖE1 grubunda yer alan öğretmen adaylarına bağlı değerlendirme uygulayarak dengeli bir değerlendirme süreci yürüttüğünü ifade etmiştir. Ayrıca değerlendirme sürecinin çıktılarının atama kriterine dönüşmesini fakat bu durumda değerlendirme sürecinde belli standartlara bağlı kalınarak objektif bir şekilde yürütülmesi gerektiğini ifade etmiştir. ÖE8 ise değerlendirme sürecinde öğretmen adaylarından fazla sayıda rapor istendiğini ve bu durumun raporlar notlandırılırken öğretim elemanlarına yoğunluk yarattığını bildirmiştir.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yer Aldığı Dönemler ve Süresine İlişkin Nitel Bulgular

Araştırmanın nitel boyutunu oluşturan, öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerden öğretmenlik uygulaması dersinin yer aldığı dönemlere yönelik elde edilen bulgulara Tablo 32, 33 ve 34’te yer verilmiştir. Tablo

32'de öğretmenlik uygulaması dersinin dönemi ve süresine yönelik öğretmen adayı görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 32

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yer Aldığı Dönemler ve Süresi ile İlgili Öğretmen Adaylarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Öğretmen Adayı	f
Dönemler ve süre	Birinci dönemden itibaren başlamalı	ÖA3, ÖA5, ÖA9	3
	Beşinci dönemden itibaren başlamalı	ÖA1, ÖA2, ÖA4, ÖA5, ÖA6, ÖA8	6
	Altıncı dönemden itibaren başlamalı	ÖA10	1

Öğretmen adaylarından altısı öğretmenlik uygulaması dersinin beşinci dönemden itibaren lisans programlarında yer alması gerektiğini bildirmiştir. Üç öğretmen adayı birinci dönemden itibaren yer almasını önerirken bir öğretmen adayı altıncı dönemden itibaren başlanmasını belirtmiştir. Bu bulgulara yönelik alıntılar aşağıda yer almaktadır.

“Hem üçüncü sınıfta hem dördüncü sınıfta bu dersin yer alması gerektiğini düşünüyorum. Yani üçte sadece uygulama yapılmaya bile dediğim gibi gözleme gidilebilir. En azından haftada belki üç saat dört saat hiç önemli değil, okul ortamında bulunmak. Hani öğretmen olduğun öğretmen olacağını hissetmek. Bence çok değerli” ÖA2

“En azından işte beşinci yarı yıldan itibaren haftada üç saatliğine de olsa gidip tek bir öğrenci üzerinde çalışabiliriz. Gelişimini belki uzun bir sürede izleyebiliriz. Belki bu bizim için daha iyi olabilir diye düşündüm.” ÖA4

“Kesinlikle daha erken bir dönemde, daha erken bir sınıfta olmasını tercih ederdim. Özellikle bir veya bilemedin ikinci sınıfta. Çünkü hani ne kadar erken olursa o mesleğin sana göre olup olmadığını daha erken tanıyacaksın, öğrenmiş olacaksın ve ona göre hayatını şekillendireceksin.” ÖA9

“Üçüncü sınıf ikinci dönemde de başlayamaz mıyız acaba? Bunu gibi düşünüyorum. ...Altıncı yarı yılda hani başlanıp altı, yedi, sekiz gibi her defasında hani ilkokul, ortaokul, lise gibi farklı yaş gruplarını hani gözlemlene açısından söylüyorum onu.” ÖA10

Tablo 33'te öğretmenlik uygulaması dersinin dönemi ve süresine yönelik uygulama öğretmeni görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 33

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yer Aldığı Dönemler ve Süresi ile İlgili Uygulama Öğretmenlerinden Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Öğretmen Adayı	f
Dönemler ve süre	Birinci dönemden itibaren	UÖ3, UÖ4, UÖ5, UÖ6, UÖ7	5
	Üçüncü dönemden itibaren	UÖ2, UÖ8	2
	Beşinci dönemden itibaren	UÖ1	1

Uygulama öğretmenlerinden beşi öğretmenlik uygulaması dersinin birinci dönemden itibaren lisans programlarında yer alması gerektiğini bildirmiştir. İki uygulama öğretmeni üçüncü dönemden itibaren yer almasını önerirken bir uygulama öğretmeni beşinci dönemden itibaren başlanmasını belirtmiştir. Bu bulgulara yönelik alıntılar aşağıda yer almaktadır.

“Ben açıkçası gözlem şeklinde ilk sınıfta başlamasını öneririm yani. Belki haftada olmasa bile iki haftada bir gün olabilir...Meslekle çok daha erken tanışması gerektiğini düşünüyorum. Meslekle de ben kitaplarla değil gerçekten uygulamayla tanışacağını düşünüyorum.” UÖ7

“Bu işi gerçekten yapabilecek öğrenciler bence üniversite hayatına devam etmeli, onun dışındakiler devam etmemeli. Birinci sınıfta olmalı.” UÖ5

“İkinci yıldan itibaren başlasa... Şimdi iki grup görecekler sadece biri benim grubum. Diğerleri de başka bir okula gidecek orada bir grup. Ama bu dört olsaydı altı olsaydı her farklı gruptan farklı şeyler öğrenmiş olacaktı. Bu da onlara daha çok fayda sağlayacaktı.” UÖ2

“Dört dönem olarak okulda geçirilmeli. İlk iki yılda belki meslek dersleri, gelişim, eğitim bilim dersleri ile bir taban oluşturulup...” UÖ1

Tablo 34'te öğretmenlik uygulaması dersinin dönemi ve süresine yönelik uygulama öğretim elemanı görüşlerinden ulaşılan kodlar ve frekansları sunulmuştur.

Tablo 34

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yer Aldığı Dönemler ve Süresi ile İlgili Uygulama Öğretim Elemanlarından Ulaşılan Kodlar ve Referans Sayıları

Tema	Kod	Öğretmen Adayı	f
Dönemler ve süre	Birinci dönemden itibaren	ÖE1	1
	Üçüncü dönem	ÖE3, ÖE4, ÖE5, ÖE6, ÖE7	5
	Altıncı dönemden itibaren (üç dönem)	ÖE2	1
	Yedinci dönem	ÖE8	1

Uygulama öğretim elemanlarının beşi öğretmenlik uygulaması dersinin üçüncü dönemden itibaren lisans programlarında yer alması gerektiğini bildirmiştir. Bir öğretim elemanı birinci dönemden itibaren yer almasını, bir öğretim elemanı altıncı dönemden itibaren başlanmasını ve bir öğretim elemanı var olan durumdan memnun olduğunu yedinci dönemin öğretmenlik uygulamasına başlanması için uygun olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgulara yönelik alıntılar aşağıda yer almaktadır.

“Bizim yaş grubunda meslek değiştirenler var. Çünkü dördüncü sınıfta diyor ki ben bu yaş grubu mümkün değil, yapamam diye. O sebeple daha önceki yaş sınıf seviyesine düşürülmesi gerektiğini düşünüyorum. En azından bir gözlem olarak ikinci sınıfta başlayıp üçte dörtte de uygulama şeklinde bir öneri. Yani ben açıkçası öyle olsa çok daha memnun olacağım.” ÖE3

“Yani dördüncü sınıfa geçinceye kadarki olan yılları öğretim dersleriyle eş güdüm içerisinde yürütülecek bir içeriğe sahip olmalı bence. Mesela o dönem ne yapıyor, sınıf yönetimi alıyor o dönem ne alıyor? Eğitim psikolojisi alıyor, ne alıyorsa onun içeriğiyle ilgili gözlem yapacağı bir yapıyla okula gidip gelmeli öğrenci. İkinci ve üçüncü sınıfın toplam dört döneminde böyle bir yapı olmalı. Dördüncü sınıfta da şu ankinden çok daha fazla arttırılmış okullara üç gün belki gidebilecekleri güçlü bir öğretmenlik uygulaması yapmalarını bekliyorum.” ÖE6

“Belki bu okul deneyimi dersi gibi bir ders ikinci sınıfta falan koyulursa yani bu öğrenciler yine bir okula gitse okuldaki bir durumlarına baksa... Öğretmenlik de böyle bir meslek yani orada insana dokunuyorsun, bir kişinin hayatına yön vereceksin belki de. Çok kıymetli bir iş yapıyorsun. Bunun böyle yapamayacağını çok geç yaşta anlamak, öğrenciye bedel olarak ağır bedel ödetiyor yani yıllar açısından.” ÖE7

“Hatta birinci sınıfta giderken karar veriyorlardı. Ben öğretmen olamayabilirim, vazgeçeyim başka bir bölüme gideyim diye. Bence o da iyiydi yani en başta nasıl bir meslek olduğuyla ilgili öğrenci gözüyle değil de bir öğretmen adayı gözüyle tanışması.” ÖE1

“Yani bence iki dönem olması iyi. Hatta biz işte bu programların revize edilmesi gündemde. Mesela bu son sınıfın öncesinde bir dönem daha eklemeyi düşünüyoruz. Eski programda da vardı, okul deneyimi diye bir ders. Üçüncü sınıfta ikinci dönemiydi. ...Okul deneyimi vardı şöyle onda gidip sadece gözlem yapıyorlardı. Hani o yüzden aslında yani daha fazla olması iyi bir şey öğrenciler için.” ÖE2

“Ya zaten o işte yer olarak da mantıklı geliyor (yedinci ve sekizinci dönemler). Çünkü gerekli bütün şeyleri bilgileri almış edinmiş şekilde sınıfa giriyorlar. Mesela üçüncü sınıfta ya da ikinci sınıfın son dönemi staja başlasalardı hem işte çocuklar İngilizce öğretimi dersinin ikincisini alırken bir yandan staja gidiyor olacaklar. Hani ikisinin aynı anda güzel bir şekilde işleyebileceğini düşünmüyorum. Ondan memnunum yani yerinden.” ÖE8

ÖE3, ÖE6 ve ÖE7 üçüncü dönemden itibaren öğretmenlik uygulamalarına başlanmasının olumlu olacağına yönelik görüş bildirmiştir. ÖE1 birinci dönemden itibaren öğretmen adaylarının okul ortamıyla tanışmasının eğitime devam edip etmeyeceğine karar vermesinde etkili olacağından bahsetmiştir. ÖE2 son iki dönemde yer almasını olumlu bulduğunu fakat altıncı döneme okul deneyimi dersinin yer almasını önermiştir. ÖE8 ise öğretmen adaylarının gerekli teorik bilgiye yedinci döneme kadar ulaştıklarını ve bu dönemde uygulamaya başlamalarının olumlu olduğunu ifade etmiştir.

Tartışma

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçların yapılan benzer araştırmalarla benzerlik gösterip göstermediği ve diğer araştırmalarda bu çalışmadan farklı olarak nasıl sonuçlara ulaşıldığı tartışılmıştır.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlama Sürecine İlişkin Görüşler

Bu çalışmadan elde edilen nicel bulgular öğretmenlik uygulaması dersinin planlama sürecine yönelik paydaşların görüşlerinin genel olarak olumlu bir tutumda olduğunu göstermiştir. Üç paydaş planlama sürecinde öğretmen adaylarının hedeflerden haberdar edildiği, süreçte yer alacak etkinlikler ve uyulması gereken kurallar hakkında bilgilendirme yapıldığı gibi ifadelerle yeterli düzeyde katılım göstermiştir. Ulaşılan nitel verilerin nicel veriler ile paralellik göstermediği görülmüştür. Öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasının planlama sürecine yönelik ortak görüş bildirdiği kodlar “uygulama öğretmeni seçimi”, “uygulama okulu seçimi”, “geç planlama” ve “kalabalık gruplar” olduğuna ulaşılmıştır.

Paydaşlar uygulama öğretmeni seçim sürecinin denetlenmesi, öğretmen adaylarını geliştirmeye istekli ve maddi amaç gütmeyen öğretmenlerin seçilmesi, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayları tarafından değerlendirilmesi gibi ifadelerde bulunmuştur. Göktaş ve Şad (2014) çalışmasında uygulama öğretmeni seçiminde belli kriterlerin gözetilmemesi ve maddi kaygıların ön planda olmasının okul iklimini olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir. Yakar ve diğerleri (2021) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adayları benzer şekilde öğretmenlik uygulaması dersinde görev yapacak uygulama öğretmenlerinin tecrübeli ve gönüllü olması, süreç boyunca gerçekleştirdikleri uygulamaların denetlenmesini gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar ışığında, bu çalışmanın bulgusu alan yazındaki çalışmalar ile paralellik göstermektedir.

Uygulama okulu seçimine yönelik paydaşlar okulun bulunduğu konum ve sahip olduğu kaynakların uygulama süreci üzerinde etkili olduğunu ve planlama sürecinde göz

önünde bulunması gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir. Benzer şekilde Canbolat (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın sonucunda uygulama okullarının fiziki ortam, mekân, teknolojik donanımı gibi özelliklerinin yetersiz kalmasının uygulama sürecini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Kasapoğlu ve Yıldırım (2018) yaptığı 24 öğretmen adayı ile yaptığı çalışmasında uygulama okullarının kaynak ve sunacağı deneyim açısından çeşitlilik sağlanması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Fakülte bünyesinde uygulama okullarının açılmasının önerildiği bulgu ise Finlandiya'daki uygulama ile farklılaşmaktadır. Finlandiya'daki eğitim fakültelerinin kendi uygulama okulları bulunmasına karşın öğretmenlik uygulamasının son dönemlerinde öğretmen adaylarının daha kötü şartlardaki okullarda uygulama yaparak gerçek sınıf ortamlarında deneyim kazanmaları sağlanmaktadır (Ekinci ve Öter, 2010). Yin (2019) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin gerçek sınıf ortamından bağımsız olduğunu düşündüğüne ulaşılmış ve uygulama sürecinin gerçek sınıf ortamında yapılmasının önemi vurgulanmıştır. Bu bağlamda öğretmen adaylarının kaynak bakımından zengin ve uygulama sürecine uygun nitelikli okullarda uygulama yapmalarının avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır.

Üç paydaş planlama sürecinde gecikmelerin yaşandığını ve planlamanın daha hızlı gerçekleşmesi görüşünü belirtmişlerdir. Akademik dönem başlamadan önce öğrenci gruplarının belirlenip uygulama öğretmenleri ile eşleştirmelerin yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Benzer bulguya Göktaş ve Şad'ın (2014) yaptığı araştırmada da ulaşılmıştır. Fakülte uygulama koordinatörleri, uygulama okul müdürü, uygulama öğretmenleri ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü koordinatörü ile yürütülen çalışmada yaşanan gecikmeler sebebiyle koordinasyonda oluşan olumsuzluklar öğretmenler ve fakülte uygulama koordinatörleri tarafından ifade edilmiştir. Benzer şekilde Danyluk (2021) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlik uygulaması sürecinin başarılı şekilde gerçekleşmesi için paydaşların açık ve samimi iletişim kurularak planlanmasının önemi vurgulanmıştır. Planlama sürecinde yaşanan gecikmeler uygulama öğrencileri üzerinde baskı oluşturmaktadır. Bu sebeple

planlama sürecinde görev alan paydaşların akademik dönem başlamadan önce planlamayı gerçekleştirmeleri sürecin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için atılacak bir adım olacaktır.

Üç paydaş planlama sürecinde oluşturulan öğretmen adayı gruplarını kalabalık bulduğunu ve bu durumun uygulama sürecini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Uygulama öğretim elemanları sınıf ortamında fazla sayıda öğretmen adayının bulunmasının öğrenciler için olumsuzluk yarattığını ve az sayıda öğretmen adayıyla süreci daha sağlıklı yürütebileceklerini dile getirmişlerdir. Bu bulgu Şimşek ve diğerleri (2013), Yeşilyurt ve Semerci (2010) ve Alpan ve Erdamar (2011) tarafından yapılan araştırmaların sonucuyla benzerlik göstermektedir. Bu araştırmalarda uygulama öğretmenlerine ve uygulama öğretim elemanlarına fazla öğretmen adayı düşmesinin uygulama sürecinde yaşanan en büyük sorunlar arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adayları uygulama öğretim elemanı seçim sürecinde kendilerini rekabet içinde hissettiklerini ve istedikleri öğretim elemanını seçemedikleri durumlar olduğunu belirtmiştir. Bu durum sürecin başında öğretmen adayları için olumsuzluk yaratmaktadır. Bu bulguyu destekleyen ya da desteklemeyen araştırma sonuçlarına alan yazında rastlanamamıştır. Öğretmen adayları için olumsuzluk yaratan bu durumun önüne geçmek için bölümler tarafından öğretmen adaylarının öğretim elemanlarına rastgele bir şekilde paylaşılması önerilebilir.

Öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinin maddi bir yüke sebep olduğunu belirtmişlerdir. Baran ve diğerleri (2015) tarafından yapılan çalışmada benzer bulguya rastlanmıştır. Öğretmen adaylarına maddi destek sağlanarak onların süreçteki verimliliklerinin artacağı görüşü belirtilmiştir. Öğretmen adaylarına sigorta yapılması ve belli bir ücret verilerek maddi destek sağlanması önerilmiştir. Benzer şekilde Yeşilyurt ve Semerci'nin (2011) çalışmasında uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının yol ve yemek masraflarının karşılanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulama Sürecine İlişkin Görüşler

Çalışmadan elde edilen nicel bulgular öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama sürecine yönelik paydaş görüşlerinin genel olarak olumlu bir tutumda olduğunu göstermiştir. Üç paydaş uygulama sürecinde öğretmen adaylarının güçlü ve zayıf yönlerini keşfettiği, etkili iletişim kurma becerilerini geliştirdiği, hazırladıkları ders planlarını uygulama fırsatı buldukları ve etkili dönüt verme becerilerini geliştirdikleri gibi ifadelerle yeterli düzeyde katılım göstermiştir. Diğer bir yandan öğretmen adaylarının veliler ile etkili iletişim becerilerini geliştirdikleri, disiplinler arası ilişkilendirmeler yapabildikleri ve okul yöneticileri ile iş birliği becerilerini geliştirdikleri ifadelerinin yer aldığı maddelere paydaşlar yeterli katılımı göstermemiştir. Ulaşılan nitel verilerin bu nicel veriler ile paralellik gösterdiği ve ek olarak uygulama sürecinde yaşanan diğer sorunlara değinildiği görülmüştür. Öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasının planlama sürecine yönelik ortak görüş bildirdiği kodlar “sınıfta yalnız bırakılma”, “ciddiye alınmama”, “aidiyet hissettirme”, “uygulamadaki farklılıklar”, “koordinasyon eksikliği”, “veli iletişimi”, “dönüt alma” ve “otoriter uygulama öğretmeni” olduğuna ulaşılmıştır.

Uygulama öğretim elemanları öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama öğrencilerine disiplinlerarası ilişkilendirme yapmalarını sağladığına yönelik olan anket maddesine yeterli düzeyde katılım göstermemiştir. Karabıyık ve Işıkdoğan'ın (2019) çalışmasında özel eğitim kurumunda öğretmenlik uygulaması yapan öğretmen adaylarının disiplinlerarası uygulamalara yönelik olumlu görüş bildirdiğine ulaşılmış ve öğretmen adaylarının disiplinlerarası çalışmalara katılması önerilmiştir. Güvenç ve Sesigür (2017) tarafından görsel sanatlar öğretmen adayları ile gerçekleştirilen çalışmada öğretmenliğin bütüncül şekilde eğitim alanındaki rolünün benimsenmesinde disiplinlerarası çalışmaların önemi vurgulanmıştır.

Nitel veriler ışığında öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri tarafından sınıfta yalnız bırakıldığına ulaşılmıştır. Öğretmen adayları bu sorumluluğa hazır olmadıklarını ve uygulama öğretmenlerinin kendilerinden yararlandığını hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu

bulgu Aydın ve Akgün'ün (2014) çalışması ile örtüşmektedir. Bu çalışmada öğretmen adayları benzer şekilde ders anlatımlarında yalnız bırakıldıklarını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Aytaçlı (2012) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin anlattıkları dersleri yeterli düzeyde gözlemediklerini belirtmişlerdir. Bu görüş doğrultusunda uygulama öğretmenlerinin denetlenmesi ve seçim sürecinde özenli olunması önerilmiştir.

Görüşmeler sırasında öğretmen adayları uygulama okullarında ciddiye alınmadıklarını ve kendilerinin öğretmen olarak görülmediğini ifade etmişlerdir. Bu bulgu ile bağlantılı olarak uygulama öğretim elemanları uygulama sürecinde aidiyet hissetmeleri için öğretmen adaylarına özen gösterilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bektaş ve Ayvaz (2012) tarafından öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik beklentilerinin belirlendiği çalışmada benzer bulgulara rastlanmıştır. Öğretmen adayları uygulama okulundaki öğrenciler ve diğer öğretmenler tarafından öğretmen olarak görülmeyi beklediklerini dile getirmişlerdir. Şirin ve diğerleri (2007) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmen adaylarının bu beklentilerinin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Caires ve Almeida'nın (2005) çalışmasında öğretmenlik uygulaması sürecinin öğretmen adaylarının mesleki bakış açılarının şekillendiği ve bu sebeple diğer paydaşlara bu konuda sorumluluk düştüğü belirtilmiştir. Bu çalışma ile elde edilen bu bulgu alan yazında yer alan bu üç araştırmadan elde edilen sonuçları desteklemektedir.

Paydaşlar arasında koordinasyon eksikliği olduğu ve buna bağlı olarak uygulamada farklılıkların doğduğu üç paydaş tarafından belirtilmiştir. Bu bulguya benzer şekilde Parker (2000) tarafından yapılan çalışmada uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarından beklentilerinin farklı olduğu ve koordineli bir şekilde süreci yürütmedikleri gibi sorunlara ulaşılmıştır. Şirin ve diğerleri (2007) ve Alpan ve Erdamar (2011) tarafından yapılan çalışmalarda paydaşlar arasında etkili iletişim ve iş birliği, öğretmenlik uygulaması sürecinin etkililiği için önemli olduğu vurgulanmıştır. Fuentes-Abeledo vd. (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada

Paydaşlar uygulama sürecinde öğretmen adaylarının veliler ile yeterince etkileşime girmediklerini ve bu sebeple öğretmen adaylarının veliler ile olan iletişim becerilerini geliştiremediklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu Alkan'ın (2019) çalışmasında ulaşılan sonuç ile örtüşmektedir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının veliler ile iletişimde bulunmamasının süreçte yaşanan bir eksiklik olarak belirtilmiştir.

Paydaşlar uygulama sürecinde dönütleri yararlı bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları zaman zaman dönüt alırken yaşadıkları problemleri dile getirmiştir. Paker (2008) çalışmasında öğretmen adaylarına mesleki gelişimlerine katkı sağlamayan dönütler verildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu iki bulgu paralellik göstermektedir.

Öğretmen adayları uygulama sürecinde uygulama öğretmenlerinin otoriter tavırlarına maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca uygulama öğretim elemanları uygulama öğretmenlerinin zaman zaman ders anlattırmak istemediklerini ifade etmişlerdir. Alkan'ın (2019) çalışmasında uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına konu anlattırmaktan kaçındıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının uygulama yapmalarına yönelik olan bu isteksizlik iki çalışmada da birbirini desteklemektedir.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirme Sürecine İlişkin Görüşler

Çalışmadan elde edilen nicel bulgular öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirme sürecine yönelik paydaş görüşlerinin genel olarak olumlu bir tutumda olduğunu göstermiştir. Üç paydaş değerlendirme sürecinde konu alanı, meslek bilgisi, sınıf yönetimi becerileri ve iletişim becerilerinin değerlendirildiği gibi ifadelerin yer aldığı maddelere yeterli düzeyde katılım göstermiştir. Nitel bulgular ile bu bulgular derinleştirilmiş ve öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasının değerlendirme sürecine yönelik ortak görüş bildirdiği kodlar "öğretim elemanı gözlemi", "akran değerlendirmesi", "değerlendirme formları" ve "notların güvenilirliği" olduğuna ulaşılmıştır.

Uygulama öğretmen elemanlarının gerçekleştirmesi gereken gözlemlere yönelik öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri yeterli düzeyde gözlem gerçekleştirmediklerini bildirmişlerdir. Öğretmen adayları, öğretim elemanlarının daha sık gözleme gelmelerini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Parker (2008) tarafından yapılan çalışmada öğretim elemanlarının ders yüklerinin fazla olması sebebiyle yeterli şekilde gözlem yapamadıkları bu sebeple öğretmen adaylarının dönüt alma sıklığının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle iki araştırmanın birbirini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Değerlendirme sürecinde yer alan akran değerlendirmesine yönelik bir öğretmen adayı olumsuz görüş bildirirken uygulama öğretmenleri ve öğretim elemanları olumlu görüş bildirmiştir. Bir öğretim elemanı akran değerlendirmesine daha fazla önem verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Akıllı (2007) tarafından yapılan çalışmada akran değerlendirmelerinin mesleki gelişim açısından önemli olduğu ve öğretmen adaylarına gerçekleştirdikleri sınıf içi etkinlikler hakkında bilgi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç uygulama öğretmenleri ve öğretim elemanlarından elde edilen bulgular ile örtüşmekte, öğretmen adayından elde edilen bulgu ile çelişmektedir.

Uygulama öğretmenleri değerlendirme formlarını öğretmen adaylarını çok boyutlu değerlendirmek için yetersiz bulduklarını ve formlarda güncellenmeler yapılması gerektiği görüşlerini bildirmiştir. Ak ve diğerleri (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın sonucunda mevcut değerlendirme formlarının çağdaş öğretmen niteliklerini ölçmediği bu sebeple 21. yüzyıl öğretmen yeterliklerini ölçecek şekilde güncellemeye gidilmesi gerektiğine ulaşılmıştır. Değerlendirme formlarında güncelleme ihtiyacının duyulması bu iki çalışmada benzerlik göstermektedir.

Öğretim elemanları değerlendirme sürecinde güvenilir şekilde notlandırma yapılmadığı ve öğretmen adaylarına rastgele şekilde yüksek notlar verildiği görüşlerini bildirmişlerdir. Bir öğretim elemanı bu durumun kendi grubunda bulunan öğretmen adayları için dezavantaj yaratmasını istemediğinden dolayı objektif notlandırma yapamadığını ifade

etmiştir. Alkan'ın (2019) çalışmasında öğretmen adaylarına bol not verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun öğretmen adaylarında rahatlık yaratacağı ve uygulama sürecini ciddiye almamasına neden olacağı vurgulanmıştır. Değerlendirme sürecinde uygulama öğretim elemanlarının kullandığı ölçme ve değerlendirme yöntemlerinde geçerlik ve güvenilirliğin sağlanmaması süreci olumsuz etkilemektedir. Bu noktada çalışmalar benzerlik göstermektedir.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yer Aldığı Döneme İlişkin Görüşler

Çalışmadan elde edilen nicel bulgularda öğretmen adayları ve öğretim elemanları “Uygulama öğrencisinin konu alanı teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.” ve “Uygulama öğrencisinin meslek bilgisi teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.” maddelerine yeterli katılımı gösterirken uygulama öğretmenleri yeterli düzeyde katılım göstermemiştir. Nitel bulgularda ise üç paydaşın da öğretmenlik uygulamasının yer aldığı dönemlere ilişkin olumsuz görüş bildirdiğine ulaşılmıştır. Paydaşlar öğretmenlik uygulaması dersinin daha önceki dönemlerde yer alması gerektiğini ifade etmişlerdir. Birinci, üçüncü ve beşinci dönemler öğretmenlik uygulamasının yer alması için en sık önerilen dönemler olmuştur.

Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen eğitimi programlarının daha erken dönemlerinde yer almasını öneren paydaşlar, bu sayede öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine uygun olup olmadıklarını keşfetmelerine fırsat verileceğini vurgulamışlardır. Uygulama öğretmenleri ve öğretim elemanları öğretmenlik uygulaması sayesinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile gerçek ortamda tanışabildiklerini ve kendini bu mesleğe uygun gören adayların eğitimlerine devam etmesi gerektiğini belirtmiştir. Özmen (2019) tarafından yapılan çalışmada uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasının ilk yıldan programlarda yer almasını beklediklerini ifade etmiştir. Yakar ve diğerleri (2021) tarafından yapılan çalışmada da elde edilen öğretmenlik uygulamasının lisans eğitiminin ilk yıllarından itibaren verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Choy vd. (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmada üç dönem süren öğretmenlik uygulaması

sürecinde adayların stres seviyelerinde düşme yaşandığı ve bu sayede teorik bilgilerini daha rahat uygulayabildikleri ortaya konmuştur. Bu bulgu öğretmenlik uygulamasının süresi arttıkça öğretmen adaylarının mesleğe daha fazla uyum sağlayabileceğini göstermektedir. Elde edilen bulgular bu üç çalışmanın sonuçları ile karşılaştırıldığında benzerlik göstermektedir.

Bölüm 5

Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

Planlama Sürecine İlişkin Sonuçlar

Anket sonuçlarından elde edilen nicel veriler incelendiğinde öğretmenlik uygulaması dersinin planlama sürecine yönelik yer alan maddelere paydaşların yeterli düzeyde katıldığı görülmüştür. Öğretmenlik uygulamasının planlama sürecinde öğretmen adaylarının hedefler, yer alacak etkinlikler ve uyulması gereken kurallar hakkında bilgilendirildiği; okul çalışanları ile tanıştırıldığı, öğretmen adaylarının etkinlik planlarını uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları ile hazırladığı; öğretmen adaylarının gerekli ders kitaplarına ulaşımının sağlandığı ifadeler paydaşlar yeterli düzeyde katılım göstermiştir.

Nitel veriler ile paydaşların görüşlerinin derinleştirilmesi sağlanmış ve planlama sürecine yönelik;

1. Uygulama öğretmeni seçiminde öğretmen adaylarına katkı sağlamaya istekli ve maddi kaygılar gütmeyen öğretmenlerin seçilmesi ve uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayları tarafından değerlendirilerek denetimlerinin sağlanması,
2. Uygulama okulları seçilirken öğretmen adaylarına çeşitli deneyim kazandırma açısından zengin okulların uygulama okulları olarak seçilmesi,
3. Planlama sürecinde daha hızlı koordine olarak hem gecikmelerin hem de ortaya çıkabilecek sorunların önüne geçilmesi,
4. Planlama sürecinde gruplar oluşturulurken fazla sayıda öğretmen adayının bir araya getirilmesinin sınıf iklimi ve öğretmen adayının gelişimi açısından olumsuzluk yarattığı,
5. Öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarını seçerken rekabet içine girdikleri ve bu durumun sürecin başında onlar için strese sebep olduğu; bu durumun önüne geçilmesi için bölüm koordinatörleri tarafından öğretmen adaylarına öğretim elemanı atanmasının önerildiği,

6. Uygulama sürecinin öğretmen adayları için maddi yük oluşturması sebebi ile öğretmen adaylarının yol ve yemek ücretlerinin karşılanması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır

Uygulama sürecine ilişkin sonuçlar

Anket sonuçlarından elde edilen nicel veriler incelendiğinde öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama sürecine yönelik yer alan maddelerin çoğuna paydaşların yeterli düzeyde katıldığı görülmüştür. Uygulama sürecinde öğretmen adaylarının etkili iletişim kurma becerilerini geliştirmeleri için fırsat bulduğu, güçlü ve zayıf yönlerini keşfettiği, hazırladıkları ders planlarını uygulamak için fırsat bulduğu ve etkili dönüt verme becerilerini geliştirdikleri gibi ifadelerin yer aldığı maddelere üç paydaş da yeterli düzeyde katıldıklarını belirtmiştir. Öte yandan uygulama sürecinde öğretmen adaylarının veliler ile etkili iletişim kurma becerilerini geliştirme, disiplinlerarası ilişkilendirme yapabilme ve okul yöneticileri ile iletişim kurma becerilerini geliştirme fırsatı bulduğuna yönelik olan maddelere paydaşların yeterli düzeyde katılım göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Nitel veriler ile paydaşların görüşlerinin derinleştirilmesi sağlanmış ve ek olarak bazı diğer sorunlar saptanmıştır. Nitel veriler ışığında uygulama sürecine yönelik;

1. Öğretmenlik uygulaması sürecinde disiplinlerarası çalışmaların yer almasının öğretmen adaylarının gelişimini olumlu yönde etkileyeceği fakat bu çalışmalara uygulama sürecinde yeteri kadar yer verilmediği,
2. Öğretmen adaylarının sınıfta ders işleme sürecinde yalnız bırakıldığı ve bu durumun onlar için kaygı oluşturduğu,
3. Öğretmen adaylarının uygulama okullarında öğretmen olarak görülmediği ve bu durumun okul ortamına aidiyet hissetmelerine engel olduğu,
4. Koordinasyon eksikliği sebebiyle uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının birbirleri ile ve kendi içlerinde uygulamada farklılıkların doğduğu,
5. Öğretmen adaylarının veliler ile yeterince etkileşimde bulunmadığı bu sebeple bu becerilerini geliştirmede,
6. Dönütlerin öğretmen adayının gelişimi için önemli olduğu fakat uygulama sırasında öğretmen adayına dönüt verilmesinin öğretmen adaylarını olumsuz etkilediği,

7. Uygulama öğretmenlerinin otoriter tutum sergilediği ve öğretmen adaylarına uygulama fırsatı vermeye istekli olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Değerlendirme sürecine ilişkin sonuçlar

Ulaşılan nicel bulgular doğrultusunda öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirme sürecine yönelik olan anket maddelerine paydaşların yeterli düzeyde katılım gösterdikleri sonucuna varılmıştır. Değerlendirme sürecinde konu alanı, meslek bilgisi, sınıf yönetimi becerileri ve iletişim becerilerinin değerlendirildiği gibi ifadelerin yer aldığı maddelere paydaşlar yeterli düzeyde katılım göstermiştir.

Nitel veriler ile paydaşların görüşlerinin derinleştirilmesi sağlanmış ve ek olarak bazı diğer sorunlar saptanmıştır. Nitel veriler ışığında değerlendirme sürecine yönelik;

1. Öğretmen adayları ve uygulama öğretmenlerinin değerlendirme sürecinde uygulama öğretim elemanlarının yeterli düzeyde gözlem yapmadıkları düşündüğü ve öğretim elemanlarının daha sık gözlem yapmalarını tercih ettiği,
2. Akran değerlendirmesinin öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının mesleki gelişimi açısından olumlu bulunduğu,
3. Değerlendirme sürecinde kullanılan formların yetersiz görüldüğü ve güncellemeler yapılmasının önerildiği,
4. Notlandırma yapılırken öğretim elemanlarının bol not verdiği; bu durumun diğer öğretim elemanlarının objektif değerlendirme yapmasını olumsuz etkilediği ve öğretmen adaylarının uygulama sürecini ciddiye almamasına sebep olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yer Aldığı Döneme İlişkin Görüşler

Nicel verilerden elde edilen bulgulara göre uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının konu alanı ve meslek bilgisine yönelik teorik bilgilerini uygulaması için öğretmenlik uygulaması dersinin süresini yeterli bulmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Nitel bulgular doğrultusunda üç paydaşın da öğretmenlik uygulaması dersinin daha erken dönemlerde yer alması gerektiğini görüşünde birleştikleri görülmüştür. Bu görüşlerden hareketle öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen eğitimi lisans programlarının ilk dönemlerinde yer alması ve

böylece öğretmen adaylarının meslekle daha erken tanışmalarının sağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Öneriler

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlik uygulamasının planlama sürecinde uygulama öğretmeni seçimi titizlikle yapılmalıdır. Seçim sürecinde maddi kaygılar gütmeyen, öğretmen yetiştirmeye gönüllü ve tecrübeli öğretmenlerin seçilmelidir. Ayrıca süreç boyunca uygulama öğretmenleri denetlenmelidir. Öğretmen adayları uygulama sınıflarında uygulama öğretmenleri tarafından yalnız bırakılmamalıdır. Süreç boyunca denetimler yapılarak bu durum önlenmelidir. Uygulama sürecinde öğretmen adayları üzerinde baskı oluşturan ve uygulama yapmalarına fırsat verme konusunda isteksiz davranan uygulama öğretmenleri tespit edilmeli ve öğretmenlik uygulaması sürecine dahil edilmemelidir.
2. Öğretmen adaylarına çeşitli deneyimler sunacak kaynak bakımından zengin okullar uygulama okulu olarak seçilmelidir.
3. Öğretmen adaylarının grupları oluşturulurken öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin iş yükü gözetilmeli ve mümkün olduğunca az sayıda öğretmen adayları gruplandırılmalıdır. Planlama sürecinde gecikmeler önlenmeli ve hızlı bir şekilde koordine olunmalıdır.
4. Uygulama sürecinde disiplinlerarası çalışmalara yer verilerek öğretmen adaylarının bütüncül şekilde mesleki gelişimi sağlanmalıdır. Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri kendi aralarında koordinasyon sağlayarak uygulamadaki farklılaşmaların önüne geçmelidir.
5. Öğretmen adaylarını uygulama okullarından paydaşlar tarafından özen ve saygı gösterilmeli; bir öğretmen olarak kuruma aidiyet duymaları sağlanmalıdır. Öğretmen adaylarına maddi destekte bulunulmalıdır.
6. Öğretmen adaylarının veliler ile etkileşime girmeleri sağlanmalı ve veliler ile etkili iletişim kurma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler uygulama sürecine dahil edilmelidir.

7. Uygulama öğretim elemanları, öğretmen adaylarını sınıf ortamında gözlemlemeye özen göstermelidir. Öğretim elemanlarının objektif değerlendirmeler yaparak güvenilir not vermesi sağlanmalıdır. Uygulama sürecinde öğretmen adaylarına dönüt verirken titiz davranılmalı öğretmen adaylarının motivasyonunu düşürecek dönütlerden kaçınılmalıdır.
8. Akran değerlendirmesine yönelik öğretmen adayları bilinçlendirilmeli ve mesleki gelişimleri üzerinde olumlu etkisi olduğuna yönelik öğretmen adaylarına farkındalık kazandırılmalı. Günlük ve genel değerlendirme formlarındaki maddeler çağdaş öğretmen niteliklerini ölçecek şekilde güncellenmelidir.
9. Öğretmenlik uygulamalarına öğretmen eğitimi lisans programlarının ilk yıllarında yer verilerek öğretmen adaylarının meslekle daha erken yıllarda tanışmaları ve eğitimlerine devam edip etmeyeceklerine daha erken karar verme fırsatı sunulmalıdır.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu çalışma Sakarya ilinde bulunan bir devlet üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Benzer araştırmalar Türkiye'nin diğer illerinde bulunan üniversitelerde gerçekleştirilebilir.
2. Bu çalışmada katılımcılar öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları ile sınırlandırılmıştır. Gelecekteki araştırmalarda çalışma grubuna fakülte ve milli eğitim müdürlüklerindeki uygulama koordinatörlerinin eklenmesi ile diğer paydaşların görüşlerine yer verilebilir.
3. Öğretmenlik uygulamasının değerlendirilme sürecinde yararlanılan günlük ve genel değerlendirme formlarına yönelik ölçme ve değerlendirme uzmanları tarafından güncelleme ve geliştirme çalışmaları yapılabilir.

Kaynaklar

- Abazoğlu, İ., Yıldırım, O., & Yıldızhan, Y. (2016). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(6), 143-160.
- Ak Başoğul, D., Oryaşın, M., & Coşkun, Z. (2023). MEB uygulama öğrencisi değerlendirme formlarının 21. yüzyıl öğretmen yeterliklerini karşılama durumu. *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (33), 192-214.
<https://doi.org/10.29000/rumelide.1285272>
- Akıncı, M. (2012). Normatif düzen kalitesi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(1), 187-213.
- Akpınar, M., Çolak, K., & Yiğit, E. Ö. (2012). Öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yeterliklerine yönelik uygulama öğretmenlerinin görüşleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36(36), 41-67.
- Akyüz, H. (2001). *Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları üzerine bir araştırma*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Akyüz, Y. (2021). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Allsopp, D. H., DeMarie, D., Alvarez-McHatton, P., & Doone, E. (2006). Bridging the gap between theory and practice: Connecting courses with field experiences. *Teacher Education Quarterly*, 33(1), 19-35.
- Alpan, G., & Erdamar, G., (2011). Teaching practices prior and subsequent to 1998 in Turkey: Gazi University Vocational Education Faculty case. *Educational Studies*, 37(3), 289-301.
- Altıntaş, S. Görgeç, İ. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması üzerine görüşleri (muğla sıtkı koçman üniversitesi örneği). *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(8), 197-208.

- Aslan, M. (2015). Eğitim fakültelerindeki öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilmesi ve öğretim programının hazırlanması (Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Aslan, M. & Sağlam, M. (2018). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 144-162. doi: 10.16986/HUJE.2017030313.
- Avcı Karasu, E., Ünal İbret, B. (2016). Öğretmenlik uygulaması-ıı dersine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5). 2519-2536.
- Aydın, F. ve Akgün, Ö. E. (2014). Eğitim Fakültesi BÖTE son sınıf öğrencilerinin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde karşılaştıkları sorunlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 1-14.
- Aytaçlı, B. (2012). İlköğretim matematik öğretmenliği lisans programında yer alan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Baran, M., Yaşar, Ş., & Maskan, A. (2015). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (26), 230-248.
- Barnes, R. (2010). *Cooperating teacher effectiveness as perceived by student teachers and cooperating teachers in ohio agricultural education*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ohio State University.
- Bashir, S., Bajwa, M., & Rana, S. (2014). Teacher as a role model and its impact on the life of female students. *International Journal of Research-Granthaalayah*, 1(1), 9-20.

- Başal, H. A., Kahraman, P. B., Rabia, Ö. Z. E. N., Tabak, D., & Turan, N. (2017). Okul öncesi eğitimi öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri, öğretim elemanları ve uygulama okulu yöneticilerinin öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 389-417. <https://acikerisim.uludağ.edu.tr/server/api/core/bitstreams/35fd6353-c72f-4109-8c71-99c83834bdab/content>
- Baskan, G. A. (2001). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(20), 15-25.
- Baştürk, S. (2009). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. *İlköğretim online*, 8(2), 439-456.
- Baysal, N. Z., Ada, S. (2013). *Pedagojik-Androgojik Formasyon ve Türkiye`de Öğretmen Yetiştirme*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bektaş, M. & Ayvaz, A. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinden beklentileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 209-232.
- Ben-Peretz, M. (2001). The impossible role of teachers in a changing world. *Journal of Teacher Education*, 52,48-56.
- Benli, F. (2020). İlkokullara öğretmen yetiştirme (1923-2018). *Milli Eğitim Dergisi*, 49(228), 71-105.
- Biber, M., Erbay, H. N., & Kirişçi, M. (2018). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ve öğretmenlik mesleğine yönelik görüşleri. *Turkish Studies*, 13(4), 117-138.
- Birleşmiş Milletler. (1959). The Declaration of the Rights of the Child. <https://www.un.org/en/sections/issues-depth/children/index.html>
- Boz, N., Boz, Y. (2006). Do prospective teachers get enough experience in school placements? *Journal of Education for Teaching*, 32(4), 353–368.

- Bozbayındır, F. (2019). Öğretmenlik mesleğinin statüsünü etkileyen unsurların öğretmen görüşleri temelinde incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(76), 2076-2104.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Caires S. & Almeida L. S. (2005). Teaching practice in initial teacher education: its impact on student teachers' professional skills and development. *Journal of Education for Teaching*, 3(12), 111-120. Doi: 10.1080/02607470500127236
- Caires, S. & Almeida, S. L. (2007). Positive aspects of the teacher training supervision: The student teachers' perspective. *European Journal of Psychology of Education*, 22(4), 515-528.
- Canbolat, C. (2014). Grafik ve görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşleri. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Caner, H. (2018). Öğretmenlik uygulaması dersinin bağlam, girdi, süreç, ürün modeline göre değerlendirilmesi: İngilizce öğretmenliği lisans programı örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Choy, D., Wong, A., Goh, K. J. & Low, E. L. (2014). Practicum experience: pre-service teachers' self-perception of their professional growth, *Innovations in Education and Teaching International*, 51(5), 472-482. DOI: 10.1080/14703297.2013.791552
- Coşkun, F. (2022). Öğretmenlik mesleği ve 21. yüzyıl becerileri. *Alanyazın*, 3(1), 31-38.
- Creswell, J. W. (2021). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. (M. Sözbilir, Çev.) PegemAkademi.
- Çalık, T. & Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-66.

- Çalışıcı, B. (2019). 2006-2018 yılları arasında Türkiye’de öğretmen yetiştirme politikalarına ilişkin bir değerlendirme (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, K. (2019). Bir meslek olarak öğretmenlik. A. Tanrıoğen. ve R. Sarpkaya (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* içinde (s. 215-246). Anı Yayıncılık.
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinden beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 1(2), 155-172.
- Çelikten, M. Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 208-217.
- Çetin, A., Ünsal, S., & Hekimoğlu, E. (2021). 2018-2019 öğretim yılında güncellenen öğretmen yetiştirme lisans programının incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 337-358.
- Çetinkaya, M. (2021). Türkçe ders kitaplarındaki öğretmen karakterlere eleştirel bir bakış. B. Arıcı ve Y. Günaydın (Ed.), *Eğitimde ideal öğretmen arayışları* içinde (s. 145-159). Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Çiçek, Ş., İnce M. L. (2005). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecine ilişkin görüşleri. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 16(3), 146-155.
- Çoban, A. (2018). Öğretmen yetiştirme sistemimizin tarihi temelleri. M. Ergün, B. Oral ve T. Yazar (Eds.), *Öğretmen yetiştirme sistemimiz* içinde (s. 29-59). Pegem Akademi.
- Danyluk, P. J., Burns, A., Crawford, K., & Hill, S. L. (2021). Preservice teachers’ perspectives of failure during a practicum. *Teaching education*, 32(3), 237-250. <https://doi.org/10.1080/10476210.2019.1693536>
- Darling-Hammond, L. (2006). Constructing 21st-century teacher education. *Journal of teacher education*, 57(3), 300-314.

- Demir, E., ve Köse, M. (2016). Öğretmenlerin rol modeli hakkında öğretmen görüşleri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (53), 38-57. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abuhsbd/issue/32947/366153>
- Demirel, Ö. (2017). Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirtaş, H., Cömert, M., & Özer, N. (2014). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-110.
- Duman, B. (Ed.). (2015). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Duman, T. (2014). Mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının kuruluşu, gelişimi ve kapatılmaları. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 65-92.
- Dursun, Ö. Ö. ve Kuzu, A. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinde yaşanan sorunlara yönelik öğretmen adayı ve öğretim elemanı görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 159-178.
- Elmalı, Ş. & Balkan Kıyıcı, F. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve yansıtıcı düşünmeye ilişkin düşünceleri. *İlköğretim Online*, 17(3), 1706-1718.
- Endedijk, M. D. & Vermunt, J. D. (2013). Relations between student teachers' learning patterns and their concrete learning activities. *Studies in Educational Evaluation*, 39(1), 56-65. doi:10.1016/j.stueduc.2012.10.001
- Erdamar, G., & Tengilimoğlu, Ö. (2021). Pedagojik formasyon sertifika programına yönelik sorunlar ve çözüm önerileri: Öğretim elemanlarının bakış açısı. *Asya Öğretim Dergisi*, 9(1), 58-79. <https://doi.org/10.47215/aji.834650>
- Erdem, Y. T. (2013). *II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e kızların eğitimi*. Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ergün, M. (2008). Cumhuriyet dönemi eğitim tarihi, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 6(12). 321-348.

- Ergün, M. (2019). *Eğitim Felsefesi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ergün, M. (2010). Öğretmenliğin evrimi ve gelecekteki öğretmenlerin yetiştirilmesi. *Inonu University Journal of the Faculty of Education (INUJFE)*, 11(3). 1-13.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*. Edge Akademi.
- Eryetiş, M. V. (2016). Meslek Seçimi ve Mesleki Rehberlik . Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi, (44), 0-0. <https://dergipark.org.tr/en/pub/abmyoder/issue/46666/585116>
- Eskicumalı, A. (2002). Öğretmenlik mesleğine giriş. Y. Özden (Ed.), *Eğitim, öğretim ve öğretmenlik mesleği içinde* (s. 1-31). Pegem Yayıncılık.
- Eurydice (2015). *The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions, and Policies*. Eurydice Report, Publications Office of the European Union.
- Flores, M. A. (2016) Teacher Education Curriculum, in. J. Loughran & M. L. Hamilton (Eds.) *International Handbook of Teacher Education*, (pp. 187-230). Dordrecht: Springer Press
- Fuentes-Abeledo, E.J., González-Sanmamed, M., Muñoz-Carril, P. C. & Veiga-Rio, E. J. (2020). Teacher training and learning to teach: an analysis of tasks in the practicum. *European Journal of Teacher Education*, 43(3), 333-351. Doi: 10.1080/02619768.2020.1748595
- Glatter, R., Castle, F., Cooper, D., Evans, J. ve Woods, P. (2005). What's new? Identifying innovation arising from school collaboration initiatives. *Educational Management, Administration and Leadership*, 33(4), 381-399.
- Göker, S. D., Ürün Göker, M., Dirik, H., & Güllü, B. F. (2021). *Türkiye için küresel ölçekte öğretmen yetiştirme modeli*. Anı Yayıncılık.
- Göktaş, Ö., & Şad, S. N. (2014). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersi uygulama öğretmenlerinin seçim süreci: ölçütler, sorunlar ve öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4), 115-128.

- Gömlüksiz, M. N., Kan A. Ü., Öner Ü. (2017). Etkili öğretmenlik eğitimi perspektifinde öğretmenlik uygulaması dersine eleştirel bir yaklaşım: nitel bir inceleme. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, XXXII, 927-954. <http://dx.doi.org/10.14225/Joh1131>
- Görgeç, İ., Çokçalışkan, H. & Korkut, Ü. (2013). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim üyeleri açısından işlevselliği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 56-73.
- Görhan, M. F., & Altun, A. (2022). Investigation of Teacher's Role and Task on the Basis of Social Emotional Learning in After-School Coding Courses. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1016-1046.
- Gurbetoğlu, A. (2015). Tanzimat'tan günümüze Türkiye'de öğretmen yetiştirme çabaları ve geçmişten alınmayan dersler. *TYB Akademi Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13), 75-94.
- Gutek, G. L. (2019). Eğitimde felsefi ve ideolojik yaklaşımlar, çev. Nesrin Kale, 3. Baskı. Ankara: Ütopya yayınevi.
- Güçlü, M. (2020). *Eğitim Felsefesi* (4. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güllaç, E. T. (2023). Eğitim fakülteleri lisans programlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 559-575.
- Güvenç, B. K., & Sesigür, A. (2019). Görsel sanatlar öğretmen adaylarının "öğretmenlik uygulaması deneyimi" ne ilişkin algısı. *The Journal of International Educational Sciences*, 4(13), 322-341.
- Hergüner, G., Arslan, S. ve DüNDAR, H. (2002). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin okul deneyimi dersini algılama düzeyleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(11), 44-58

- Hudson, P. B. & Nguyen, T. M. H. (2008, 30 Kasım-4 Aralık) What do preservice EFL teachers expect from their mentors? (Konferans Sunumu). Australian Association of Research in Education (AARE), Queensland University of Technology, Brisbane.
- Işık, A., Çiltaş, A. & Baş, F. (2010). Öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 53-62.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisosbil/issue/2825/38165>
- Jones, E., & Reynolds, G. (2015). *The play's the thing: Teachers' roles in children's play*. Teachers College Press.
- Kalkan, A. (2021). Türkiye ve bazı gelişmiş ülkelerin öğretmen yetiştirme sistem ve programlarının karşılaştırılması olarak incelenmesi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 1-6. doi: 10.47770/ukmead.878302
- Karabıyık, V., & Işıkdöğün Uğurlu, N. (2019). Zihin engelliler öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının özel eğitim uygulama merkezlerinde yapılan öğretimsel düzenlemelere ilişkin görüşleri. *Folklor/Edebiyat*, 25(97), 591-610. <https://doi.org/10.22559/folklor.970>
- Karaca, E. (2008). Eğitimde kalite arayışları ve eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 61-80.
- Karataş, K. (2020). Öğretmenlik mesleğine kuramsal bir bakış. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(17), 39-56.
- Kasapoğlu, K., & Yıldırım, A. (2018). What difference does placement school make? Contribution of school characteristics to professional growth of pre-service teachers. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 90-112.
- Kılıç, D. (2010). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları üzerine etkisinin değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (10), 172-184.

- Kıran, A. B., Durmuş, E., & Sucu, N. N. (2019). Öğretmenlik mesleğindeki itibar kaybı nedenleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 8-13.
- Kirk, J., & Miller, M. L. (1986). *Reliability and validity in qualitative research*. Sage.
- Kozikoğlu, İ. & Senemoğlu, N. (2018). Hizmet öncesi eğitimin yeterliğine ilişkin öğretmen algı ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 552-576.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/40566/495620>
- Kösece Loğoğlu, P., Akbaşı, S., & Üredi, L. (2016). Hizmet öncesi öğretmen eğitimi sürecinde gerçekleşen öğretmenlik uygulamalarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 11(3). 1629-41646.
- Kneller, G. F. (1966). *Introduction To The Phylosophy Of Education*. Macmillan.
- LeCompte, M. D., & Goetz, J. P. (1982). Problems of reliability and validity in ethnographic research. *Review of educational research*, 52(1), 31-60.
- Leu, E. (2005). *The Role of Teachers, Schools, and Communities in Quality Education: A Review of the Literature*. Academy for Educational Development.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.
- Liston, D., Borko, H., & Whitcomb, J. (2008). The teacher educator's role in enhancing teacher quality. *Journal of Teacher Education*, 59(2), 111-116.
- Li, L., & Liu, Y. (2022). An integrated model of principal transformational leadership and teacher leadership that is related to teacher self-efficacy and student academic performance. *Asia Pacific Journal of Education*, 42(4), 661-678.
<https://doi.org/10.1080/02188791.2020.1806036>
- Lundberg, G. A., Schrag, C. C., & Larsen, O. N. (1970). Sosyoloji, çev. Özer Ozankaya, Ülker Gürkan, C. II, Ankara: Türk Siyasi İlimler Derneği Yayını, (20).

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2006). *Öğretmen yeterlikleri*. Devlet Kitaplar Müdürlüğü.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2021). Uygulama öğrencilerinin Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_10/03181211_OYGRETMENLIYK_UYGULAMASI_YOYNERGE_2021_EYLUYL_EK.pdf

Monteiro, A. R. 2015. *The Teaching Profession: Present and Future*. UK: Springer.

Naibaho, L. (2019). Teachers' roles on english language teaching: a students centered learning approach. *International Journal of Research-Granthaalayah*, 7(4), 206-212.

Nghia, T. L. H., & Tai, H. N. (2017). Preservice teachers' identity development during the teaching internship. *Australian Journal of Teacher Education (Online)*, 42(8), 1-15.

Oktay, A. (1991). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 3(3), s. 187-193.

Olson, J.K. (2017). Teacher preparation for science education. K.S. Taber, B. Akpan (Eds), *Science Education. New Directions in Mathematics and Science Education* içinde (523–537). Sense Publishers.

Öner, G. & Aydın, E. (2016). *Öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinden ve bu derslerin paydaşlarından beklentileri*. ERPA International Congresses of Education. Sarejevo, Bosna Hersek.

Öqvist, A., & Malmström, M. (2018). What motivates students? A study on the effects of teacher leadership and students' self-efficacy. *International Journal of leadership in Education*, 21(2), 155-175. <https://doi.org/10.1080/13603124.2017.1355480>

- Özay-Köse, E. (2014). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik öğrenci ve öğretmen öğretim elemanı tutumları (Erzurum örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 1-17.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/zgefd/issue/47939/606449>
- Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özkılıç, R., Bilgin, A., Kartal, H. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 7(3), 726-737.
- Özmen, Z. K. (2019). 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programının Değerlendirilmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 521-548.
- Paker, T. (2000). Teaching practice from student teachers' perspective. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(6). 111-118.
- Paker, T. (2008). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 132-139.
<https://dergipark.org.tr/en/download/articlefile/114690>
- Pitfielda, M. ve Morrison (2009). Teachers' experiences of mentoring on a flexible initial teacher education programme: Implications for partnership development. *Journal of Education for Teaching*, 35(1), 19–32.
- Sayan, H. (2015). Eğitim ve öğretmen. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (2), 585-596.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/jiss/issue/25891/272835>
- Seçer Z., Çeliköz N. ve Kayılı G. (2010). Okul Öncesi Öğretmenliği Okul Uygulamalarında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 128-152.

- Senemoğlu, N. (1991). A study of initial primary teacher training in England with implications for the system in Turkey (Yayınlanmamış araştırma raporu). Leicester: The University of Leicester.
- Senemoğlu, N. (2011). How effective are initial primary teacher education curricula in Turkey: Student teacher faculty and teachers let us know. *International Journal of Curriculum and Instructional Studies*, 1(1), 35-47.
- Shen, J., Wu, H., Reeves, P., Zheng, Y., Ryan, L., & Anderson, D. (2020). The association between teacher leadership and student achievement: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 31, 100357.
- Shein, P. P., Chiou, W. B. (2011). Teachers as role models for students' learning styles. *Social Behavior and Personality*, 39(8), 1097-1104
- Sönmez, V. (2008). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2020). *Eğitim felsefesi* (16. baskı). Anı Yayıncılık.
- Süral, S. (2017). Öğretmenliğin rolü ve özellikleri. F. S. Kırmızı ve N. Duban (Eds.), *Eğitim bilimine giriş* içinde (s.275-312). Anı Yayıncılık.
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2(1), 597- 607.
- Sünkür Çakmak, M. (2019). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşleri. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 207-226.
- Şahin, A. E. (2004). Öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi. *Bilim ve Aklın Aydınliğında Eğitim Dergisi*, 5(58), 58-62.
- Şahin, Ç., Karakuş, G. (2019). Katılımcıları seçme evren örneklem. G. Ocak (Ed.), *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (s. 180-214). Pegem Akademi.

- Şimşek, H. (2010). Eğitim sisteminde öğretmenin rolü ve öğretmenlik mesleği. H. B. Memduhoğlu ve K. Yılmaz (Eds.), *Eğitim bilimine giriş* içinde (s. 251-275). Pegem Akademi.
- Şirin, E. F.; Çağlayan, H. S.; Çetin, M. Ç. & Ekenler, R. (2007). Öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri. The International Symposium On Physical Education And Sports Teaching In EuBologna Process, 236-254.
- Şişman, M. (2002). *Öğretmenliğe giriş*. Pegem Yayıncılık.
- Şişman, M. (2016). Eğitim bilimine giriş. Pegem Akademi.
- Taşpınar, M. (2017). Sosyal bilimlerde SSPS uygulamalı nicel veri analizi. Pegem Akademi.
- Tangülü, Z. (2022). Usul-i tedarik bağlamında Osmanlı'da öğretmen yetiştirme ve formasyon tartışmaları. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 7(1), 19-27. <https://doi.org/10.47214/adeder.1116286>
- Tekin, S., & Alipaşa, A. Y. A. S. (2006). Kimya öğretmenlerinin hizmet-içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi: Trabzon örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(31), 169-178.
- Thomas, R. M. (1998). *Conducting educational research: A comparative view*. Bloomsbury Publishing USA.
- Tonga, F. E., & Tantekin Erden, F. (2021). Okul öncesi öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 20-37. <https://doi.org/10.33308/26674874.2021351228>
- Tosuntaş, Ş. B. (2020). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin incelenmesi. *Academy Journal of Educational Sciences*, 4(1), 53-61. <http://dx.doi.org/10.31805/acjes.746234>

- Tösten, R. (2023). Türkiye’de öğretmen yetiştirme süreci. A. Cengiz (Ed.), *Türk-islam eğitim tarihi araştırmaları* içinde, (s. 137-162). Efe Akademi Yayınları.
- Tyler, W. R. (1950). *Basic Principles Of Curriculum And Instruction*. University of Chicago Press.
- Uçar, M. Y. (2012). Öğretmenlik uygulamasına ilişkin durum çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2637-2660.
- Uğurlu, C. T., & Cengil, İ. (2022). Sınıf öğretmenlerinin mesleki serüveni: bir anlatı çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 65-88.
- Uzun, S. & Koparan, T. (2021). Öğretmenlik uygulaması dersine yönelik beklentilerin ve sürecin değerlendirilmesi. *Journal of Computer and Education Research*, 9(18), 546-574. DOI: 10.18009/jcer.892761
- Ünal, F. (2016). Öğretmen yeterlikleri. A. Uzunöz (Ed.) *Eğitim bilimine giriş* içinde (s. 381-398). Pegem Akademi.
- Ünsal, S. (2021). Öğretmenlik mesleğinin tanımı, önemi ve öğretmenlerin değişen rolleri üzerine nitel betimsel bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(42), 1481-1504.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Eğitim Yönetimi*, 12(45), 109–127.
- Van Schagen Johnson, A., La Paro, K.M. & Crosby, D.A. (2017). Early practicum experiences: preservice early childhood students’ perceptions and sense of efficacy. *Early Childhood Educ J*, 45, 229–236. <https://doi.org/10.1007/s10643-016-0771-4>
- Veal, M.L., & Rikard, L. (1998). Cooperating teachers’ perspectives on the student teaching triad. *Journal of Teacher Education*, 49(2), 108–119.
- Wang, Q., Lee, K. C. S., & Hoque, K. E. (2023). The mediating role of classroom climate and student selfefficacy in the relationship between teacher leadership style and student

- academic motivation: evidence from China. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 32(4), 561-571. <https://doi.org/10.1007/s40299-022-00676-z>
- Wenner, J. A., & Campbell, T. (2017). The theoretical and empirical basis of teacher leadership: A review of the literature. *Review of Educational Research*, 87(1), 134–171.
- Yazçayır, N. & Yıldırım, N. (2021). Öğretmen yetiştirme lisans programları ve öğretmenlik meslek bilgisi alt boyutunun karşılaştırmalı analizi “Türkiye ve Singapur”. *TEBD*, 19(1), 182-218. <https://doi.org/10.37217/tebd.733698>
- Yeşilyurt, E., & Semerci, Ç. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretim programına bağlamında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 475-499.
- Yıldırım Yakar, Z., Uzun, E. ve Tekerek, B. (2021). Öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 220-245. DOI: 10.33437/ksusbd.655590
- Yin, J. (2019). Connecting theory and practice in teacher education: English-as-a-foreign-language pre-service teachers' perceptions of practicum experience. *Innovation and Education*, 1(1), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s42862-019-0003-z>
- York-Barr, J., & Duke, K. (2004). What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. *Review of Educational Research*, 74(3), 255–316.
- Yuan, R., & Lee, I. (2014). Pre-service teachers' changing beliefs in the teaching practicum: Three cases in an EFL context. *System*, 44(2014), 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.system.2014.02.002>
- Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK). (1998a). Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları. Yükseköğretim Kurulu Yayınları.
- Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK). (1998b). Fakülte-okul işbirliği. Yükseköğretim Kurulu Yayınları.

Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK). (2007a). Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları.

<http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M+FAK%C3%9CLTES%C4%B0%20%C3%96%C4%9ERETMEN+YET%C4%B0%C5%9ET%C4%B0RME+L%C4%B0SANS+PROGRAMLARI.pdf/054dfc9e-a753-42e6-a8ad-674180d6e382>

Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK). (2018a). Öğretmen yetiştirme lisans programları. Ankara. Erişim adresi:

https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-YetistirmeLisans-Programlari/AA_Sunus_%20Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf

Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK). (2018b). Uygulama öğrencilerinin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge.

https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_06/25172143_YYnerge.pdf

Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK). (2023). Pedagojik formasyona yönelik bilgilendirme.

<https://www.yok.gov.tr/HaberBelgeleri/BasinAciklamasi/2023/pedagojik-formasyona-yonelik-bilgilendirme.pdf>

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

Yıldırım, C. (1983). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. ÖSYM Eğitim Yayınları.

EK-A: ÖĞRETMEN ADAYI ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİ DEĞERLENDİRME**ANKETİ**

Sayın uygulama öğrencisi,

Elinizdeki bu anket Öğretmenlik Uygulaması dersinin işlevselliğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Soruları içtenlikle yanıtlamanız araştırmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Araştırmanın ikinci bölümü olan görüşmeler için iletişime geçme amacıyla telefon numaranıza ihtiyaç duyulmaktadır. Vereceğiniz bilgiler gizli tutulacak ve bilimsel bir amaçla kullanılacaktır. Kişisel bilgileriniz kimse ile paylaşılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Filiz Bacaksız
Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

BÖLÜM I: KİŞİSEL BİLGİLER

1. **AD SOYAD/RUMUZ:**
2. **TELEFON NUMARASI:**
3. **CİNSİYET:** Kadın Erkek Belirtmek istemiyorum
4. **YAŞ:**
5. **BÖLÜM:**

BÖLÜM II: ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİ DEĞERLENDİRME ANKET FORMU

Lütfen her bir ifade için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

İFADELER	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
	1	2	3	4	5
DERSİN PLANLANMA SÜRECİ					
1. Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.					
2. Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.					
3. Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.					
4. Okulun çalışanlarıyla tanışmamı sağlar.					
5. Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarımı uygulama öğretmeni ile hazırlamamı sağlar.					
6. Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarımı uygulama öğretim elemanı ile hazırlamamı sağlar.					
7. Gerekli ders kitaplarına ulaşmamı sağlar.					

DERSİN UYGULANMA SÜRECİ					
8. Konu alanı teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar.					
9. Meslek bilgisi teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar.					
10. Öğretmenlik mesleğine ilişkin güçlü yönlerimi keşfetmeme yardımcı olur.					
11. Öğretmenlik mesleğine ilişkin zayıf yönlerimi keşfetmeme yardımcı olur.					
12. Öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.					
13. Öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.					
14. Okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.					
15. Veliler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.					
16. Hazırladığım ders planını işlediğim dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmeme fırsat verir.					
17. Öğretme-öğrenme sürecindeki bireysel farklılıkları fark etmemi sağlar.					
18. Öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmama fırsat verir.					
19. İşleyeceğim konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerimi geliştirir.					
20. Etkili dönüt verme becerilerimi geliştirir.					
21. Disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmamı sağlar.					
22. Bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmeme fırsat verir.					
23. Öğretmenler ile iş birliği becerilerimi geliştirir.					
24. Okul yöneticileri ile iş birliği becerilerimi geliştirir.					
25. Sınıf yönetimi becerilerimi geliştirir.					
26. Öğrencilerin gelişimini takip etmemi sağlar.					
27. Öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.					
28. Okul yönetiminin işleyişini kavramama yardımcı olur.					
29. Deneyimlerimi uygulama grubumdaki arkadaşlarım ile paylaşmamı sağlar.					
30. Deneyimlerimi öğretim elemanım ile paylaşmamı sağlar.					
DERSİN DEĞERLENDİRİLME SÜRECİ					
31. Konu alanı bilgimin değerlendirilmesini sağlar.					
32. Meslek bilgimin değerlendirilmesini sağlar.					
33. Öğrenciler ile olan iletişimimin değerlendirilmesini sağlar.					
34. Sınıf yönetimi becerilerimin değerlendirilmesini sağlar.					

35. Öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığım yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.					
36. Öğretim elemanından mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar.					
37. Uygulama öğretmeninden mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar.					
38. Akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarımdan dönüt almama fırsat verir.					

EK-B: UYGULAMA ÖĞRETMENİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİ**DEĞERLENDİRME ANKETİ**

Sayın uygulama öğretmeni,
Elinizdeki bu anket Öğretmenlik Uygulaması dersinin işlevselliğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Soruları içtenlikle yanıtlamanız araştırmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Araştırmanın ikinci bölümü olan görüşmeler için iletişime geçme amacıyla telefon numaranıza ihtiyaç duyulmaktadır. Vereceğiniz bilgiler gizli tutulacak ve bilimsel bir amaçla kullanılacaktır. Kişisel bilgileriniz kimse ile paylaşılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Filiz Bacaksız
Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Ad Soyad/Rumuz:
2. Telefon Numarası:
3. Cinsiyet: Kadın Erkek Belirtmek istemiyorum
4. Uygulama öğretmenliğindeki deneyiminiz: 0-5 yıl 6-10 yıl 11—15 yıl 16+ yıl
5. Uygulama öğretmeni olarak herhangi bir eğitim, sertifika vb. katılımınız var mı?
 Evet Hayır

BÖLÜM 2: ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİ DEĞERLENDİRME ANKET FORMU

Lütfen her bir ifade için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

İFADELER	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
	1	2	3	4	5
DERSİN PLANLANMA SÜRECİ					
1. Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.					
2. Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.					
3. Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.					
4. Okulun çalışanları hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.					

5. Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamasını sağlar.					
6. Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamasını sağlar.					
7. Uygulama öğrencisinin gerekli ders kitaplarına ulaşmasını sağlar.					
DERSİN UYGULANMA SÜRECİ					
8. Uygulama öğrencisinin konu alanı teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.					
9. Uygulama öğrencisinin meslek bilgisi teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.					
10. Uygulama öğrencisinin güçlü yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.					
11. Uygulama öğrencisinin zayıf yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.					
12. Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.					
13. Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.					
14. Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.					
15. Uygulama öğrencisinin veliler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.					
16. Uygulama öğrencisinin hazırladığı ders planını işlediği dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmesine fırsat verir.					
17. Uygulama öğrencisinin öğretme-öğrenme sürecini bireysel farklılıklara göre uygulama becerilerini geliştirir.					
18. Uygulama öğrencisine öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmasına fırsat verir.					
19. Uygulama öğrencisinin işleyeceği konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerini geliştirir.					
20. Uygulama öğrencisinin etkili dönüt verme becerilerini geliştirir.					
21. Uygulama öğrencisinin disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmasını sağlar.					
22. Uygulama öğrencisinin bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmesine fırsat verir.					
23. Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile iş birliği becerilerini geliştirir.					
24. Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile iş birliği becerilerini geliştirir.					
25. Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerini geliştirir.					

26. Uygulama öğrencisinin öğrencilerin gelişimini takip etmesini sağlar.					
27. Uygulama öğrencisine öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.					
28. Uygulama öğrencisinin okul yönetiminin işleyişini kavramasına yardımcı olur.					
29. Uygulama öğrencisinin deneyimlerini uygulama grubundaki arkadaşları ile paylaşmasını sağlar.					
30. Uygulama öğrencisinin deneyimlerini öğretim elemanı ile paylaşmasını sağlar.					
DERSİN DEĞERLENDİRİLME SÜRECİ					
31. Uygulama öğrencisinin konu alanı bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.					
32. Uygulama öğrencisinin meslek bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.					
33. Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile olan iletişiminin değerlendirilmesini sağlar.					
34. Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesini sağlar.					
35. Uygulama öğrencisinin öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığı yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.					
36. Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin öğretim elemanından dönüt almasını sağlar.					
37. Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin uygulama öğretmeninden dönüt almasını sağlar.					
38. Uygulama öğrencisinin akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarından dönüt almasına fırsat verir.					

EK-C: UYGULAMA ÖĞRETİM ELEMANI ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİ**DEĞERLENDİRME ANKETİ**

Sayın öğretim üyesi,
Elinizdeki bu anket Öğretmenlik Uygulaması dersinin işlevselliğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Soruları içtenlikle yanıtlamanız araştırmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Araştırmanın ikinci bölümü olan görüşmeler için iletişime geçme amacıyla telefon numaranıza ihtiyaç duyulmaktadır. Vereceğiniz bilgiler gizli tutulacak ve bilimsel bir amaçla kullanılacaktır. Kişisel bilgileriniz kimse ile paylaşılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Filiz Bacaksız
Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. **AD SOYAD/RUMUZ:**
2. **TELEFON NUMARASI:**
3. **CİNSİYET:** Kadın Erkek Belirtmek istemiyorum
4. **YAŞ:**
5. **BÖLÜM:**

BÖLÜM 2: ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİ DEĞERLENDİRME ANKET FORMU

Lütfen her bir ifade için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

İFADELER	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
	1	2	3	4	5
DERSİN PLANLANMA SÜRECİ					
1. Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.					
2. Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.					
3. Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.					
4. Okulun çalışanları hakkında uygulama öğrencisinin bilgi sahibi olmasını sağlar.					

5. Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamasını sağlar.					
6. Uygulama öğrencisinin öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamasını sağlar.					
7. Uygulama öğrencisinin gerekli ders kitaplarına ulaşmasını sağlar.					
DERSİN UYGULANMA SÜRECİ					
8. Uygulama öğrencisinin konu alanı teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.					
9. Uygulama öğrencisinin meslek bilgisi teorik bilgilerini uygulaması için yeterli zaman sunar.					
10. Uygulama öğrencisinin güçlü yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.					
11. Uygulama öğrencisinin zayıf yönlerini keşfetmesine yardımcı olur.					
12. Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.					
13. Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.					
14. Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.					
15. Uygulama öğrencisinin veliler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesine yardımcı olur.					
16. Uygulama öğrencisinin hazırladığı ders planını işlediği dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmesine fırsat verir.					
17. Uygulama öğrencisinin öğretme-öğrenme sürecini bireysel farklılıklara göre uygulama becerilerini geliştirir.					
18. Uygulama öğrencisine öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmasına fırsat verir.					
19. Uygulama öğrencisinin işleyeceği konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerini geliştirir.					
20. Uygulama öğrencisinin etkili dönüt verme becerilerini geliştirir.					
21. Uygulama öğrencisinin disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmasını sağlar.					
22. Uygulama öğrencisinin bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmesine fırsat verir.					
23. Uygulama öğrencisinin okuldaki öğretmenler ile iş birliği becerilerini geliştirmesine olanak sunar.					
24. Uygulama öğrencisinin okul yöneticileri ile iş birliği becerilerini geliştirmesine olanak sunar.					
25. Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerini geliştirmesini sağlar.					

26. Uygulama öğrencisinin öğrencilerin gelişimini takip etmesini sağlar.					
27. Uygulama öğrencisine öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.					
28. Uygulama öğrencisinin okul yönetiminin işleyişini kavramasına yardımcı olur.					
29. Uygulama öğrencisinin deneyimlerini uygulama grubundaki arkadaşları ile paylaşmasını sağlar.					
30. Uygulama öğrencisinin deneyimlerini öğretim elemanı ile paylaşmasını sağlar.					
DERSİN DEĞERLENDİRİLME SÜRECİ					
31. Uygulama öğrencisinin konu alanı bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.					
32. Uygulama öğrencisinin meslek bilgisinin değerlendirilmesini sağlar.					
33. Uygulama öğrencisinin öğrenciler ile olan iletişiminin değerlendirilmesini sağlar.					
34. Uygulama öğrencisinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesini sağlar.					
35. Uygulama öğrencisinin öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığı yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.					
36. Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin öğretim elemanından dönüt almasını sağlar.					
37. Uygulama öğrencisinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin uygulama öğretmeninden dönüt almasını sağlar.					
38. Uygulama öğrencisinin akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarından dönüt almasına fırsat verir.					

EK-Ç: ÖĞRETMEN ADAYI GÖRÜŞME FORMU

UYGULAMA ÖĞRENCİSİ GÖRÜŞME FORMU

Sayın uygulama öğrencisi,

Ben Filiz Bacaksız. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında lisansüstü eğitim görmekteyim. Öğretmenlik Uygulaması dersinin işlevselliğini belirlemek amacıyla Prof. Dr. Eda GÜRLEN'in danışmanlığında "Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezimi Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde uygulama öğrencileri, uygulama öğretmenleri ve öğretim elemanları ile yürütmekteyim.

Görüşmemize geçmeden önce, yapılacak görüşme ile ilgili Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyon izninin alınmış olduğunu belirtmek isterim. Araştırmanın gönüllü katılım formunda da belirtilen hususlar çerçevesinde yürütüleceğini; görüşmemizin gizlilik çerçevesinde olacağını, vereceğiniz bilgilere araştırmacılar dışında hiç kimse tarafından ulaşılamayacağını; cevaplarınızın kesinlikle başka bir amaç için kullanılmayacağını bilmenizi isterim. Katılıp katılmamayı seçme hakkınız bulunmaktadır. Araştırmaya katıldıktan sonra ise istediğiniz zaman araştırmadan çekilebilirsiniz. Bu durum size hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Araştırmanın bir risk oluşturabileceği düşünülmektedir. Ancak yine de araştırma sırasında herhangi bir nedenle rahatsızlık hissettiğinizde çalışmadan çekilebilirsiniz. Size her türlü yardım ve kolaylık sağlanacaktır. Gönüllü katılımı bozacak davranışlar tespit edilmesi veya katılımcıları suistimal edecek, tehdit oluşturacak durumlarla karşılaşılması halinde görüşmeler kesilecek ya da ertelenecektir. Objektif olarak cevap vermenizi, hiçbir soruyu cevapsız bırakmamanızı önemle rica ederim.

Görüşmemiz yaklaşık 20-30 dakika sürecektir. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim. Başlamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir sorunuz var mıdır? Görüşmemizi ses kayıt cihazıyla kaydetmemde bir sakınca var mıdır? İzninizle, sorulara geçmek istiyorum.

BÖLÜM I: Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyet: Kadın Erkek Belirtmek istemiyorum
2. Yaş:
3. Bölüm:

BÖLÜM II: Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik Uygulama Öğrencisi Görüşleri

1. Öğretmen-öğrenci-akademisyen eşleştirmesi, kurumlararası iş birliği ve koordinasyon gibi süreçler Öğretmenlik Uygulaması dersinin planlama sürecini oluşturmaktadır. Bu planlama süreci hakkında düşünceleriniz nelerdir?

- a. Planlama sürecinde yararlı bulduğunuz uygulamalar nelerdir?
- b. Planlama sürecinde olumsuz bulduğunuz uygulamalar nelerdir?
- c. Planlama süreci için önerileriniz nelerdir?

2. Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?
  - a. Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama sürecinde yerine getirmeniz gereken görevler nelerdir?
  - b. Öğretmenlik uygulaması sürecinde gelişiminizi olumlu etkileyebilecek ne gibi uygulamalar yer alıyor?
  - c. Öğretmenlik uygulaması sürecini olumsuz etkileyebilecek ne gibi uygulamalar yer alıyor?
  - d. Uygulama süreci için önerileriniz nelerdir?
3. Öğretmenlik Uygulaması dersinin değerlendirme süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?
  - a. Değerlendirme süreci için yerine getirmeniz gereken görevler nelerdir?
  - b. Değerlendirme sürecinde yararlı bulduğunuz uygulamalar nelerdir?
  - c. Değerlendirme sürecinde olumsuz bulduğunuz uygulamalar nelerdir?
  - d. Değerlendirme süreci için önerileriniz nelerdir?
4. Öğretmenlik Uygulaması dersi lisans programlarının 7. ve 8. yarıyılarında yer almaktadır ve iki yarıyıl sürmektedir. Buna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
  - a. 7. ve 8. yarıyılarında yer almasının olumlu olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
  - b. 7. ve 8. yarıyılarında yer almasının olumsuz olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
  - c. Hangi yarıyıllarda yer almasını önerirsiniz?
  - d. İki yarıyıl sürmesinin olumlu olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
  - e. İki yarıyıl sürmesinin olumsuz olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
  - f. Dersin süresine ilişkin önerileriniz nelerdir?

EK-D: UYGULAMA ÖĞRETMENİ GÖRÜŞME FORMU

Sayın uygulama öğretmeni,

Ben Filiz Bacaksız. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında lisansüstü eğitim görmekteyim. Öğretmenlik Uygulaması dersinin işlevselliğini belirlemek amacıyla Prof. Dr. Eda GÜRLEN'in danışmanlığında "Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezimi Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde uygulama öğrencileri, uygulama öğretmenleri ve öğretim elemanları ile yürütmekteyim.

Görüşmemize geçmeden önce, yapılacak görüşme ile ilgili Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyon izninin alınmış olduğunu belirtmek isterim. Araştırmanın gönüllü katılım formunda da belirtilen hususlar çerçevesinde yürütüleceğini; görüşmemizin gizlilik çerçevesinde olacağını, vereceğiniz bilgilere araştırmacılar dışında hiç kimse tarafından ulaşılamayacağını; cevaplarınızın kesinlikle başka bir amaç için kullanılmayacağını bilmenizi isterim. Katılıp katılmamayı seçme hakkınız bulunmaktadır. Araştırmaya katıldıktan sonra ise istediğiniz zaman araştırmadan çekilebilirsiniz. Bu durum size hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Araştırmanın bir risk oluşturabileceği düşünülmektedir. Ancak yine de araştırma sırasında herhangi bir nedenle rahatsızlık hissettiğinizde çalışmadan çekilebilirsiniz. Size her türlü yardım ve kolaylık sağlanacaktır. Gönüllü katılımı bozacak davranışlar tespit edilmesi veya katılımcıları suistimal edecek, tehdit oluşturacak durumlarla karşılaşılması halinde görüşmeler kesilecek ya da ertelenecektir. Objektif olarak cevap vermenizi, hiçbir soruyu cevapsız bırakmamanızı önemle rica ederim.

Görüşmemiz yaklaşık 20-30 dakika sürecektir. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim. Başlamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir sorunuz var mıdır? Görüşmemizi ses kayıt cihazıyla kaydetmemde bir sakınca var mıdır? İzninizle, sorulara geçmek istiyorum.

BÖLÜM 1: Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyet: Kadın Erkek Belirtmek istemiyorum
2. Uygulama Öğretmenliğindeki deneyiminiz:
 0-5 yıl 6-10 yıl 11—15 yıl 16+ yıl
3. Uygulama öğretmeni olarak herhangi bir eğitim, sertifika vb. katılımınız var mı?
 Evet Hayır

BÖLÜM 2: Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik Uygulama Öğretmeni Görüşleri

1. Öğretmen-öğrenci-akademisyen eşleştirmesi, kurumlararası iş birliği ve koordinasyon gibi süreçler Öğretmenlik Uygulaması dersinin planlama sürecini oluşturmaktadır. Bu planlama süreci hakkında düşünceleriniz nelerdir?

- a. Planlama sürecinde yerine getirmeniz gereken görevler nelerdir?
- b. Planlama sürecinde yararlı bulduğunuz uygulamalar nelerdir?
- c. Planlama sürecinde olumsuz bulduğunuz uygulamalar nelerdir?

- d. Planlama süreci için önerileriniz nelerdir?
2. Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?
- a. Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama sürecinde uygulama öğrencilerinin yerine getirmesi gereken görevler nelerdir?
- b. Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama sürecinde sizin yerine getirmeniz gereken görevler nelerdir?
- c. Öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama öğrencisinin gelişimini olumlu etkileyebilecek ne gibi uygulamalar yer alıyor?
- d. Öğretmenlik uygulaması sürecini olumsuz etkileyebilecek ne gibi uygulamalar yer alıyor?
- e. Uygulama süreci için önerileriniz nelerdir?
3. Öğretmenlik Uygulaması dersinin değerlendirme süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?
- a. Değerlendirme süreci için yerine getirmeniz gereken görevler nelerdir?
- b. Değerlendirme süreci için uygulama öğrencisinin yerine getirmesi gereken görevler nelerdir?
- c. Değerlendirme sürecinde yararlı bulduğunuz uygulamalar nelerdir?
- d. Değerlendirme sürecinde olumsuz bulduğunuz uygulamalar nelerdir?
- e. Değerlendirme süreci için önerileriniz nelerdir?
4. Öğretmenlik Uygulaması dersi lisans programlarının 7. ve 8. yarıyıllarında yer almaktadır ve iki yarıyıl sürmektedir. Buna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- a. 7. ve 8. yarıyıllarında yer almasının olumlu olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
- b. 7. ve 8. yarıyıllarında yer almasının olumsuz olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
- c. Hangi yarıyıllarda yer almasını önerirsiniz?
- d. İki yarıyıl sürmesinin olumlu olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
- e. İki yarıyıl sürmesinin olumsuz olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
- f. Dersin süresine ilişkin önerileriniz nelerdir?

EK-E: UYGULAMA ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞME FORMU

Sayın öğretim elmanı,

Ben Filiz Bacaksız. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında lisansüstü eğitim görmekteyim. Öğretmenlik Uygulaması dersinin işlevselliğini belirlemek amacıyla Prof. Dr. Eda GÜRLEN'in danışmanlığında "Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezimi Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde uygulama öğrencileri, uygulama öğretmenleri ve öğretim elemanları ile yürütmekteyim.

Görüşmemize geçmeden önce, yapılacak görüşme ile ilgili Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyon izninin alınmış olduğunu belirtmek isterim. Araştırmanın gönüllü katılım formunda da belirtilen hususlar çerçevesinde yürütüleceğini; görüşmemizin gizlilik çerçevesinde olacağını, vereceğiniz bilgilere araştırmacılar dışında hiç kimse tarafından ulaşılamayacağını; cevaplarınızın kesinlikle başka bir amaç için kullanılmayacağını bilmenizi isterim. Katılıp katılmamayı seçme hakkınız bulunmaktadır. Araştırmaya katıldıktan sonra ise istediğiniz zaman araştırmadan çekilebilirsiniz. Bu durum size hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Araştırmanın bir risk oluşturabileceği düşünülmektedir. Ancak yine de araştırma sırasında herhangi bir nedenle rahatsızlık hissettiğinizde çalışmadan çekilebilirsiniz. Size her türlü yardım ve kolaylık sağlanacaktır. Gönüllü katılımı bozacak davranışlar tespit edilmesi veya katılımcıları suistimal edecek, tehdit oluşturacak durumlarla karşılaşılması halinde görüşmeler kesilecek ya da ertelenecektir. Objektif olarak cevap vermenizi, hiçbir soruyu cevapsız bırakmamanızı önemle rica ederim.

Görüşmemiz yaklaşık 20-30 dakika sürecektir. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim. Başlamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir sorunuz var mıdır? Görüşmemizi ses kayıt cihazıyla kaydetmemde bir sakınca var mıdır? İzninizle, sorulara geçmek istiyorum.

BÖLÜM 1: Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyet: Kadın Erkek Belirtmek İstemiyorum
2. Yaş:
3. Bölüm:

BÖLÜM 2: Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri

1. Öğretmen-öğrenci-akademisyen eşleştirmesi, kurumlararası iş birliği ve koordinasyon gibi süreçler Öğretmenlik Uygulaması dersinin planlama sürecini oluşturmaktadır. Bu planlama süreci hakkında düşünceleriniz nelerdir?

- a. Planlama sürecinde yerine getirmeniz gereken görevler nelerdir?
- b. Planlama sürecinde yararlı bulduğunuz uygulamalar nelerdir?
- c. Planlama sürecinde olumsuz bulduğunuz uygulamalar nelerdir?
- d. Planlama süreci için önerileriniz nelerdir?

2. Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?
  - a. Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama sürecinde uygulama öğrencilerinin yerine getirmesi gereken görevler nelerdir?
  - b. Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama sürecinde sizin yerine getirmeniz gereken görevler nelerdir?
  - c. Öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama öğrencisinin gelişimini olumlu etkileyebilecek ne gibi uygulamalar yer alıyor?
  - d. Öğretmenlik uygulaması sürecini olumsuz etkileyebilecek ne gibi uygulamalar yer alıyor?
  - e. Uygulama süreci için önerileriniz nelerdir?
3. Öğretmenlik Uygulaması dersinin değerlendirme süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?
  - a. Değerlendirme süreci için yerine getirmeniz gereken görevler nelerdir?
  - b. Değerlendirme süreci için uygulama öğrencisinin yerine getirmesi gereken görevler nelerdir?
  - c. Değerlendirme sürecinde yararlı bulduğunuz uygulamalar nelerdir?
  - d. Değerlendirme sürecinde olumsuz bulduğunuz uygulamalar nelerdir?
  - e. Değerlendirme süreci için önerileriniz nelerdir?
4. Öğretmenlik Uygulaması dersi lisans programlarının 7. ve 8. yarıyıllarında yer almaktadır ve iki yarıyıl sürmektedir. Buna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
  - a. 7. ve 8. yarıyıllarında yer almasının olumlu olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
  - b. 7. ve 8. yarıyıllarında yer almasının olumsuz olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
  - c. Hangi yarıyıllarda yer almasını önerirsiniz?
  - d. İki yarıyıl sürmesinin olumlu olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
  - e. İki yarıyıl sürmesinin olumsuz olduğunu düşündüğünüz yanları nelerdir?
  - f. Dersin süresine ilişkin önerileriniz nelerdir?

EK-F: GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Sayın katılımcı,

Bu çalışma, “Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre İncelenmesi” başlıklı bir tez çalışması olup Öğretmenlik Uygulaması dersinin incelenmesi amacını taşımaktadır. Çalışma, Arş. Gör. Filiz Bacaksız tarafından Prof. Dr. Eda Gürten danışmanlığında yürütülmekte ve sonuçları ile Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulanmasındaki yeterlik ve zayıflıklar ortaya konacaktır. Bu sebeple araştırmaya katılmanız ve görüşlerinizi içtenlikle belirtmeniz önem arz etmektedir. Bu araştırma için, Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan gerekli izinler alınmıştır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır ve katılımcıların çalışmaya katılıp katılmayı seçme hakları bulunmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, anket ve görüşme yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- Veri toplama süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.
- Araştırma ile ilgili sizinle yapılacak görüşme sırasında ses kaydı alınacaktır. Kayda alınacak bu görüşme kayıtları, sadece bilimsel bir amaç için kullanılacak ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Sizin isteğiniz doğrultusunda kayıtlar silinebilecek ya da size teslim edilebilecektir.
- Araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı aşağıda iletişim bilgileri verilen Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri bölümünden Arş. Gör. Filiz Bacaksız’a yöneltebilirsiniz.

Yukarıda bahsedilen çalışmaya gönüllü olarak katılıyorum. Herhangi bir nedenden dolayı kendimi rahatsız hissetmem durumunda çalışmayı istediğim noktada bırakıp ayrılabilceğimi biliyorum. Uygulama esnasında paylaştığım bilgilerin bilimsel amaçlı olarak kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcının Adı Soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

Sorumlu Araştırmacının Adı Soyadı: Prof. Dr. Eda GÜRLEN

Adres: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı

06800 Beytepe/ANKARA

İmza:

Yardımcı Araştırmacının Adı Soyadı: Arş. Gör. Filiz Bacaksız

Adres: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü B Blok Oda:2115

54300 Hendek/SAKARYA

İmza:

EK-G: Araştırma Etik Komisyonu Onay Bildirimi

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-35853172-300-00002684512
Konu : Filiz BACAKSIZ Hk. (Etik Komisyon İzni)

10.02.2023

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 13.01.2023 tarihli ve E-51944218-300-00002628292 sayılı yazınız.

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Filiz BACAKSIZ**'ın **Prof. Dr. Eda GÜRLEN** danışmanlığında yürüttüğü “**Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre İncelenmesi**” başlıklı tez çalışması, Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **24 Ocak 2023** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Serhat ÜNAL
Rektör Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: AD33DE9B-D38B-4521-816A-6CD76731CC46

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/hu-ebys>

Adres: Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 06100 Sıhhiye-Ankara

Bilgi için: Duygu Didem İLERİ

E-posta: yazimd@hacettepe.edu.tr İnternet Adresi: www.hacettepe.edu.tr Elektronik

Bilgisayar İşletmeni

Ağ: www.hacettepe.edu.tr

Telefon: .

Telefon: 0 (312) 305 3001-3002 Faks:0 (312) 311 9992

Keş: hacettepeuniversitesi@hs01.kep.tr

EK-H: Valilik Araştırma İzni

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-29065503-44-86841236
Konu : Uygulama İzni
(Filiz BACAKSIZ)

11.10.2023

DAĞITIM YERLERİNE

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Filiz BACAKSIZ'ın "Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre İncelenmesi" konulu uygulama yapma talebinin uygun görüldüğü ile ilgili 11.10.2023 tarihli ve 86732743 sayılı Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ebubekir Sıddık SAVAŞCI
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Ek :

- 1- Olur Yazısı (1 Sayfa)
- 2- Mühürlü Formlar (31 Sayfa)

Dağıtım :

- Adapazarı, Hendek ve Serdivan Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne)
- Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğüne
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Resmi Daireler Kampüsü B Blok 54290
Adapazarı / SAKARYA
Telefon No : 0 (264) 251 36 14
E-Posta: aske54@meh.gov.tr
Kep Adresi : meb@sa01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hakan GÜL
Unvan : Memur
Faks:2642513611
İnternet Adresi: <http://sakarya.meh.gov.tr>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorgu.meh.gov.tr> adresinden 4ab1-7019-3fad-bfb7-4920 kodu ile teyit edilebilir.

EK-I: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında,

- * tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- * görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- * başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- * atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- * kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- * bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

05/02/2024

Filiz BACAKSIZ

EK-J: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu

05/02/2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı: Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adayları, Uygulama Öğretmenleri ve Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre İncelenmesi

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
03/01/2024	207	269601	18/01/2024	%18	2266363249

Uygulanan filtreler:

- Kaynaklar hariç
- Alıntılar dâhil
- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarını inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Filiz Bacaksız

Öğrenci No.: N20139400

Ana Bilim Dalı: Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

İmza

Programı: Eğitim Programları ve Öğretim

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Prof. Dr. Eda GÜRLEN

EK-K: Thesis/Dissertation Originality Report

05/02/2024

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Educational Sciences

Thesis Title: An Investigation on Teacher Candidates, Practicum Teachers, and Academicians' Perspectives on Teaching Practicum

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
03/01/2024	207	269601	18/01/2024	18%	2266363249

Filtering options applied:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: Filiz Bacaksız

Student No.: N20139400

Department: Educational Sciences

Program: Curriculum and Instruction

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED

Prof. Dr. Eda GÜRLen

EK-L: Yayınlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü/Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

05/02/2024

Filiz BACAKSIZ

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezinerişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3 şahıslara veya kurumlara haksız kazanç; imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7.1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir*. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir
*Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

